

TERVON KUNTA

TILINPÄÄTÖS

2022

Kunnanhallitus 28.3.2023 §
Kunnanvaltuusto x.6.2023 §

Sisällys

1 TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2022	4
1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
1.3 Tilivelvolliset vuonna 2022	6
1.4 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys	6
1.5 Tervon kunnan talouskehitys	11
1.6 Henkilöstö	14
1.7 Ympäristötekijät	14
1.8 Muut ei-taloudelliset asiat	15
1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	15
1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	16
1.11 Arvio kuntakonsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	17
1.12 Kunnanhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vuonna 2022	17
1.13 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	18
1.14 Tuloslaskelman ja sen tunnusluvut	18
1.15 Toiminnan rahoitus	20
1.16 Rahoitusasema ja sen muutokset	22
1.17 Kokonaistulot ja -menot	25
1.18 Kuntakonsernin toiminta ja talous	26
1.19 Tilikauden tuloksen käsittely	27
2 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	27
2.1 Keskusvaalilautakunta (Toimielin 100)	27
2.2 Tarkastuslautakunta (Toimielin 120)	28
2.3 Kunnanhallitus (Toimielin 130)	29
2.4 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin 160)	34
2.5 Perusturvalautakunta (Toimielin 198)	42
2.6 Sivistyslautakunta (Toimielin 300)	54
2.7 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin 650)	65
2.8 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	74
2.9 Investointiosan toteutumisvertailu	74
2.10 Rahoitusosan toteutumisvertailu	77
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	78
3.1 Tuloslaskelma (ulkoinen)	78
3.2 Rahoituslaskelma	79

3.3 Tase.....	80
3.4 Konsernilaskelmat.....	81
3.5 Konsernituloslaskelma Tervon kuntakonserni	81
3.6 Rahoituslaskelma Tervon kuntakonserni.....	82
3.7 Konsernitase Tervon kuntakonserni	85
3.8 Yhteenvedo valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	88
4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	89
4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot.....	89
4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot.....	90
4.3 Tuloslaskelman liitetiedot	91
4.3.1 Toimintatuotot tehtäväalueittain ulkoiset erät	91
4.3.2 Verotulojen erittely	91
4.3.3 Valtionosuuksien erittely	91
4.3.4 Palvelujen ostojen erittely	91
4.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet	92
4.5 Pakollisten varausten muutokset.....	93
4.6 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	93
4.7 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	93
4.8 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	94
4.9 Tasetta koskevat liitetiedot	94
4.10 Arvonkorotukset	94
4.11 Pysyvät vastaavat	95
4.12 Omistukset muissa yhteisöissä	96
4.13 Saamisten erittely.....	96
4.14 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	97
4.15 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	97
4.16 Oman pääoman erittely	97
4.17 Pitkäaikaiset velat	98
4.18 Vieras pääoma	98
4.19 Sekkilimiitti	98
4.20 Erittely muista veloista.....	99
4.21 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	99
4.22 Taseen ulkopuoliset erät	99
5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	100
5.1 Vuokravastuut.....	100
5.2 Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta.....	100
5.3 Muut vastuusitoumukset.....	100

5.4 Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt	101
6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	101
6.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain	101
6.2 Henkilöstökulut	101
6.3 Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	101
6.4 Tilintarkastajan palkkiot	102
6.5 Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista	102
6.6 KONSERNIN LIITETIEDOT	104
7 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	106
8 LUETTELOT JA SELVITYKSET	107

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2022

Vuosi 2022 jää historiaan julkisen hallinnon suurimman muutoksen vuotena. Kulunut vuosi oli viimeinen vuosi, jolloin kunnan vastuulle kuuluivat sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestäminen. Nämä tehtävät siirtyivät Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestämis- ja kustannusvastuulle.

Kunnan toimintaa leimasi hyvinvointialueuudistukseen liittyvät käytännön tehtävät. Muutoksen myötä kunta valmisti henkilöstön sekä ICT-järjestelmien siirtymistä hyvinvointialueen vastuulle sekä muiltakin osin huolehti osaltaan, että toimintojen siirtyä voitiin tehdä vuoden loppuun mennessä. Kunnalla jäi kuitenkin joitakin yhteisiä rajapintoja hyvinvointialueen kanssa. Vuotta 2022 voidaan pitää muutokseen valmistautumisen vuodeksi ja tältä osin kiitos valmistelusta kuuluu kunnan henkilöstölle.

Kuluneen vuoden aikana valmisteltiin Tervon kunnan strategian uudistamista. Strategiatyö oli pitkälti luottamushenkilövaltuuston ja kunnan uusi strategia vastaa nyt paremmin kunnan muuttunutta toimintaympäristöä. Vuoden aikana valmisteltiin myös hallintosäännön uudistamista. Tavoitteena valmistelussa on ollut, että uusi hallintosääntö vastaa kunnan nykyistä rakennetta ja tehtäviä. Esimerkiksi hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan perusturvalautakunta jää historiaan.

Kunnan toimintaa järjestettiin vastaamaan toimintaympäristö vaatimuksia muun muassa siten, että taloushallinto ulkoistettiin ja palkkahallinto siirrettiin Monetra Pohjois-Savo Oy:n tehtäväksi. Tällä saadaan tulevaisuutta ajatellen toiminnallista varmuutta tukipalveluihin. Myös tietohallinnon palveluiden siirtoa Istekki Oy:ltä Savon ICT Oy:n järjestämiseksi valmisteltiin vuoden aikana.

Vuoden aikana tapahtui muutoksia myös viranhaltijoiden osalta, sillä kuntaan valittiin uusi hallintopäällikkö sekä kunnanjohtaja. Toisaalta taas kunnan omistajaohjausta tiivistettiin konserniyhtiöiden osalta. Tervon kunnan mahdollisuudet matkailun osalta on tunnistettu eri viranomaisissa. Tämän ansiosta kunta käynnisti matkailua tukevan hankkeen ja toivomme sen osaltaan vahvistavan matkailun toimialaa Tervossa.

Kunnan talousarvio oli laadittu vuodelle 2022 voimakkaasti alijäämäiseksi. Vuosi toteutui kuitenkin taloudellisesti huomattavasti paremmin, kuin mihin talousarviossa oli varauduttu. Tähän vaikutti osaltaan paitsi tulojen ennakoitua parempi toteutuminen mutta myös kulujen jääminen ennakoitua pienemmiksi.

Vuosi 2022 on takanapäin ja Tervo jatkaa tarinaansa Pohjois-Savon pienimpänä, vireänä saaristo-osakuntana. Yhdessä jatkamme työtä sen eteen, että Tervo on jatkossakin hyvä asuinkunta kaikenikäisille ihmisille.

Lari Tiikasalo, kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnanvaltuusto

KUNNANVALTUUSTON JÄSENET 2021-2025 (1.8.2021 alkaen)

Puheenjohtajisto

Pääkkönen Erkki	KESK	Pj.
Raatikainen Riitta	KESK	I vpj.
Korhonen Risto	KOK	II vpj.

Jäsenet

Askola Jarmo	PS
Huuskonen Sami	KESK
Hänninen Pirjo	SDP
Jääskeläinen Sakari	KD
Leinonen Ville	KOK
Mykkänen Jaana	KESK
Nuutinen Joni	PS
Närhi Sara	KESK
Paretskoi Lotta	KESK
Puranen Pekka	KESK
Raatikainen Touko	KESK
Suhonen Katja	KESK
Tähtivaara Juhani	PS
Vartiainen Jukka	KESK

Kunnanvaltuusto kokoontui vuonna 2022 yhteensä 6 kertaa ja käsitteli 50 asiaa.

Kunnanhallitus

Kokoonpano 2021–2023 (1.8.2021 alkaen)

Puheenjohtajat

Raatikainen Touko	KESK	Pj.
Tähtivaara Juhani	PS	Vpj.

Jäsenet

Hänninen Pirjo	SDP
Leinonen Ville	KOKO
Mykkänen Jaana	KESK
Puranen Pekka	KESK
Suhonen Katja	KESK

Kunnanhallitus kokoontui vuonna 2022 yhteensä 16 kertaa ja käsitteli 270 asiaa.

Muut toimielimet

Vuonna 2022 Tervon kunnassa lautakuntia oli viisi kappaletta: keskusvaalilautakunta, vaalilautakunta, perusturvalautakunta, ympäristöterveyslautakunta, ja sivistyslautakunta. Lisäksi kunnassa oli vaalilainmukainen vaalitoimikunta. Nilakan yhteinen ympäristölautakunta kuuluu Keiteleen kunnan hallinto-organisaatioon. Lisäksi kunnanhallituksen alaisia jaostoja olivat palkkatoimikunta, konsernijaosto, kaavatoimikunta sekä sisäilmatyöryhmä. Vaikuttamistoimielimiä olivat vanhus- ja vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto. Kunnanyhteistyöelimenä toimi yhteistyötoimikunta.

1.3 Tilivelvolliset vuonna 2022

Kuntalain (410/2015) 125 §:n tarkoittamia tilivelvollisia ovat kunnanhallituksen ja lautakuntien jäsenet, kunnanjohtaja, hallintojohtaja, hallintopäällikkö, perusturvajohtaja, rakennustarkastaja, ympäristönsuojelutarkastaja ja ympäristöterveysjohtaja. Tilivelvollisina viranhaltijoina pidetään toimielimen esittelijöitä ja toimielimen tehtäväalueilla itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta vastaavia viranhaltijoita, jotka ovat suoraan toimielimen alaisia.

1.4 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

Maailmantalouden tilanne

Alkuvuoden 2022 positiivisista signaaleista huolimatta maailmantalouden näkymät heikentyivät nopean maailmanlaajuisen inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on vallinnut epävakaa tilanne. Energian kallistuminen nostaa euroalueella tuontihintoja, heikentää vaihtotasetta ja lisää edelleen yritysten ja kotitalouksien kustannuksia sekä julkisen talouden menoja.

Euroalueen inflaatiota on kiihdyttänyt myös euron heikentyminen suhteessa muihin valuuttoihin. Vuoden 2022 alkuun verrattuna euro on heikentynyt suhteessa dollariin noin 15 % ja suhteessa laajaan valuuttakoriin (NEER) noin 4 %. Viimevuosina globaalitalous ja ennen kaikkea euroalue on kohdannut poikkeuksellisia muutoksia. Etenkin Venäjän hyökkäyssodasta seurannut puolustusmenojen kasvun tarve, energiasiirtymän nopeutuminen, globaalien tuotantoketjujen ongelmat sekä mahdolliset tuotantoketjujen muutokset voivat heiluttaa inflaationäkymiä niin lyhyellä kuin pitkällä ajanjaksolla. Euroalueen tuotantopotentiaalin kehitykseen liittyykin uusia riskitekijöitä. (Lähde: Euro ja talous)

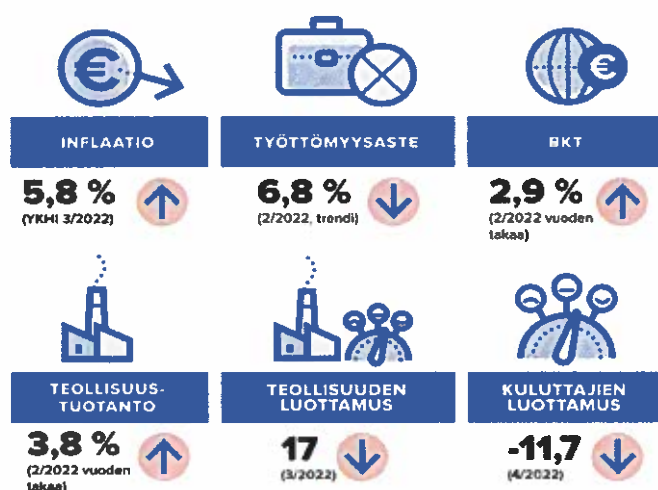
Suomen talouden kehitys

Inflaatio on kiihtynyt vuonna 2022. Ukrainan sodan vuoksi energian saatavuus on aikaisempaa heikompa, sekä sähkön ja polttoaineen hinnat ovat nousseet. Suomen pankin ennusteen mukaan talous kasvaa Suomessa 1,9 % vuonna 2022. Vuonna 2023 talous ajautuu lievään taantumaan, ja BKT supistuu 0,5 %. Taantumien syynä ovat Venäjän hyökkäyssodan kärjistämä energiakriisi ja elinkustannusten nopea nousu. Taloudelle ennustetaan lievää elpymää vuosina 2024-2025.

Tulevina vuosina julkisen talouden menot pysyvät tuloja suurempina. Ikääntyvä väestö lisää hoito- ja hoivakuluja, ja samalla velan korkomenot kasvavat. Talouden vajetta paikataan lisävelalla, joka johtaa velkasuhteen kasvuun. Velkasuhde kasvaa huomattavasti vuodesta 2024 alkaen ja päättyy lähelle 75:tä prosenttia vuoden 2025 lopulla. Julkisen talouden korjaaminen vaatii merkittäviä menoleikkauksia ja veronkorotuksia tulevina vuosina. Suomen Pankin arvio kestävyysvajeesta on noin 4 % suhteessa BKT:hen. (Lähde: Euro ja talous)

Suomen talouden tunnuslukuja

Lähde: Tilastokeskus

Kuntatalouden kehitys:

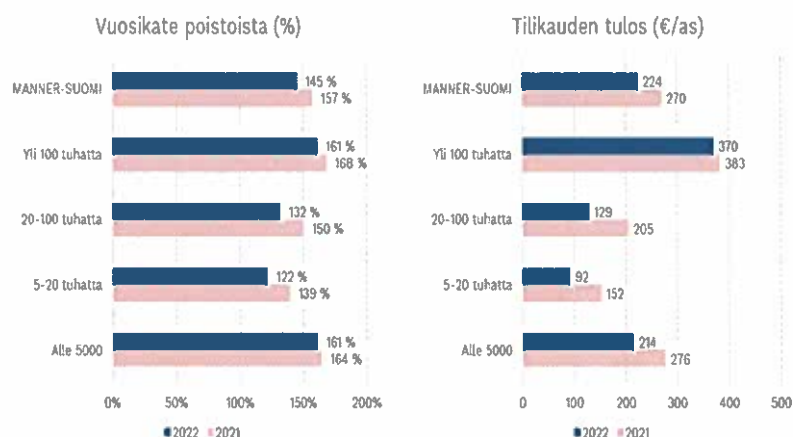
Kuntatalous on vuoden 2022 ennakkollisen tilinpäätösaineiston mukaan juuri ja juuri tasapainossa. Toiminnan ja investointien rahaviralla mitattuna kuntatalous lievästi alijäämäinen vuonna 2022. Kuntien menot kasvoivat, kuntien talous eriytyy vauhdilla ja hyvää tulosta selittävät lähinnä poikkeukselliset, kertaluonteiset tekijät, kuten Sote-kiinteistöjen myynti. Kuntien taloudellinen eriytyminen kiihtyi vuonna 2022, tilikauden tulos oli negatiivinen noin 90 kunnassa. (Lähde: kuntaliitto)

Kuntien ja kuntayhtymien toimintakate heikkeni 7,4 prosenttia (2,3 mrd. euroa) 2022. Toimintakulut kasvoivat 5,0 prosenttia (2 100 milj. euroa). Toimintatuotot laskivat 1,9 % (noin 200 milj. €). Verot yhteensä

nousivat 5,3 % eli noin 1 360 miljoonaa euroa. Valtionosuudet laskivat 6,5 % vuonna 2022 eli noin 660 miljoonaa euroa. (Lähde: kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarviot 2022)

Kuntien talous kuntakoon mukaan

Manner-Suomen kunnat

Vaikka paikallishallinnon kulutusmenojen kasvu hidastuu v. 2022 covid-19-menojen pienentyessä vuodesta 2021, sen rahoitusasema heikkenee yli miljardi euroa alijäämäiseksi (eli 0,4 % suhteessa BKT:hen), kun yhteisöveron korotetun jako-osuuden ja valtionosuuslisäysten kaltaisten tukitoimen päättyessä. Kulutusmenojen kasvua ylläpitivät vuonna 2022 palvelutarpeen kasvun lisäksi hoito- ja palveluvelan purkaminen sekä pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaiset kuntien tehtävien laajennukset, joissa kustannukset nousevat vuosittain. Lisäksi menoja aiheuttaa myös tilapäisen suojelun järjestämisestä Venäjän hyökkäyssotaa pakeneville ukrainalaisille.

Kunta-alalle kesällä 2022 solmittua palkkaratkaisua sovelletaan kaikkiin kunta-alan työntekijöihin. Niin kutsuttuun yleiseen linjaan sidottujen sopimuskorotusten lisäksi kunta-alan palkkausta uudistetaan erillisellä kehittämisohjelmalla vuosina 2023–2027. Ohjelman mukaan kunta-alan palkat nousevat viiden vuoden aikana yhteensä noin 5,1 % sopimuskorotusten lisäksi. Tällä on suuri merkitys paikallishallinnon kustannuskehitykselle, sillä henkilöstökulut muodostavat yhden suurimmista kulueristä kuntien taloudessa. (Lähde: Valtionvarainministeriö)

Pohjois-Savon kehitys:

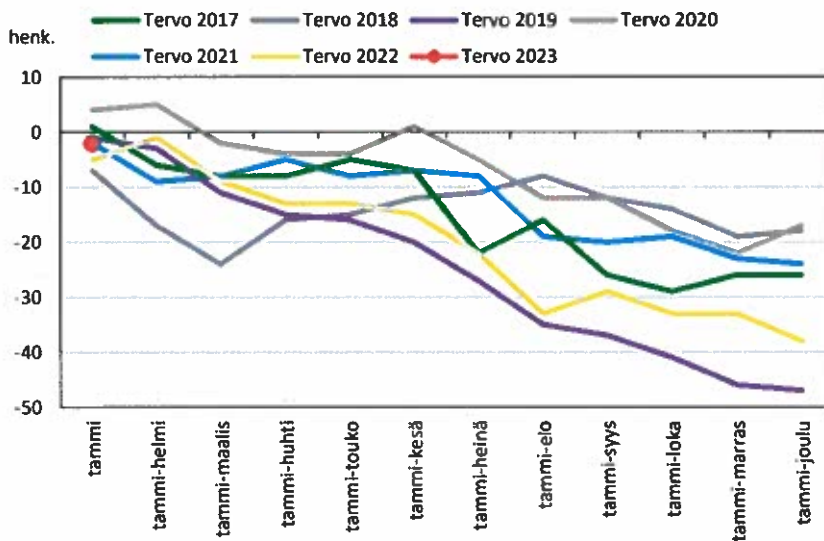
Asukasmäärän ja väestörakenteen kehitys ovat yksi tärkeimmistä mittareista kunnan kehitystä seurattaessa.

Pohjois-Savossa oli vuoden 2021 lopussa 248 363 asukasta. Pohjois-Savon kunnista asukasluku kasvoi vuonna 2021 vain Kuopiossa ja Siilinjärvellä. Pohjois-Savon väkiluku laski ennakkotietojen mukaan 99 hengellä tammikuussa 2023. Vuonna 2022 väkiluku laski tammikuun aikana 42 hengellä. Pohjois-Savossa syntyi tammikuussa 150 lasta. Kuolleita maakunnassa oli 282 henkeä. Kuntien välinen muuttoliike oli 14 henkeä tappiollinen, mutta muuttovoittoa kertyi ulkomailta 29 henkeä. (Lähde: Pohjois-Savon liitto)

Tervon asukasmäärän lasku on ollut trendi jo pitkään. Kuolleisuus on suurempaa kuin syntyvyys.

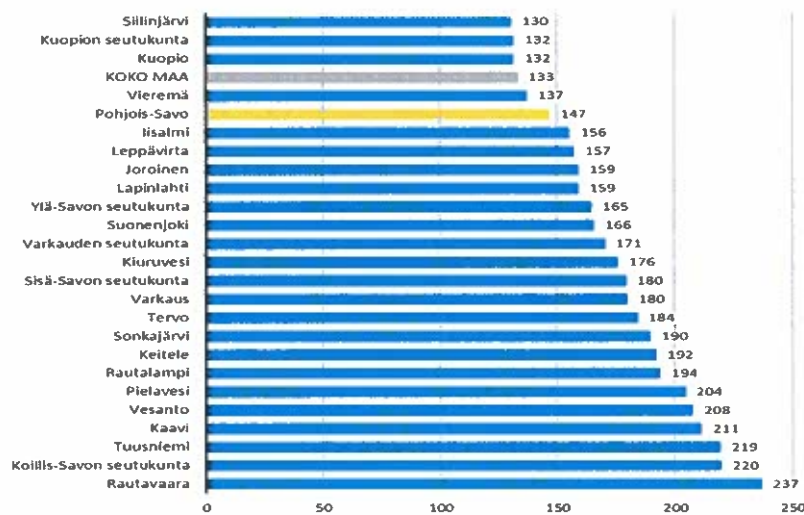

Väestönmuutosten kumulatiivinen kehitys Tervossa kuukausittain v. 2017–2023

Työikäisten määrä vähenee tulevaisuudessa voimakkaasti, jolloin työssäkäyvien huoltotaakka kasvaa entisestään. Alueen väestörakenne vaikuttaa vääjäämättä siten myös taloudellisen huoltosuhteen kehittymiseen. Taloudellinen huoltosuhde kuvaa alueen taloutta indikaattorilla, jossa ei-tuotannollisessa toiminnassa olevan väestön määrä suhteutetaan tuotannollisessa toiminnassa olevan väestön määrään.

Taloudellinen huoltosuhde vuonna 2021

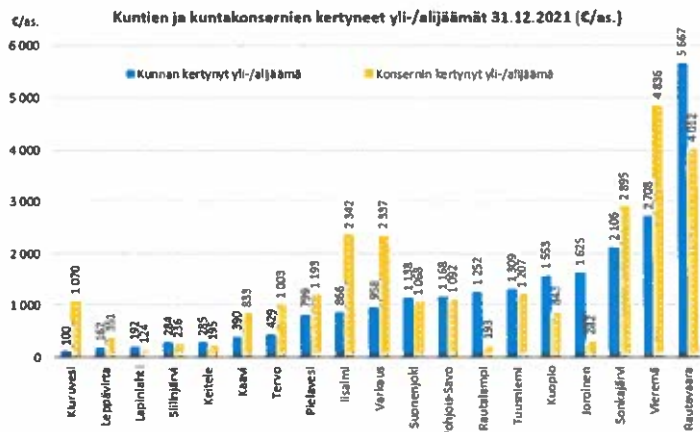
Lähde: Tilastokeskus
Taloudellinen huoltosuhde kuvaa, kuinka monta työtöntä ja työvoiman ulkopuolella olevaa henkilöä (0–14-vuotiaat, opiskelijat, koululaiset, eläkeläiset, varusmiehet, siviilipalvelusmiehet, muut työvoiman ulkopuolella olevat) on 100 työllistä kohti.

Vuonna 2021 Pohjois-Savon kuntien tilikauden tulos jäi 28 miljoonaa euroa positiiviseksi. (Lähde: Pohjois-Savon liitto) Valtionkonttorin vuoden 2022 ennusteen mukaan tilanne Pohjois-Savon kunnissa tulee heikkenemään.

Kuntien ja kuntakonsernien kertyneet yli-/alijäämät 31.12.2021 (€/as.)

Kunta	Kunnan kertynyt yli-/alijäämä	Konsernin kertynyt yli-/alijäämä
Yhteensä		
Kuruvesi	100	1 070
Leppävirta	162	351
Lapinlahti	192	124
Piilinjärvi	284	236
Ketele	285	195
Kaavi	390	833
Tervo	429	1 003
Pielavesi	799	1 193
Ilalampi	866	2 342
Varkaus	958	2 337
Suonenjoki	1 138	1 068
Pohjois-Savo	1 168	1 092
Rautalammi	1 252	193
Tuusula	1 309	1 207
Kuopio	1 553	843
Joroinen	1 625	281
Sonkajärvi	2 106	2 895
Vieremä	2 708	4 836
Rautavaara	5 667	4 012

Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuun 2022. Huom! Kaarissa puuttuu Vesien kunnan tiedot vuodelta 2021.

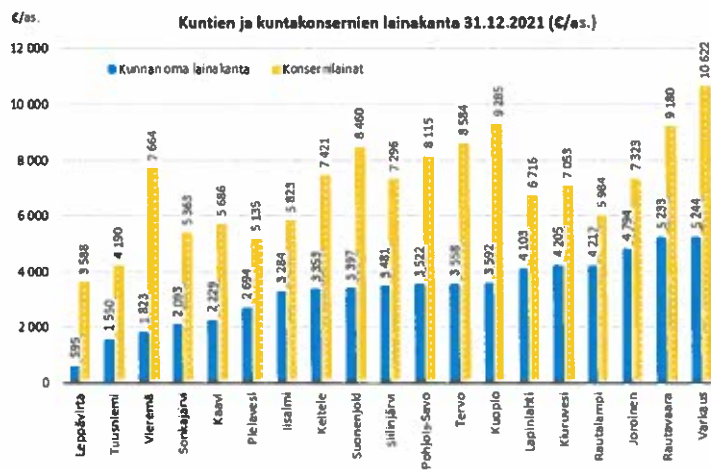
Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuun 2022. Huom! Kaarissa puuttuu Vesien kunnan tiedot vuodelta 2021.

Pohjois-Savon liitto

Vuonna 2021 Pohjois-Savon kuntien ja kuntakonsernin lainakanta oli keskimäärin 3 522€ ja 8 115€ asukasta kohti. Samana vuonna kuntien lainakanta Manner-Suomessa oli keskimäärin 3 444 euroa asukasta kohti.

Kuntien ja kuntakonsernien lainakanta 31.12.2021 (€/as.)

Kunta	Kunnan oma lainakanta	Konsernin lainat
Yhteensä		
Leppävirta	595	3 588
Tuusula	1 550	4 190
Vieremä	1 823	7 664
Sonkajärvi	2 089	5 363
Kaavi	2 229	5 686
Pielavesi	2 694	5 135
Ilalampi	3 284	5 823
Ketele	3 353	7 421
Suonenjoki	3 397	8 460
Piilinjärvi	3 481	7 296
Pohjois-Savo	3 522	8 115
Tervo	3 558	8 584
Kuopio	3 592	9 285
Lapinlahti	4 103	6 716
Kuruvesi	4 205	7 053
Rautalammi	4 217	5 984
Joroinen	4 794	7 323
Rautavaara	5 233	9 180
Varkaus	5 244	10 622

Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuun 2022. Huom! Kaarissa puuttuu Vesien kunnan tiedot vuodelta 2021.

Lähde: Kysely Pohjois-Savon kunnille maaliskuun 2022. Huom! Kaarissa puuttuu Vesien kunnan tiedot vuodelta 2021.

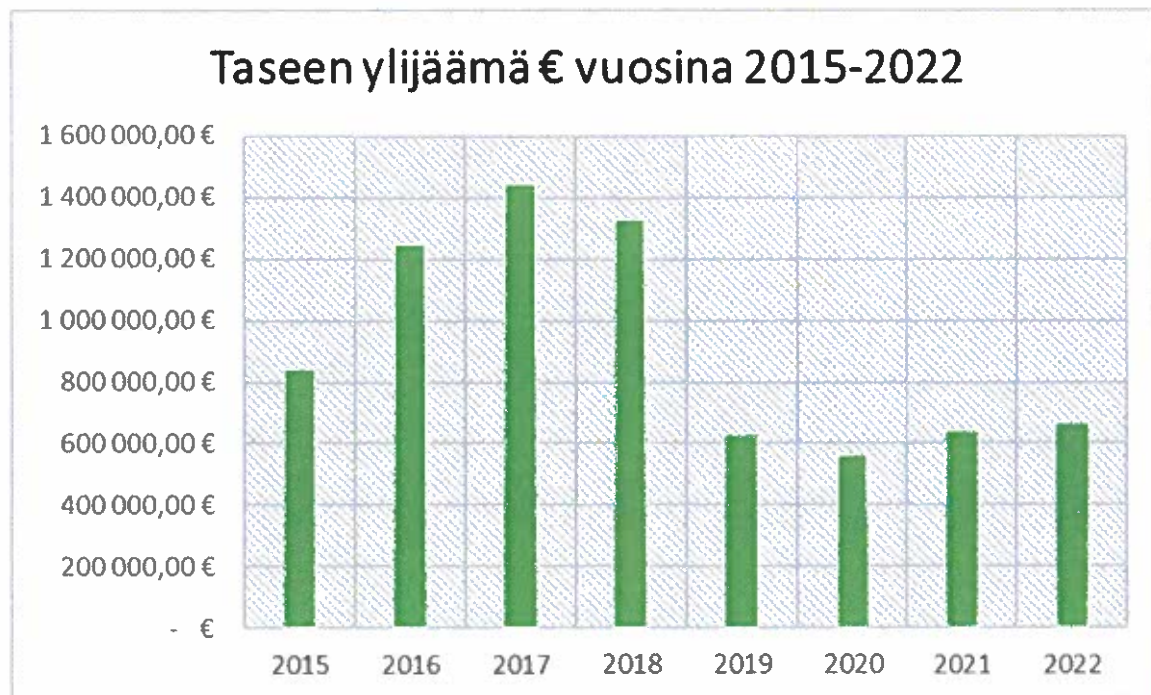
Pohjois-Savon liitto

1.5 Tervon kunnan talouskehitys

Vuoden 2022 taloudellinen tulos oli niukasti ylijäämäinen. Tilivuoden 2022 tulos oli 22 385,17 euroa ja kunnan lainakanta pieneni 416 666 euroa.

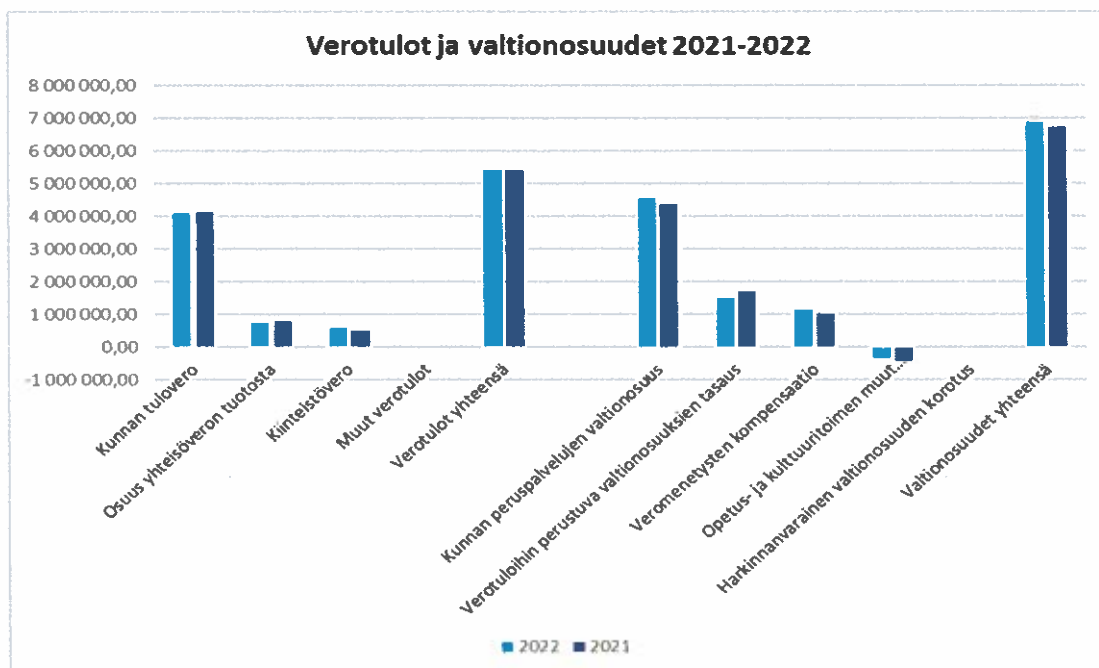
Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä kasvaa 656 199,04 euroon (v.2021 633 813,87 euroa). Vuoden 2022 lopussa taseessa on kertynyttä ylijäämää 456 euroa asukasta kohden (v. 2021 429 euroa/asukas).

Verotulot ja valtionosuudet

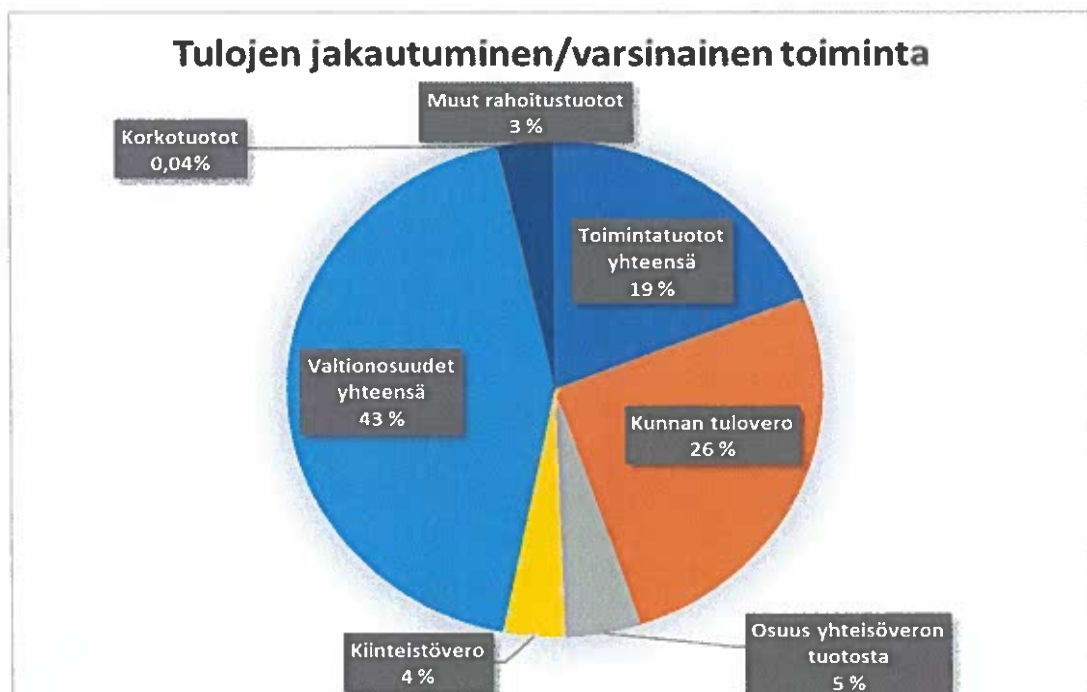
Tervon kunnan kokonaisverokertymä vuonna 2022 oli 5 431 632,57 euroa. Kunnan vuoden 2022 kokonaisverotulot pienenevät vuoteen 2021 verrattuna 1 103,77 euroa. Kokonaisverotulot toteutuivat talousarvioon nähden 106,36 %, 324 632 euroa yli arvion.

Veroluokista, verrattuna vuoden 2021 tilinpäätökseen, kunnan tulovero oli 4 106 885,82 euroa, jossa laskua edelliseen vuoteen oli - 27 013,21 euroa, -0,7 %. Kiinteistöverotuotto oli 587 878,08 euroa, jossa kasvua edelliseen vuoteen oli 82 311,50 euroa, 14 %. Yhteisöveron tuotto oli 736 868,67 euroa, jossa laskua oli vuoteen 2021 verrattuna -56 402,06 euroa, -7,7%.

Valtionosuudet olivat kunnan suurin tuloerä.

Valtionosuudet kasvoivat vuodesta 2021, 2,30 % 158 580,00 euroa. Valtionosuudet olivat vuonna 2022 6 886 032,00 euroa. Valtionosuudet toteutuivat talousarvioon nähden 0,93 %, 6 3392 yli arvion.

Toimintatuotot ja -kulut

Myyntituotot muodostavat suurimman toimintatuottoerän.

Toimintatuottoja kertyi vuonna 2022 3 007 876,27 euroa. Eli 424 986,27 euroa enemmän kuin talousarviossa ennakoitiin, toteutuma 116,5 %. Myyntituotot toteutuivat 106 125,66 euroa yli arvion.

Maksutuottoja saatiin 124 959,62 euroa arvioitua enemmän, tukia ja avustuksia 30 287,95 alle arvion ja muut toimintatuotot ylittivät 224 188,94 eurolla arvion.

Kunnan toiminnan kuluista toimintatuotoilla katetaan 19,94 prosenttia (v. 2021 19,5 %).

Kunnan vuoden 2022 toimintakulut olivat 15 081 274,91 euroa. Toimintakulut kasvoivat vuoteen 2021 verrattuna 98 560,56 euroa, 0,66 %. Toimintakulut alittivat -217 095,09 euroa muutetun talousarvion, toteutuma 98,6 %. Käyttötalouden toimintatuotoissa ja -kuluissa on mukana ulkoiset ja sisäiset erät.

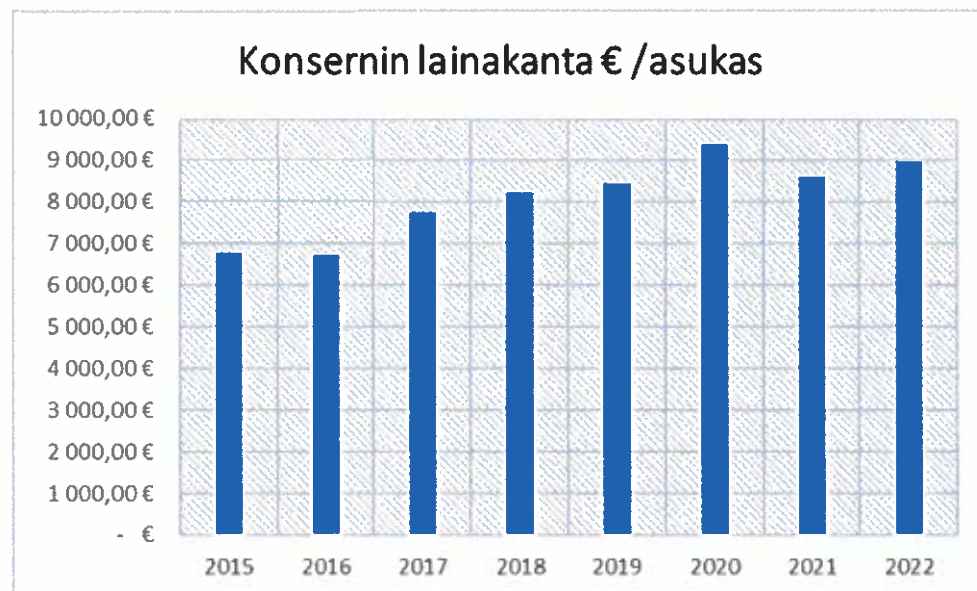
Toimintakate (nettomenot) olivat -12 073 399 euroa, jossa oli muutosta 12 844 euroa edelliseen vuoteen, toteutuma 95 %.

Tasetarkastelu ja toiminnan rahoitus

Kunnan lainamäärä pieneni edellisvuodesta 4 845 705,00 euroon (tilinpäätös 2021 5 261 671 euroa). Asukaskohtainen lainamäärä oli 3 367,4 euroa /asukas (tilinpäätös 2021 3 560 euroa /asukas).

Pitkäaikaisten lainojen lisäystä ei ollut vuonna 2022. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin tilivuonna 2022 - 416 666 eurolla.

Koko kuntakonsernin lainakanta kasvoi euroa vuonna 2022. Vuoden päättyessä konsernin lainakanta oli yhteensä 12 878 000 euroa eli 8 949 euroa asukasta kohden.

Kunnan omavaraisuusasteen muutos oli edellisen vuoden 58 prosentista 58,7 prosenttiin. Omavaraisuusaste osoittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Tervon kunnan omavaraisuusaste ylittää 50 % kriittisen pisteen.

Kunnan investointimenot olivat vuonna 2022 -208 953,75 euroa. Investointimenojen toteutumisesta on tarkempi selvitys erillisessä investointien toteutumavertailussa.

Olennaiset tapahtumat tilikaudella

Kuntastrategian päivitys vuosille 2023–2025 aloitettiin keväällä 2022, jonka lopputuloksena syntyi Tervon strategia ”Hyvä asuinkunta kaikenikäisille”

Koronapandemian vaikutukset näkyivät vielä alkuvuodesta, mutta loppuvuotta kohti toiminta normalisoitui.

Suurimpana muutoksena kunnan sisäisessä toiminnassa oli talous- ja palkkahallinnon ulkoistaminen Monetra Pohjois-Savo Oy:lle ja liittyminen Monetran osakkaaksi. Osakkuudella ja talous- ja palkkahallinnon palveluiden ulkoistamisella voidaan olennaisesti hallita henkilöstöön liittyviä toiminnallisia riskejä yhdessä organisaation ydintoiminnoista. Myös ITC-palveluiden tuottajassa tapahtui muutos: ITC-palveluiden tuottajaksi vaihtui Savon ITC-palvelut Oy, jonka osakkaaksi kunta liittyi.

Alkuvuodesta 2022 Tervon kunnanhallitus päätti käynnistää selvityksen ympäristöterveydenhuollon järjestämisen jatkosta Suonenjoen kaupungin sekä Keiteleen, Pielaveden, Rautalammin, Tervon ja Vesan kuntien yhteistoiminta-alueella.

Ympäristöterveydenhuollon henkilöstötilanteen osalta vuosi 2022 oli positiivinen avoimien virkojen täyttämisen osalta. Tämä näkyi toimintatuottojen kasvuna, mutta myös henkilöstökustannusten nousuna.

Kunnan järjestämisvastuulla olleet SOTE-palvelut siirtyivät vuoden 2023 alussa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Järjestämisvastuun siirto työllisti kuntaorganisaatiota läpi vuoden 2022. Lisäksi tammi-kuussa 2022 käytiin historian ensimmäiset aluevaalit. Tervossa äänestysprosentti 55,7 % ylitti valtakunnallisen äänestysprosentin 47,5 %.

1.6 Henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli palvelussuhteessa 31.12.2022 yhteensä 85 työntekijää (vuonna 2021 88), joista vakituisia oli 64. Palvelussuhteiden määrässä ei ole ollut viime vuosina suurta vaihtelua. Henkilöstömenot ylittyivät talousarvioon nähden, johtuen sijaisten tarpeesta ja viranhaltijavaihdoksista.

Vuonna 2022 henkilöstökulut olivat yhteensä 4 366 039,36 euroa sisältäen palkat ja palkkiot, eläkemaksut ja muut henkilöstösivukulut. Vuonna 2021 vastaava summa oli 4 423 199,93 euroa. Palkkamenojen pienentymistä selittävät viranhaltijavaihdokset ja sekä sisäiset tehtäväjärjestelyt.

Sairaspoissaolot ovat olleet vuonna 2022 suhteellisen korkealla, johtuen osin korona-ajan sairauspoissaolojen tiukentunut ohjeistuksesta. Työpaikalle on voinut tulla vain täysin terveenä, oireisena on ohjeistettu jäämään kotiin. Mikäli työntekijän ei ole ollut mahdollista tehdä etätöitä, hän on ollut sairauslomalla. Koko henkilöstöstä 44 %:lla ei ole poissaoloja 2022 vuoden aikana, vertailukaudella vastaava prosentti on ollut 54 %. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset olivat yhteensä 69 682,56 euroa.

Yhteistoimintaelimenä ja työsuojelutoimikuntana toimiva kunnan yhteistyötoimikunta kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa.

Henkilöstöasioita kuvataan tarkemmin erikseen laaditussa henkilöstökertomuksessa.

1.7 Ympäristötekijät

Tervon kunta sijaitsee Sisä-Savon seutukunnan pohjoisosassa naapureinaan Kuopio (Karttula, Maaninka), Keitele, Pielavesi, Rautalammi, Suonenjoki ja Vesanto.

Kunnan kokonaispinta-ala on 494,04 km², tästä maata 347,66 km² ja vettä 146,38 km². Vesistöjen rantaviivan pituus on 553,4 km, josta mantereella 366,3 km ja saarissa 187,1 km. Vesistöisyydestään johtuen kunta on nimetty saaristo-osakunnaksi.

Kuntaa halkoo ns. Sininen Tie (Värtsilä-Vaasa), maantie 551. Matkaa keskustaaajamasta Kuopioon on 58 km ja Helsinkiin 420 km.

1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Kirjanpitolain (1336/1997) luvun 3 a 2 § 1 mom. 2 § mukaan toimintakertomuksessa on annettava tiedot siitä, miten kirjanpitovelvollinen huolehtii ihmisoikeuksien kunnioittamisesta ja korruption ja lahjonnan torjunnasta.

Tervon kunta noudattaa kaikessa toiminnassaan lainsäädäntöä ja kunnioittaa ihmisoikeuksia sekä sitoutuu noudattamaan työelämän perusoikeuksia.

Korruptio ja lahjonnan torjunta

Korruptiolla tarkoitetaan vallan ja vaikutusvallan väärinkäytöstä. Laajan määritelmän mukaan korruptio voi olla lainvastaista, moitittavaa ja epäeettistä toimintaa. Korruption erilaisia esiintymismuotoja voivat olla esimerkiksi:

- virka-aseman väärinkäyttö, lahjonta sekä lahjusten lupaaminen, pyytäminen ja ottaminen
- petos, kavallus, varastaminen ja yhteisten varojen väärinkäyttö
- uhkailu ja väkivallalla pakottaminen

Hyvän hallinnon periaatteita noudattaen Tervon kunnassa torjutaan korruptiota ja lahjontaa avoimella ja läpinäkyvällä päätöksentekomenettelyllä. Lisäksi pienessä organisaatiossa päättäviä viranomaisia on vähäisesti ja päätöksentekoa on mahdollista valvoa yksityiskohtaisellakin tasolla. Pienessä organisaatiossa riski on, että pieni joukko päätöksentekijöitä on mukana tekemässä päätöksiä eri intressiryhmissä. Esteellisyyksien ja sidonnaisuuksien merkitys ja huomiointi ovat siksi tärkeässä roolissa päätöksenteossa.

Ilmoitusvelvolliset johtavat luottamushenkilöt ja viranhaltijat ovat tehneet Kuntalain 84 §:n mukaiset sidonnaisuusilmoitukset. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoittautumisvelvollisuuden toteutumista ja on käsitellyt sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuutta 6.9.2022 46 §.

1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtenäiskoulun rakentamisen valmistelutyötä käynnistettiin aktiivisemmin vuonna 2022, Inspira Oy laati Tervon kouluhankkeen rahoitus- ja toteutusmuotojen esiselvityksen. Vuonna 2023 valmistelutyö rakennushankkeen osalta jatkuu edelleen hankkeeseen hankittavan rakennuttajakonsulttipalvelun myötä.

Muiden investointien osalta keskittyminen tulee painottumaan tilojen kunnossapitoon ja korjausvelasta huolehtimiseen.

Tuulivoiman voidaan odottaa tuovan kunnan talouteen tulevaisuudessa uutta myönteistä kehitystä. Tuuli-voimatuotanto tuo myös kuntatasolle päästövähennyspotentiaalia.

Menoerien hallinta ja talouden aktiivinen seuranta ovat jatkossakin keskeinen osa kunnan talouden hoitoa. Tähän liittyy keskeisenä osana konsernin omistajaohjauksen kehittäminen ja toteuttaminen. Kustannussäästöjen hakeminen etenkin tukipalveluista jatkuu tulevina vuosina edelleen.

Hyvinvointialueuudistuksen mukanaan tuomat muutokset valtionosuusjärjestelmään vähentävät paitsi kunnan menopohjaa sotepalveluiden osalta, myös kunnan tulorahoitusta tulevina vuosina. Lisäksi valtionosuusjärjestelmä muuttuu siten, että suurin osa peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta jaettavasta rahasta määräytyy alle 16-vuotiaiden ikäluokkien perusteella varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kautta. Se, minkä osuuden valtionosuudet riittävät kattamaan näiden palveluiden järjestämisestä, on epävarmaa.

Tulevina vuosina TE-palvelut tulevat siirtymään kuntien järjestämisvastuulle. Uudistus tuo mukaan myös muutoksen työttömyysetuuksien rahoitukseen. Jatkossa kunnalla on vastuu työttömyysetuuksien rahoituksessa työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahasta sekä perusosan suuruudesta osuudesta ansio-päivärahasta.

Tulevien vuosien kehityksen takaamiseksi kunnan toiminnassa on tärkeää keskittyä kehittämään ja lisäämään yleistä elinvoimaisuutta kunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa koulutuksen, maankäytön, työllisyydenhoidon sekä hyvinvointi ja kulttuurin kautta.

1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Valtionosuuksien tuleva kehitys suhteessa lukittuun kunnan tuloveroprosenttiin vaikeuttaa tulevien vuosien talouden tuloarvioiden ennakointia. Heikko verokertymä ei jatkossa takaa suuria valtionosuuksia kunnalle.

Muutosrajoitin leikkaa Tervon kunnan valtionosuutta, kun siirtyvät sote-menot ylittävät kunnasta siirtyvät tulot. Tosiasiallisesti siis sote-palvelut poistuivat kunnan kustannuksista, mutta vaikuttavat edelleen valtionosuuksiin. Lisäksi inflaatio ja korkojen nousu lisäävät merkittävästi rahoitukseen kohdistuvia riskejä.

Valtionosuuksien leikkaaminen ja talouden epävarmat näkymät yhdistettynä korkojen nousuun aiheuttavat toiminallisia riskejä liittyen palveluiden rahoituksen turvaamiseen jatkossa.

Ikääntyviin kiinteistöihin kohdistuva investointipaine lisää lähivuosina riskejä.

Toiminallisia riskejä kohdistuu etenkin hallinnollisissa tehtävissä henkilöstön vähäiseen määrään. Pienen organisaation toiminnassa hallinnon tehtävät kasautuvat vähäiselle määrälle henkilöstöä ja näin ollen vaikeasti hallittavissa olevat henkilöstöriskit voivat realisoitua odottamatta ja nopeasti.

Koko kuntakonsernia koskettaa tietosuoja- ja tietoturvariskien ennakoinnattomuus. Tietosuoja- ja tietoturvariskien lisääntymiseen vaikuttaa kohonneen kansainvälisen riskitason lisäksi etenkin sähköisten kanavien ja asiointin kasvava merkitys.

Kuntatalouden tasapainottamisesta säädetään kuntalain (410/2015) 110 § ja 118 §:ssä.

Arviointimenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500

euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
2. Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
3. Aukasta kohden laskettu kunnan konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitiilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
4. Konsernitiilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kriisikuntakriteerit					
Vuosi	Konserni/ylialijäämä/€/as.	Konserni Vuosikatteen ja poistojen suhde	Kunnan tuloveroprosentti	Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä €/as	Konserni laskennallinen lainanhoitokate
2021	1 003	100,9	21,5	11846*	1,2
2022	1 026	95,3	21,5	11 846	1,0
*Ka. 2021 7 680 €/as					

Tervon kunnalla ei ole kertynyt alijäämää taseessa.

1.11 Arvio kuntakonsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntakonsernin tulevaisuuteen vaikuttaa konserniin kuuluvien yhtiöiden tulevaisuuden näkymät. Vaikka konsernin tilinpäätös oli niukasti positiivinen, on kuitenkin huomioitava, että epävarmuustekijöitä on olemassa. Konsernin tulevaisuuden osalta merkityksellistä oli Palveluyhtiö Viisarit Oy:n oman pääoman painuminen negatiiviseksi, joka johti siihen, että yhtiö pyysi omistajiltaan pääomistusta. Mikäli yhtiö pystyy tervehdyttämään talouttaan, poistaa se merkittävästi yhtiön kautta kunnalle päätyvää taloudellista ja toiminnallista riskiä. Myös vuokra-asuntojen kysyntä, elinkaari sekä niistä saatava tuotto merkittävästi vaikuttavat kuntakonsernin tulevaisuuteen. Tervon alueella on kysyntää vuokra-asunnoille, mutta yhtiön tehtävänä on pitää asuntojen kuntoisuus sekä vuokrataso kilpailukyisenä, mutta myös yhtiölle taloudellisesti kannattavana. Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot sekä As Oy Metsäparkin sulautumista on valmisteltu vuoden 2022 aikana ja tältä osin on odotettavissa yhtiöiden sulautuminen.

1.12 Kunnanhallituksen selonteko sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä vuonna 2022

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että toiminta on taloudellista, tuloksellista, tavoitteet saavuttavaa, päätösten perusteena oleva tieto riittävää ja luotettavaa ja että lakeja, säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja omaisuutta sekä voimavaroja turvataan. Sisäinen valvonta on toimialan johdon tekemää varmistamistyötä.

Kunnan toiminnan osalta sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kunkin yksittäisen, kunnan palveluja tuottavan yhteisön toimivan johdon tehtävä, mutta kunnan on sopimuksilla, konserniohjeilla ja muilla omistajaohjauksellisilla toimilla varmistettava, että sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmät toimivat myös näissä peruskunnan ulkopuolissa organisaatioissa.

Kunta on tehostanut riskienhallintaa vuoden 2022 aikana. Riskienhallinnan tavoitteena on ollut sisäisten riskien vähentäminen muun muassa henkilöriskien ja taloudellisten riskien osalta. Tehostamista on tehty ulkoistamalla taloushallinto sekä siirtämällä palkkahallinto Monetra Pohjois-Savo Oy:lle. Kunnan omistamiseen liittyviä riskejä on pyritty saamaan hallintaan tehostamalla kunnan omistajaohjausta, jota on tehty myös kuntien välisessä yhteistyössä yhteisesti omistetun Palveluyhtiö Viisarit Oy:n osalta. Myös kunnan hallintosääntöä on muutettu hankintarajojen osalta, joka osaltaan vaikuttaa kunnan riskienhallintaan. Myös kiinteän kiinteistöjen myyntiperusteet on määritelty kunnassa vuoden 2022 aikana. Myös hankintojen valmisteluissa on pyritty huomioimaan eri mahdolliset toiminnalliset sekä taloudelliset riskit.

Sisäinen valvonnan osalta hallintokuntien tehtäviin kuuluu huolehtia toiminnan sisäisestä valvonnasta siten, toiminta on vastannut hallintosäännön toimivaltasäännöksiä ja että kunnan taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuvat talousarvion mukaisesti.

Seuraavassa on esitetty sisäisen valvonnan järjestelyjä Tervon kunnassa;

1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen
 - 1.1. Lakien, säännösten, hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia ei ole toimintakertomusvuoden aikana tullut ilmi
2. Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen sekä varojen käyttö
 - 2.1. Talousarvion toteutumisesta, toiminnallisten – ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta tai poikkeamista sekä niiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä on raportoitu hallintokunnittain
3. Riskienhallinnan järjestäminen
 - 3.1. Tilikauden aikana on tehostettu riskienhallintaa sekä pyritty poistamaan sisäisiä sekä ulkoisia riskejä. Vuoden 2022 aikana kävi ilmi Palveluyhtiö Viisarit Oy:n omistamiseen liittyvät taloudelliset riskit sekä palkkahallinnon järjestämiseen liittyvät riskit, joita on käsitelty toimielimissä vuoden 2022 aikana
4. Omaisuuden hankinta ja luovuttaminen
 - 4.1. kunnanvaltuusto on vahvistanut kiinteistöjen myyntiperusteiden päättämisen käytänteet 25.8.2022 tehdyssä päätöksessään.
5. Oma arvio sisäisen valvonnan järjestämisestä
 - 5.1. Itsearviona Tervon kunnanhallitus katsoo, että tilikauden aikana on tehostettu riskienhallintaa ja että sisäisen valvonnan osalta kunnassa on tapahtunut kehitystä.

1.13 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.14 Tuloslaskelman ja sen tunnusluvut

Tuloslaskelmassa esitetään tilikaudelle kuuluvat tuotot ja kulut miljoonina euroina. Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin nähden osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT			
TULOSLASKELMA (ulkoinen)		2022	2021
		1000 eur	1000 eur
Toimintatuotot	+	3 008	2 922
Toimintakulut	-	-15 081	-14 982
TOIMINTAKATE		-12073	-12060
Verotulot	+	5 431	5 433
Valtionosuudet	+	6 886	6 727
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	6	7
Muut rahoitustuotot	+	533	345
Korkokulut	-	-41	-18
Muut rahoituskulut	-	-397	-28
VIOSIKATE		345	406
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-331	-333
Arvonalentumiset ja lisäpoistot	-	0	-9
Poistot ja arvonalentumiset		-331	-342
Satunnaiset erät			
TILIKAUDEN TULOS	+/-	14	64
Poistoeron muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8	8
Varausten muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		
Rahastojen muutos, lisäys(-), vähennys(+)	+/-		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	22	72
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		2022	2021
Toimintatuotot / Toimintakulut, %		19,9 %	19,5 %
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut			
Vuosikate/Poistot, %		104,1 %	118,7 %
= 100 x Vuosikate / Poistot			
Vuosikate, eur / asukas		240 €	275 €
Asukasmäärä (vuoden 2021 asukasluku)		1439	1478

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Toimintatuottojen suhde toimintakuluihin oli 19,9 % vuonna 2022. Tervon kunnan toimintatuottojen osuus kulujen rahoituksesta oli 3 007 876,27 euroa. Toimintatuottojen suhdeluku oli 0,4 % suurempi kuin edellisellä vuonna.

Vuosikate prosenttia poistoista = $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen määrän, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulo-rahoituksen olevan riittävä, mikäli poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa pitkällä aikavälillä. Poistot ovat kohteen (rakennus, kone, kalusto) arvonalentumista kuvaava luku.

Vuonna 2022 tehtiin poistoja 330 860,66 euron arvosta. Vuosikate kattoi 104,1 % poistoista, eli tulo-rahoitus riitti kattamaan poistot.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulo-rahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei kuitenkaan voida asettaa johtuen eroista kuntien toimintojen organisoinnissa sekä palvelutoiminnan laajuudessa. Kun lukua verrataan muihin kuntiin, on huomioitava erot myös veroprosenteissa. Tervon kunnan vuosikate asukasta kohden vuonna 2022 oli 240 euroa.

1.15 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma kertoo kunnan rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, oman pääoman lisäykset ja –palautukset. Rahoituslaskelma kertoo, lisääntyivätkö vai vähenivätkö kunnan rahavarat toiminnasta ja investoinneista johtuen.

RAHOITUSLASKELMA (ulkoinen)		2022	2021
		1000 eur	1000 eur
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	+	345	406
Satunnaiset erät	+/-		
Tulorahoituksen korjauserät	+	-34	-91
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-208	-63
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0	8
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	284	39
Toiminnan ja investointien rahavirta		387	299
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	-	30	
Antolainasaamisten vähennykset	+	60	60
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-416	-416
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	0	-150
Muut maksuvalmiuden muutokset		+/- 216	110
Rahoituksen rahavirta		-170	-396
Rahavarojen muutos		216	-97
Rahavarat 31.12., 1000 eur		3 411	3 195
Rahavarat 1.1., 1000 eur		3 195	3 292
		216	-97
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
		2022	2021
Investointien tulorahoitus, %		165,9	738,2 %
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€		-44	-580
Laskennallinen lainanhoitokate		0,8	0,6
Kassavarat 31.12. milj.eur		3,41	3,19
Kassan riittävyys, pv		77	75
Asukasmäärä		1439	1478

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä

Toiminnan ja investointien rahavirta itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen (ylijäämäinen) määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisälainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä Tervon kunnalla oli vuonna 2022–44 000 euroa.

Investointien tulorahoitus, % = $100 \cdot \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on katettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa %-osuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Laskennallinen lainanhoitokate = $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennallinen lainanhoitokate lasketaan kaavalla, jossa tuloslaskelman vuosikatteeseen lisätään korkokulut ja jossa saatu summa jaetaan korkokulujen ja laskennallisten lainanlyhennysten summalla. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat, kuten kuntatodistukset. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

Tervon kunnan laskennallinen lainanhoitokate oli 0,8 vuonna 2022.

Kassan riittävyys (pv) = $365 \times \text{Rahavarat 31.12.} / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

Tervon kunnan kassan riittävyys, pv 77.

1.16 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettujen tunnuslukujen avulla. Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaantuneisuutta.

4 TASETARKASTELU

4.1 TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

TASE 31.12.2022

	2022	2021		2022	2021
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €	VASTATTAVAA	1000 €	1000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	11 561	11 939	A OMA PÄÄOMA	9 169	9 146
Aineettomat hyödykkeet	808	919	I Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	53	97	II Arvonkorotusrahasasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	755	822	IV Muut omat rahastot	244	243
Aineelliset hyödykkeet	5191	5 415			
Maa- ja vesialueet	1975	1 984	Einkeinojen kehittämissrahasto	244	244
Rakennukset	2177	2 315	V Ed. tilikauden yli / alijäämä	634	562
Käinteet rakenteet ja laitteet	973	1 101	VI Tilikauden yli / alijäämä	22	72
Koneet ja kalusto	29	15,00			
Ennakkomaksut ja kesken-	37		B POISTOERO JA VAPAA-		
eräiset hankinnat			EHTOISET VARAUKSET	179	188
Sijoitukset	5562	5 605	Kertynyt poistoero	179	188
Osakkeet ja osuudet	5323	5 362	Vapaaehtoiset varaukset		
Lainasaamiset	189	189	Investointivaraukset		
Muut saamiset	50	54			
			C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
TOIMEKSIANTOJEN	15	15	D TOIMEKSIANTOJEN		
VARAT			PÄÄOMAT	336	163
Valtion toimeksiannot			Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen erityiskatte	15	15	Lahjoitusrahastojen pääomat	16	15
Muut toimeksiannot			Muut toimeksiantojen pääomat	320	148
VAINTUVAT VASTAAVAT	4 344	4 141	E VIERAS PÄÄOMA	6 236	6 598
Vaihto-omaisuus	0,00	0,00			
Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00	I Pitkäaikainen vieraspääoma	2 179	2 596
Ennakkomaksut			Joukkovelkakirjalainat		
Saamiset	932	946	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 178	2 595
Pitkäaikaiset saamiset	344	385	Lainat julkisyhteisöiltä		
Myyntisaamiset	23	24	Lainat muilta luotonantajilta		
Lainasaamiset	150	180	Muut velat	1	1
Muut saamiset	138	132	II Lyhytaikainen vieraspääoma	4 057	4 002
Säntosaamiset	33	49	Joukkovelkakirjalainat	2 250	2 250
Lyhytaikaiset saamiset	588	561	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	417	417
Myyntisaamiset	319	322	Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainasaamiset	30	30	Lainat muilta luotonantajilta		
Muut saamiset	49	111	Saadut ennakot		
Säntosaamiset	190	98	Ostovelat	488	498
Rahoitusarvopaperit	2 996	3 131	Muut velat	92	87
Sijoitukset rahamarkkina-			Säntovelat	810	750
instrumentteihin	2 996	3 131	Yhteensä	15 920	16 095
Rahat ja pankkisaamiset	416	64			
Yhteensä	15 920	16 095		2022	2021
TASEEN TUNNUSLUVUT:			Omanvaraisuus-%	58,7	% 58,0
			Suhteellinen velkaantuneisuus-%	40,7	% 43,7
			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000€	656	634
			Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	456	429
			Lainakanta 31.12., 1000 €	4 845	5 262
			Lainakanta 31.12., €/asukas	3 367	3 560
			Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	5 405	6 048
			Lainat ja vastuut, €/asukas	3 756	4 092
			Lainasaamiset 31.12., 1000 €	189	189
			Asukasmäärä (2020 ennakkotieto)	1 439	1 478

Taseen tunnusluvut

Omavaraisuusaste, % = $100 \cdot (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää 70 % omavaraisuutta. 50 % tai alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävää velkarasitetta.

Tervon kunnan omavaraisuus-% 58,7.

Suhteellinen velkaantuneisuus, % = $100 \cdot (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$
Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Tervon kunnan suhteellinen velkaantuneisuus-% 40,7

Lainat ja vuokravastuut 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena.

Vuodenvaihteen 2022 tilanteessa lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 5 610 milj. euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä) = $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}$

Luku osoittaa, kuinka paljon kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, tai paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina. Tervon kunnalla oli kertynyttä ylijäämää 656 000 euroa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas = $\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)} / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Tervon kunnan kertynyt ylijäämä asukasta kohden oli 456 euroa.

Lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla. Tervon kunnan lainakanta vuoden lopun tilanteessa oli 4 845 miljoonaa euroa.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Tervon kunnan asukaskohtainen lainakanta oli 3 899 euroa.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut)

Lainat ja vuokravastuut saadaan lisäämällä lainakantaan vuokravastuiden määrä. Vuokravastuiden määrä huomioidaan liitetiedoissa ilmoitetun mukaisena. Vuodenvaihteen tilanteessa lainat ja vuokravastuut olivat yhteensä 5 610 milj. euroa.

Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainojen ja vastuiden määrä tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Asukaskohtainen lainan ja vuokravastuun määrä oli Tervossa 3 899 euroa.

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt joukkovelkakirjalainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen. Tervon kunnalla oli lainasaamisia vuoden 2022 lopussa 189 000 euroa

1.17 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja menot lasketaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat. Kokonaistulo- ja meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

KOKONAISTULOT JA MENOT 2022					
TULOT	eur	%	MENOT	eur	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	3 007 876,27	18,6	Toimintakulut	15 081 274,91	93,5
Verotulot	5 431 632,57	33,7	- Valmistus omaan käyttöön		0,0
Valtionosuudet	6 886 032,00	42,7	Korkokulut	40 753,95	0,3
Korkotuotot	5 987,12	0,0	Muut rahoituskulut	397 666,54	2,5
Muut rahoitustuotot	533 276,43	3,3	Satunnaiset kulut		0,0
Satunnaiset tuotot		0,0	Tulorahoituksen korjauserät		0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-33 571,49	-0,2	+/- Pakollisten varausten muutos	-8 136,84	-0,1
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot	-38 136,84	-0,2	- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		0,0
Investoinnit		0,0	Investoinnit		0,0
Rahoitusosuudet investointeihin	0,00	0,0	Investointimenot	208 953,75	1,3
Pysyvien vastaavien luovutustulot	284 586,15	1,8	Rahoitustoiminta		0,0
Rahoitustoiminta		0,0	Antolainasaamisten lisäykset		0,0
Antolainasaamisten vähennykset	60 000,00	0,4	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	416 666,00	2,6
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0,00	0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,0	Oman pääoman vähennykset		0,0
Oman pääoman lisäykset		0,0			
Kokonaistulot yhteensä	16 137 682,21	100,0	Kokonaismenot yhteensä	16 137 178,31	100,0
Kokonaismenot yhteensä	16 137 682,21		Muut maksuvalmiuden muutokset	216 116,38	
Kokonaistulot yhteensä	16 137 178,31		Kassavarojen muutos	216 620,28	
Kok.menot > kok.tulot	-503,90			-503,90	

1.18 Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernirakenne

Tervon kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

- Tervon Kehitys Oy 100 %
- Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot 100 %
- As Oy Metsäparkki 100 %
- Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli 72,12 %
- Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhdistelty) 55,15 %
- Palveluyhtiö Viisarit Oy 30 %

Konserniyhtiöiden toiminta

Tervon Kehitys Oy:n tilikauden tulos 31.12.2022 päättyneeltä tilikaudelta oli 49.565,15 euroa positiivinen, kun se edellisvuonna oli 8.633,15 euroa vuonna 2020 32.635,63 euroa, vuonna 2019 43.342,92 euroa vuonna 2018 -49.995,72 negatiivinen ja vuonna 2017 23.962,64 euroa.

Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot tulos 31.12.2022 päättyneellä tilikaudella oli 24.608,61 euroa negatiivinen, edellisenä vuonna -23.636,87 euroa tappiollinen (v.2020 4.138,65 euroa v. 2019 3.646,66 euroa, v.2018 49.429,51 euroa).

As Oy Metsäparkki tulos 31.12.2022 päättyneellä tilikaudella oli 80,94 euroa, edellisenä vuonna 6.042,35 euroa (v.2020 -2.092,67eur, v.2019 -5.210,86 eur ja v. 2018 6.389,53 eur)

Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli Yhtiön tehtävänä on omistaa ja hallinnoida Teollisuustie 2 sijaitsevaa teollisuuskiinteistöä. Yhtiön toiminnassa vuonna 2021 ei ole ollut muutoksia edelliseen vuoteen. Yhtiön tilinpäätös vuodelta 2022 951,56 euroa ylijäämäinen ja 2021 osoittaa 3.023,61 euroa alijäämää (v. 2020 4.291,83 eur, v. 2019 -4.272,38 eur).

Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto

Tervon kunta omistaa 55,15 % yhtiön osakekannasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi ja yhtiön tilinpäätöstä ei ole yhdistelty konsernin lukuihin.

Konsernin tilikauden tuloksen muodostuminen

Konsernin tilikauden tulos oli niukasti ylijäämäinen.

Konsernin toimintatuotot vuonna 2022 olivat 10 963 milj. euroa. Toimintakulut olivat -22 539 milj. euroa. Tuotot kasvoivat vuodesta 2021 293 tuhatta euroa ja kulut kasvoivat 473 tuhatta euroa. Kulujen kasvamiseen vaikuttavat kiihtyvä inflaatio sekä korkotason nousu.

Konsernin toimintakate oli -11 557 milj. euroa. Se heikkeni 25 tuhatta euroa edelliseen vuoteen 2021 verrattuna. Konsernin toimintatuotoilla rahoitettiin 48,6 prosenttia toimintakuluista. Edellisenä vuonna 2021 toimintatuotoilla rahoitettiin 48,4 prosenttia toimintakuluista.

Konsernin vuosikate asukasta kohden vuonna 2022 oli 766 euroa, mikä oli 31 euroa/as vähemmän kuin vuonna 2021. Vuosikatteella katettiin poistoista 95,2 %. Vuonna 2021 luku oli 100,9 %.

Tilikauden tulos oli 5 000 euroa ylijäämäinen. Se heikkeni 72 000 euroa vuodesta 2021. Suurimpana syynä on konserniyhtiöiden heikot tulokset.

Konsernin toiminnan rahoitus

Toiminnan ja investointien rahavirta oli vuonna 2022 43 000 euroa positiivinen. Vuonna 2021 vastaava luku oli -1 431 milj. euroa negatiivinen

Konsernin rahoitusasema ja sen muutokset

Konsernin omavaraisuusaste 37,8 %, mikä on laskenut edellisestä vuodesta (v.2021 oli 38,8 %).

Konsernin vieraan pääoman määrä vuoden lopussa oli 12 878 milj. euroa. Kasvua edelliseen vuoteen oli 183 000 euroa.

Konsernin lainanhoitokate vuonna 2022 oli 1,0. Vastaava luku vuonna 2021 oli 1,2. Tunnusluku heikkeni hieman vuodesta 2021. Vähimmäistavoite uudessa kriisikuntakriteeristössä on 0,8. Hyvä taso lainahoitokatteelle olisi 2,0.

1.19 Tilikauden tuloksen käsittely

Tilinpäätöksen tuloslaskelman mukainen tilikauden tulos oli 14 000 euroa. Poistoeromuutoksen kirjausten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 22 000 euroa, jonka kunnanhallitus esittää kirjattavaksi taaseen oman pääoman kohtaan edellisten tilikausien yli- /alijäämä.

2 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1 Keskusvaalilautakunta (Toimielin 100)

Vaalit (tulosalue 101)

Tulosalueen toiminnot

Vaalit

Kunnan keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien yleisjärjestelyistä kunnassa ja tuottaa äänestyspalvelut voimassa olevien säädösten mukaisesti, valvoo vaalien järjestämistä ja äänestystilaisuuksien toimuutta. Tervon kunta muodostaa yhden äänestysalueen. Äänioikeutettuja Tervolaisia aluevaaleissa oli 1316.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Aluevaalit 2022	Ennakkoäänestys kotimaassa 12. – 18.1.2022 ja ulkomailla 12. – 15.1.2022. Vaalipäivä 23.1.2022. Aluevaltuustot 1.3.2022 lukien.	Äänioikeutettuja oli 1316. Ennakkoon äänesti 492 henkilöä ja vaalipäivänä 241 henkilöä. Äänestysprosentti oli 55,7.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2022

VAALIT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	2 900,00			3 553,20	-653,20	122,5
Toimintamenot	-5 920,00		-5 920,00	-9 435,01	3 515,01	159,4

Toimintakate	-3 020,00		-3 020,00	-5 881,81	2 861,81	194,8
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-280,00		-280,00	-883,98		

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Ylitys johtuu ylimääräisistä terveysturvallisuushankinnoista, maskeista ja käsideseistä.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Seuraavat säännönmukaiset vaalit ovat vuoden 2024 presidentinvaalit ja saman vuoden 2024 europarlamenttivaalit.

2.2 Tarkastuslautakunta (Toimielin 120)

Tilintarkastus (Tulosalue 121)

Tulosalueen toiminnot

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten.

Lautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioi kunnallisten palvelujen onnistumista palvelujen käyttäjien odotuksiin ja tarpeisiin nähden.

Tulosityksikön tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Tilintarkastus	Arviointi työohjelman mukaisesti	Hallinnon ja talouden ajankohtaiskatsaukset Ympäristötoimen (ympäristönsuojelu ja rakennustarkastus), Ympäristöterveystoimen, Kiinteistö Oy Tervon Vuokratilojen, Asunto Oy Metsäparkin, Tervon Kehitys Oy:n, Palveluyhtiö Viisarit Oy:n, Sivistystoimen ja Perusturvan ajankohtaiset asiat Tilinpäätöksen 2021 ja henkilöstötilinpäätöksen esittely Arviointikertomuksen valmistelun aloitus Johdon vahvistusilmoituskirje 2021

		Tilintarkastajan loppuraportointi ja tilintarkastuskertomus 2021 Arviointikertomuksen laadinta loppuun, allekirjoitus sekä ehdotus valtuustolle Sidonnaisuusrekisterin ajantasaisuus
--	--	--

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2022

TILINTARKASTUS	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-12 860,00		-12 860,00	-18 513,65	5 653,65	144,0
Toimintakate	-12 860,00		-12 860,00	-18 513,65	5 653,65	144,0
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät	-600,00		-600,00	-4 289,78		

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Ylitykset tapahtuneet palveluiden ostoissa ja kokouspalkkioissa.

2.3 Kunnanhallitus (Toimielin 130)

Yleishallinto (Tulosalue 131)

Yleishallinto vastaa kunnan hallinto, -henkilöstö, - ITC-, ja talouspalveluiden järjestämistä, kunnan kokonaiskehittämisestä, joukkoliikennepalveluista, kunnanhallituksen asioiden valmistelusta, esittelystä ja päätösten täytäntöönpanosta, edunvalvonnasta, suhdetoiminnasta, elinvoiman johtamisesta sekä viestinnästä ja markkinoinnista.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta. Kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta sekä kunnan henkilöstöpolitiikasta ja huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kunnanvaltuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta, käyttää kunnan ylintä päätösvaltaa ja siirtää toimivaltaansa hallintosäännön määräyksillä.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Kunnanvaltuusto Vastuu kunnan toiminnasta ja taloudesta	Kuntastrategian toteutuksen seuranta Kokoukset Seminaarit Päätökset koulurakennuksesta	6 kokousta Valtuustoseminaari (kunnan strategian päivitys)

Kunnanhallitus	Kunnan hallinnon, toiminnan ja talouden johtaminen kuntastrategian, taloussuunnitelman ja -arvion, valtuuston linjapäätösten ja hallintosäännön mukaisesti Kokoukset Ohjeet Raportit	16 kokousta Vuoden 2022 talousarvion täytännönpano-ohjeet
Konsernijohto (kunnanhallitus, konsernijaosto ja kunnanjohtaja)	Omistajaohjauksen toteuttaminen Konsernivalvonnan järjestäminen	Kolme omistajaohjauspalaveria Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa. Pyydetty kunnanhallitukselle tietoja tytäryhteisöltä sen taloudellisen aseman arvioimiseen ja toiminnan tuloksen laskemiseen.
Kunnanhallituksen sisäilmatyöryhmä	Kunnan työpaikkojen sisäilman laatuun liittyvien asioiden käsittelyn koordinointi	2 kokousta, käsitelty kotihoidon, päiväkodin ja koulun tiloja.
Kunnanhallituksen kaavatoimikunta	Maankäytön suunnittelun valmistelu ja koordinointi kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja valtuuston päätettäväksi.	1 kokousta
Kunnanhallituksen vanhus- ja vammaisneuvosto	Iäkkäiden ihmisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisien, vanhusten sekä eläkeläis-, vanhustyö- ja vammaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	4 kokousta
Kunnanhallituksen lapsi- ja nuorisoneuvosto / Nuorisovaltuusto	Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistaminen kunnan toiminnassa Viranomaisien, lapsi- ja nuorisojärjestöjen ja muiden toimijoiden yhteistoiminnan edistäminen	2 kokousta, ja erillisiä suunnittelu palaveria.
Talous- ja palkkahallinto	Palveluiden tuottaminen hallintokunnille, Tervon Kehitys -yhtiölle, Tervon vuokrataloille ja Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle	Palvelut tuotettu kuntaorganisaation sisällä, Tervon vuokrataloille ja Palveluyhtiö Viisarit Oy:lle. Valmisteltu palvelun ulkoistaminen Monetra Oy:lle.
Tietohallinto	Huolehtii sisäisten ja ulkoisten ICT-palveluiden kokonaisuudesta tehtyjen sopimusten mukaisesti. Tiedonhallintalain velvoittamat tehtävät ja koordinointi, mm. tiedonhallintamallin päivittäminen. Saavutettavuusdirektiivin vaatimusten käyttöönotto ja seuranta verkkopalveluissa, mobiilisovelluksissa, videoissa ja muussa kunnan sähköisessä sisällössä.	Henkilöstöhallinnon järjestelmän (Populus) koulutukset ja sähköisten lomakkeiden käyttöönotto. Omni360 1. vaiheen siirtymä. Oracle versiovaihto. Lokien hallinnan suunnittelu aloitettu. Muutokset tiedonhallintamalliin. Vaadittavia korjauksia on osittain tehty verkkosivuihin. Toimielinten kokousaineistot on mahdollista viedä kaikilta osin

	Dokumentinhallintajärjestelmän kehittäminen. Tietosuojan ja tietoturvan seuranta, ylläpito ja kehittäminen sekä henkilöstön osaamisen parantaminen. Digipalvelulain velvoittamien sähköisten palveluiden käyttöönotto ja koordinointi. Huolehtii sosiaalihuollon ICT-palveluiden osalta suunnittelu- ja siirto-tehtävät Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.	dokumentinhallintajärjestelmään. Toimielinten jäsenille ja varajäsenillä on avattu pääsy verkkoportaaliin oman luottamushenkilöroolin mukaisesti. Portaalin käytettävyyttä on kehitetty. Hallinnon Win10 20H2 päivitys (minimivaatimus), SSPR-toiminnon käyttöönotto koko Nilakan henkilöstöllä. Muutoksia Nilakan toimialueen salasanaikäytänteisiin. Parannettu Azure-pilvipalvelun tietoturvaa ottamalla käyttöön uusia ratkaisuja. Tehostettu viestintää, mm. kuukauden tietoturvatärppi. Lomakkeita ja palveluprosesseja on edelleen sähköistetty. Tiedonvaihto nykyisten ICT-palveluiden, sopimusten ja siirtyvän henkilöstön osalta. Yliheittoajan kunnan palveluiden turvaaminen.
Henkilöstöpalvelut	Työyhteisöjen, esimiesten ja henkilöstön tukeminen muutoksissa Palveluprosessien, työnjakojen ja tehtävänkuvien tarkastelu ja kehittäminen YT-menettelyt Terveiden ja työhyvinvoinnin edistäminen	Yhteistyötoimikunta kokoontui 7 kertaa: vuoden 2021 tilinpäätöksen ja henkilöstötilinpäätöksen käsittelyt, ajankohtaiskatsaukset, työterveyshuollon kustannusten korvaushakemus Kelalle, Tervon kunnan selvitys Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ympäristöterveydenhuollon järjestäminen Suonenjoen kaupungin sekä Keiteleen, Pielaveden, Rautalammin, Tervon ja Vesannon kuntien yhteistoiminta-alueella, YT-menettelyt henkilöstön siirrosta Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.
Joukkoliikennepalvelut	Itäsuomalaista liikennestrategiaa päivitetään, valmistuneeksi syksyllä 2022. Haasteita on maaseudun taksipalveluiden saatavuudessa. Autoilu on säilyttänyt paikkansa merkittävänä liikkumistapana. Päivittäiset joukkoliikennepalvelut (työ- ja opiskelumatkat) taajamien välillä on voitu turvata kouluaikoina, kesällä ei.	Palvelutasomäärittelyjen mukainen taajamien välinen liikennöinti (Kuopio-Tervo-Vesanto) järjestetään Elyn kanssa tehdyn henkilökuljetusten järjestämis- ja kustannustejakosopimuksen mukaisesti. Elyn tekemä järjestämissopimus on voimassa 4.6.2023 saakka+ 1+1 optiovuotta. Joukkoliikennepalveluiden rahoitusuunnitelma ajokaudelle 2021-2022 (Khall. 3.8.2021 § 167). Kustannuksista kunta maksaa 20 % eli noin 9 000 €/vuosi. Osallistuminen Kuopion seudun kyytipalveluhankkeen työpajoihin. Kuntien kuljetuskustannuskysely vuodelta 2021 palautettu Elylle.

Liikkumisen ajantasainen informaatio on hajallaan. Matkojen ostaminen ei ole helpottunut, liput eivät ole aina yhteiskäyttöisiä.	Osallistuminen Pohjois-Savon alueellisen henkilöliikennetyöryhmän kokouksiin. Kuopion seudun Kyytipalveluhanke jatkaa 30.8.2021 tehdyn päätöksen mukaisesti. Itäsuomalaisen liikennestrategian valmistelu jatkaa. Kuntien kuljetuskustannukset on ilmoitettu sähköisillä lomakkeilla Elylle, ilmoittamiseen on tulossa muutoksia. Koululais- ja ateriakuljetukset järjestää sivistystoimi, sosiaali- ja vammaispalvelulain mukaiset kuljetukset sekä asiointiliikenteen järjestää perusturva. Kilpailutukset ja sopimusten hallinnan on hoitanut Sansia Oy. Sopimukset ovat voimassa toistaiseksi.	
Työllisyyden hoito: Nuorten työllistäminen	16-21 -vuotiaiden nuorten työllistäminen 30 tuntia/viikko 3 viikkoa eri hallintokunnissa/yrityksissä Nuorisotakuun toteutumisen seuranta	11 nuorta haki kesätöitä kunnalta. Heistä kaikki valittiin töihin.
Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen	20-30 pitkäaikaistyöttömästä arvioidaan saatavan työllistettyä eri hallintokunnissa puolen vuoden ajaksi 6-8 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömien yksilöllinen tuki ja ohjaus, työterveyshuolto sekä työllistämisen kuntalisä	Työttömien tulevaisuudentaidot-hanke käynnistyi marraskuussa 2022.
Velvoitetyöllistettävien työllistäminen	Kaikki työllistetään lain velvoittamalla tavalla eri hallintokunnissa	

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2022

YLEISHALLINTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	129 620,00		129 620,00	137 171,59	-7 551,59	105,8
Toimintamenot	-	-116 100,00	-871 550,00	-	-8 619,26	99,0
	755 450,00			862 930,74		
Toimintakate	-625 830,00	-116 100,00	-741 930,00	-	-16 171,00	97,8
				725 759,15		
Poistot ja arvonalentumiset	-68 980,00		-68 980,00	-69 407,92		

Laskennalliset erät	297 930,00		297 930,00	319 719,66		
---------------------	------------	--	------------	------------	--	--

valtuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Määrärahojen ylityksiin johtivat viranhaltijavaihdokset hallintotoimistossa, viranhaltijoiden kokouspalkkiot olivat jääneet budjetoimatta, virastotalolla sijaitsevaan asuinhuoneistoon tehtiin ylläpitoremontti, yhteen toimistohuoneeseen hankittiin uudet ergonomiset toimistokalusteet, kiinteistö- ja siivoushuollon budjetointi oli talousarviovaiheessa tehty 2021 hinta-arviolla, mutta kustannukset nousseet tästä tasosta. Lisäksi maksettiin ylityökorvauksia.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Hallintotoimistoon on keskitetty organisaation johtamisen ja palvelutuotannon kannalta oleellisia hallinnollisia palveluja ja tukipalveluita, joilla on merkitystä myös kunnan elinvoiman kannalta. Hallintotoimiston henkilöstöresurssit ovat tiukat ja tavoitteiden ja resurssien tasapainon lisäksi on huolehdittava henkilöstön jaksamisesta. Keskeisenä muutostekijänä toiminnalle on digitalisoituminen.

Yksi suurimmista tulevien vuosien hankkeista on asiakirjahallinnon ja arkistoinnin digitaalisten ratkaisujen hankinta ja paperiarkistojen muuntaminen digitaaliseen muotoon. Hanke tulee vaatimaan lisäresursseja. Hallinnon toimintaympäristöön vaikuttavat tulevaisuudessa koko julkisen sektorin tehtävien järjestely ja rahoitus.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Hallintotoimiston henkilöstöorganisaatio on ohut ja osin henkilösidonainen. Tämä aiheuttaa merkittävän riskin palvelujen tuottamisen häiriintymiselle. Toimintojen sähköistäminen ei ole riittävällä tasolla. Toimintaympäristön muuttuessa riskejä aiheutuu mm. taloudellisten näkökulmien kautta.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi:

Sopimusjohtamisen kehittäminen on olennainen toimenpide sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vahvistamiseksi. Hallintotoimistossa ei ole ollut käytössä keskitettyä sopimushallinnan järjestelmää. Lisäksi tietoturva- ja tietosuojasioissa hallintotoimistolla on keskeinen rooli. Täten tietosuojavastaavan osaamisesta on tärkeä huolehtia, jotta organisaation sisäinen ohjeistus ja käytännöt pysyvät ajan tasalla. Riskien ennakointi ja arviointi osana päätöksenteon valmistelua parantaa päätöksenteon läpinäkyvyyttä ja lainmukaisuutta sekä päättäjien mahdollisuuksia arvioida päätöksen tosiasiallisia vaikutuksia.

Kunnan tulee toimissaan kyetä pysymään ajan tasalla useiden lakien ja säädösten määräyksistä. Lainmukaisen toiminnan ylläpitäminen vaatii henkilöstön säännöllistä kouluttamista. Taloushallintojen palvelujen ulkoistamisella on siirretty riskiä kolmannelle osapuolelle. Samoin vakuutuksilla on hallittu riskejä.

2.4 Kunnanhallituksen elinkeinojaosto (Toimielin 160)

Elinkeinotoiminta (Tulosalue 161)

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kunnan tehtävänä on tukea paikkakunnan elinvoimaisuutta, kehittää elinkeinopalveluita ja toimia esikuvana kuntalaisille osoittaen toimintatavoillaan, että paikkakunnalla uskotaan suotuisaan tulevaisuuteen.

Elinvoima on määritelty kuntastrategiassa yhtenä painopistealueena: Elinvoimainen ympäristö luo yrittäjyyttä. Kunta edistää elinkeinotoimintaa huolehtimalla positiivisesta kuntailmapiiiristä ja kuntakuvasta, aktivoimalla kehityshankkeita, järjestämällä helposti saavutettavissa olevat yritysneuvonnan palvelut sekä mahdollistaa yrityksille soveltuvia toimitiloja. Kannustimina käytetään tarvelähetoisiä yritys- ja kehittämistukia.

Innovatiiviset asumisratkaisut ja vapaa-ajan asuminen

Kunta toimii aktiivisesti maa-alueiden käytön osalta siten, että kunnalla on jatkuvasti käytössä monipuolinen tonttitarjonta erilaisiin asumisratkaisuihin.

Yritystoiminnan edistäminen

Yritystoiminnan tukeminen kunnan avustuksilla aloittaville ja toimiville yrityksille. Yritysneuvonta ja elinkeinoasiamiehen palvelut, jotka ovat helposti saavutettavissa. Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n toimialaosaamisen kautta käytettävissä lisäresursseja yritysten kehittämisen erityiskysymyksissä. Yritysneuvonnalla kannustetaan ja autetaan yritysten paikkakunnalle sijoittumista. Muuttavan yrittäjäperheen tilanne huomioidaan kokonaisvaltaisesti kuntapalveluissa.

Projektit

Jatketaan hanketoimintaa – kärkihankkeet jatkumona; pääpaino asumisen, matkailun, kala-alan ja lähienergiatuotannon kehittämisessä. Taloussuunnitelmakaudelle ajoittuvat Tervon kunnan maa-aluekaupat koskien Caravan-alueita sekä vuokrasopimukset koskien tiloja Erätila, Allaa, Pirttisuo ja Metsäpirtti sekä Yritystalon tilaa Koskisydän Oy:n kanssa.

Muut elinvoimatoimenpiteet

Panostetaan ulkoiseen ja sisäisen viestintään sekä markkinointiin, pääkohderyhminä ovat kunnan asukkaat, vapaa-ajan asukkaat sekä maallamuuttajat.

SavoGrow Oy:n rooli elinvoimatyössä ja aluekehittämisessä on kasvanut voimassa olevan strategian myötä.

Kirjastovirkailijan työnkuvaan on sisällytetty myös elinvoima-, viestintä- ja markkinointityötä. Tervon Kehitys Oy vastaa osaltaan myös kehitys- ja elinvoimatyöstä.

Elinkeinoryhmä on käsitellyt kunnan toimintaa yritystoimen ja elinvoiman tukena.

Edistetään maaseudun infrastruktuurin ylläpitoon; tiestön, tietoliikenneyhteyksien ja vesi- ja energiahuollon saavutettavuuteen ja hyvään kuntoon. Luodaan edellytykset sähköisille palveluille, jolloin maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistuminen on mahdollista.

Keskeiset sidosryhmät:

- paikkakunnalla toimivat yrittäjät, Tervon osuuspankki, yrittäjähdistys, muut paikkakunnan järjestöt ja yhdistykset ja niiden toteuttamat projektit

- lähialueen muut kunnat
- asukkaat ja vapaa-ajan asukkaat
- Kehitysyhtiö SavoGrow Oy, Pohjois-Savon Ely-keskus, Pohjois-Savon liitto, Maaseudun kehittämisyhdistys Mansikka ry., Finnvera, AVI, ProAgria, oppilaitokset, MHY ja Metsäkeskus

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Yleinen kehityssuunta Tervossa on ollut vakaa. Yrityksiä paikkakunnalla on yhteensä 136 kpl vuonna 2021 (Tilastokeskus Pohjois-Savon avainlukuja). Yrityskanta on ollut hieman kasvava (120 kpl vuonna 2013). Vuonna 2022 Tervossa perustettiin uusia yrityksiä 7 kpl, ja toimintansa lopetti 4 kpl.

Maatiloja on 45 kpl (vuonna 2021 Luke tilastotietokanta), joista Luken tietojen mukaan ei ole enää yhtään maitotilaa ja marjatiloihin oli 9 kpl. Vuonna 2010 tiloja oli 80 kpl, tilojen lukumäärä on vahvasti laskeva. Alkutuotannon kasvavia aloja Tervossa ovat olleet naudanlihan tuotanto ja lammas-talous.

	YRITYKSET		MAATILAT	
	v.2013	v.2021	v.2010	v.2021
Tervo	120	136	80	45

Työpaikkoja Tervossa on yhteensä 396 (v.2020 Tilastokeskus Pohjois-Savon avainlukuja), jotka jakaantuvat alkutuotantoon 20,3 %, jalostukseen 7,3 % ja palveluihin 72,4 %. Työpaikkaomavaraisuus on 74,3 % (v.2020). Työssä toisella paikkakunnalla (pendelöi) noin 52 % kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta, heistä yli puolet Kuopiossa.

Työttömien määrä Tervossa oli keskimäärin 10,3% vuonna 2022 (tilastot Pohjois-Savosta: www.foresavo.fi, TEM). Eli työttömiä työnhakijoita oli yhteensä 61 hlöä. Saatavilla oleva helmikuun 2023 tilaston mukaan työttömistä työnhakijoista pitkäaikaistyöttömiä oli kolmannes. Nuoria, alle 25 -vuotiaita työttömiä kunnassa on vain muutamia.

Tulosyksikön tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.-31.12.2022
Yritysten kehittäminen Toimintaedellytysten kohentaminen ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen.	Kunnan pienimuotoiset yritystuet kannustavat yrityksen perustamiseen, kouluttautumiseen ja yritystoiminnan kehittämiseen. Yritysneuvonnalla avustetaan yrityksen perustamisessa sekä toimivien yritysten investointi- ja kehittämissuunnittelussa, rahoituksen haussa sekä monialaisesti yrityksen kehittämiskysymyksissä. SavoGrow toimii uusien yritysten starttirahalausuntojen tekijänä TE-toimistolle.	Yritystukia haki yhteensä 13 yritystä. Tuet ovat olleet pääosin kouluttautumiseen. Yritysneuvonnassa on ollut perustettavia yrityksiä sekä toimintaansa uudelleen suuntaavia yrityksiä. Yrityksille on haettu rahoitusta investointeihin Kehittämisyhdistys Mansikka ry:ltä. Kunnan toimitiloihin on saatu uusia yrittäjiä.
Biotalousedistäminen	Biopohjaisten tuotteiden mahdollisuuksien selvittäminen sekä konkreettisten yrityshankkeiden edistämisen alueella.	SavoGrow:lla alkoi Biotalousedistämisen tiedotushanke nimeltään "Biokipinä". Hanke käynnistyi marraskuussa 2022.

	Kalaketjun kehittäminen mm. hanketoiminnan avulla huomioiden kalastusmatkailu ja kalatuotteiden kehittäminen.	SavoGrowlla on käynnissä myös useita marja-alan kehittämissankkeita, kuten "Vihreä siirtymä kasvinsuojelussa". Kalastusyritysten omia hankkeita on käynnissä, kuten mm. säätötroolikeilu.
Matkailutoiminnan kehityksen turvaaminen ja tukeminen.	Huolehditaan matkailutoiminnan kehittymisestä olemalla aktiivisia neuvottelijoita ja edistetään matkailuhankkeita ja investointeja. Tehdään tiivistä yhteistyötä sidosryhmien välillä.	SavoGrown matkailuhankkeina on käynnissä mm. Matkailuverkot vesille - sekä Pohjois-Savon Lakeland 2 -hanke. Tervolaiset matkailuyritykset valmistelivat yritysryhmähankkeen palveluiden kehittämiseksi. Tervon kunta on hakenut rahoituksen Yhteistyöllä vastuullista matkailua -hankkeelle, jossa toteutetaan luontomatkailun Master Plan -kehittämissuunnitelma. Suunnitelman tekoon osallistetaan yrittäjien lisäksi maanomistajia, asukkaita ja vapaa-ajan-asukkaita.
Elinvoiman ja asumisen kehittäminen Jatketaan asumisviihtyvyyttä ja paikallisidentiteettiä tukevaa kehittämistoimintaa mm. hanketoiminnan ja SavoGrown kautta. Viestintä: Positiivisen ja elinvoimaisen kuntakuvan luominen.	Kohdennetaan viestintää asukkaiden lisäksi kesä- ja potentiaalisille uusasukkaille. Elinkeinoryhmän toiminnan vakiinnuttaminen. Kuntatiedotelehti 2 kertaa vuodessa. Mediasuhteiden ylläpito ja aktiivinen tiedottaminen.	Kuntatiedote on lähetty kaikille kunnan alueella asuville. Kuntatiedotteeseen koostettiin yritysten esittelyä "yrittäjien kaverikirjan" muotoon. Lisäksi SavoGrown "Villin Lännen sanomat" on jaettu kaikkiin kotitalouksiin. Elinkeinoryhmä on kokoontunut seitsemän kertaa. Koti Rannalla – nettisivut on päivitetty ja päätetty jatkaa niiden ylläpitoa. Eri medioita on käytetty monipuolisesti viestinnässä. SavoGrowlla on mm. Monipaikkaisuus hanke joustotyön ja monipaikkaisuuden edistämiseksi sekä MUKANA hanke kuntalaisten osallisuuden lisäämiseksi. Tervo ja Vesanto aloittivat yhdessä myös työllisyyttä tukevan Työttömien tulevaisuuden taidot -hankkeen (TTT).

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2021	TA 2022	TOTEUMA 1.1.-31.12.2022
Yritysneuvonta ja Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n palvelut kustannukset €/asukas		50	
Kunnan yritystuet		6.000	5.158,83

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2022

ELINKEINO-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				1 418,06	1 418,06	100,0
Toimintamenot	-148 170,00	-4 400,00	-152 570,00	-153 156,84	586,84	100,4
Toimintakate	148 170,00	-4 400,00	-152 570,00	-151 738,78	-831,22	99,5
Poistot ja arvonalentumiset	-1 840,00		-1 840,00	-1 840,00		
Laskennalliset erät	-2 640,00		-2 640,00	-26 185,24		

=vaituustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Tekniset palvelut (Tulosalue 411)

Tekniset palvelut tuottaa teknisen alan peruspalveluja Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.

Entisen tekninen hallinnon tehtävistä vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisen kiinteistötoimen tehtävistä vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Liikenneväylistä: kaava- ja muiden liikennealueiden kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Yleisistä alueista: puistoalueiden, laitureiden, rantautumis- ja venepaikkojen sekä torin ja muiden yleisten alueiden hoidosta ja kunnossapidosta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Entisistä sisäisistä palveluista: varastoista ja konekeskuksesta vastaa Palveluyhtiö Viisarit Oy.

Tulosityksiköiden tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteuma 1.1.2022- 31.12.2022
Asiakaslähtöinen hallinto ja asiakaspalvelu.	Hallinnon osalta huolehditaan ajallaan vastuulle kuuluvista tehtävistä yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Ei kunnasta johtuvia viivästyksiä
Viihtyisät, siistit ja hyväkuntoiset toimitilat ja asunnot. Hyvin tuottavat metsätilat.	Kiinteistöjen hoidossa kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyisyyteen sekä käyttökustannuksien minimointiin. Metsätilojen hoitoa toteutetaan metsäsuunnitelman mukaisesti ajallaan sekä kilpailu- ja markkinatilanteet hyödyntäen.	Virastotalolle yksi asunto pintaremontoitu, yrityspuiston hallin lattia korjattu Toteutuneita metsäkauppoja yksi
Viihtyisä, siisti ja turvallinen kyläkuva.	Kaavateiden kunnossapidon osalta kiinnitetään huomiota ympäristön viihtyvyyteen ja turvallisuuteen yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Talvikunnossapito hoitolukkien mukaisesti, hiekat poistettu
Asialliset puistot, leikkipaikat ja uimarannat. Siisti ja vireä tori.	Yleisten alueiden kunnossapitoa sopeutetaan käytön tarpeisiin. Torialue pidetään kunnossa yhteistyössä Palveluyhtiö Viisarit Oy:n kanssa.	Ei kunnossa pidosta poistettuja kohteita Käyttäjämääriä ei tilastoitu
Tarpeita vastaava yhdyskuntasuunnittelu.	Yleis- ja asemakaavamuutokset saatetaan ripeästi päätökseen.	
Asianmukaiset pelastuspalvelut.	Pelastuspalveluja kehitetään yhteistyössä alueellisen pelastuslautakunnan ja Pelastuslaitoksen kanssa.	Pelastuspalvelut tuotti Pohjois-Savon pelastuslaitos.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen talousarviovuonna 2022

TEKNISET PAL- VELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	384 450,00		384 450,00	460 266,90	-75 816,90	119,7
Toimintamenot	-760 090,00		-760 090,00	-825 324,30	65 234,30	108,6
Toimintakate	-375 640,00		-375 640,00	-365 057,40	-10 582,60	97,2
Poistot ja arvон- alentumiset	-192 820,00		-192 820,00	-198 930,24		
Laskennalliset erät	-27 760,00		-27 760,00	-139 299,20		

=valuustoon nähden sitovat erät

Selvitys olennaisista määrärahojen ylityksistä ja tuloarvioiden alituksista:

Palveluiden ostot kiinteistönhuollossa ylittyneet.

Arvio tulevasta kehityksestä:

Kunnan kiinteistökanta ei tule tulevaisuudessa lisääntymään. Näin ollen ylläpitokulujen tulee siltä osin alentua nykyisestä tasosta, mutta korjauskustannuksilla voidaan odottaa nousua.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet
- g) henkilöriskit
- h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Ikääntyvään kiinteistökantaan sisältyy omaisuusriskejä. Näitä voidaan hallita vakuutuksilla. Teknisen tulosalueen henkilöstössä on merkittävä riski, koska kunnan organisaatiossa ei tulosalueelle ole varattuna riittävää henkilöstöresurssia. Koska kunnan organisaatiossa ei ole omaa teknisen tulosalueen palvelutuotantoa on kunta riippuvainen palveluiden ostoista. Näin ollen palveluntuottajan toiminnan häiriintyminen vaikuttaa kunnan toimintaan. Häiriötilanteissa ja poikkeusolot on huomioitu laadituissa sopimuksissa ja palveluntuottaja on velvollinen huolehtimaan palveluiden järjestämisestä myös poikkeusoloissa.

Ympäristötoimi (Tulosalue 601)**Tulosalueen toiminnot**

602 Hallinto 610 Rakennusvalvonta 620 Ympäristönsuojelu

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Keiteleen, Tervon ja Vesannon yhteinen ympäristölautakunta eli Nilakan ympäristölautakunta vastaa kunnalle kuuluvista rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävistä sekä valvonnasta em. kuntien alueella 1.1.2019 lähtien. Ympäristölautakunta toimii alueen rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisena.

Rakennusvalvonta osaltaan edistää, opastaa ja valvoo laadukkaan rakennetun ympäristön, rakennuskannan sekä hyvän kuntakuvan syntymistä ja säilymistä sekä huolehtii yleisen edun huomioon ottamista. Rakennusvalvonta selvittää rakennushankkeiden luvanvaraisuuden ja käsittelee rakentamiseen liittyvät luvat. Lisäksi rakennusvalvonnan tehtäviin alueella kuuluvat mm. maisematyöluvat.

Ympäristönsuojelu valvoo ympäristön ja vesistön pilaantumista aiheuttavia toimintoja, neuvoo kuntalaisia ja tuo ympäristönäkökulmaa paikalliseen päätöksentekoon. Ympäristönsuojelussa käsitellään ympäristölupia, maastoliikennelain mukaisia lupia, ilmoituksia ja annetaan määräyksiä ympäristötilan parantamiseksi sekä tehdään pienimuotoista ympäristötilan seurantaa. Lausunnoilla ympäristönsuojelu antaa paikallisen näkemyksen erilaisiin hankkeisiin ympäristön hyvinvointia silmällä pitäen.

Toiminnan tavoitteena on hyvinvoinnin vaaliminen, monimuotoisen luonnontilan säilyttäminen sekä viihtyisä, terveellinen ja ekologisesti kestävä ympäristö.

RAKENNUSVALVONTA

Rakennusvalvonnan painopistealueet 2022

Sähköisen asioinnin kehittäminen ja sitä kautta rakennusvalvonnan tehostaminen

Tavoitteiden toteutuminen vuonna 2022

Sähköisen asioinnin hanke ei edennyt järjestelmätoimittajan toimesta.

Erilaisia rakentamisen lupa- ym. päätöksiä tehtiin voimavarojen puitteissa. Avustettiin kunnan teknisen toimialan eri asioissa. Rakentajia avustettiin runsaasti ohjeistamalla heidän rakentamisen eri osa-alueilla.

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristönsuojelun painopistealueet 2022

Valvontaohjelman toteuttaminen

Ympäristönsuojelumääräyksien voimaan saattaminen

Sähköisten palveluiden kehittäminen

Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden kehittäminen sopijakuntien kanssa

Tavoitteet suunnitelmavuosille 2023–2025

Ympäristötoimen ja ympäristönsuojelupalveluiden järjestämistä kehitetään sopijakuntien kesken laadukaiden ja kestävien ympäristönsuojelupalveluiden varmistamiseksi.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien päivittäminen. Haja-asutusalueen pohjavesi- ja ranta-alueella olevien kiinteistöjen jätevesijärjestelmien valvonta.

Kannustetaan ja ohjataan edelleen rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kunnossapitoa ja korjaamista.

Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontataksa sekä maa-aineslupa- ja valvontataksa tarkistetaan vuosittain. Ympäristötoimen henkilöstö käsittää toimistosihteerin (ostopalvelu) 20 % ja rakennustarkastajan 60 % sekä ympäristönsuojelutarkastajan.

Tavoitteiden toteutuminen vuonna 2022

Vuonna 2022 valvontaohjelmaa toteutettiin toimittamalla rästiin jääneitä tarkastuksia. Määräaikaisen ympäristönsuojelutarkastajan henkilöstöresurssilla valvontaohjelma saatettiin ajan tasalle.

Ympäristönsuojelumääräysluonnos asetettiin lausuntokierrokselle ja luonnoksesta tiedotettiin järjestämällä Keiteleen, Tervon ja Vesannon kunnan yhteinen yleisötilaisuus.

Kuntanet-Factan Ympäristö-osan käyttöönottoa jatkettiin.

Tervon pohjavesien suojelusuunnitelman laadinta aloitettiin.

Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontataksa tarkastettiin, mutta maa- ja kiviainestaksa odottaa päivitystä.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnuslukuja	TP 2021	TA 2022	Toteuma 1.1.– 31.12.2022
Rakentamislupapäätökset (kpl)	n. 35	70	n. 60
Rakennuskatselmus-, neuvonta-, valvonta- ja arviointi tehtävät (kpl)	n. 100	175	n.175
Ympäristönsuojeluun liittyvät tarkastukset, tutkimukset ja muut toimenpiteet (kpl)	31 + 6*	35 + 5*	20 + 5*
Ympäristötoimen nettomenot (€/asukas)	42 €	42 €	72 €

*= maa-ainesten ottamisen valvonta

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista.

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

- a) toiminnalliset riskit
- b) johtamisjärjestelmän riskit
- c) tukitoimintojen riskit
- d) taloudelliset riskit
- e) omaisuusriskit
- f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

g) henkilöriskit

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen vuonna 2022

YMPÄRISTÖ-TOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	86 240,00		86 240,00	97 516,81	-11 276,81	113,1
Toimintamenot	-211 950,00	-13 500,00	-225 450,00	-203 949,26	-21 500,74	90,5
Toimintakate	-125 710,00	-13 500,00	-139 210,00	-106 432,45	-32 777,55	76,5
Poistot ja arvonalentumiset	-750,00		-750,00	-734,12	-15,88	97,9
Laskennalliset erät	-7 620,00		-7 620,00	-14 052,02	6 432,02	184,4

=valtuustoon nähden sitovat erät

2.5 Perusturvalautakunta (Toimielin 198)

Sosiaalipalvelut (Tulosalue)

Tulosalueen toiminnot

	Tilivelvollinen
220 Lasten ja nuorten laitoshuolto	Perusturvajohtaja
225 Muut lasten ja perheiden palvelut	Perusturvajohtaja
230 Vanhusten laitospalvelut	Perusturvajohtaja
235 Vammaishuollon laitospalvelut	Perusturvajohtaja
240 Työtoiminta	Perusturvajohtaja
245 Kotihoito	Perusturvajohtaja
250 Muut vanhusten ja vammaisten palvelut	Perusturvajohtaja
260 Päihdehuolto	Perusturvajohtaja

Tulosalueen henkilöstö

Perusturvajohtaja, yksi sosiaalityöntekijää, toimistos sihteeri sekä kaksi määräaikaista sosiaaliohjaajaa. Kotihoitopalveluiden esimies, vanhustenhuollon työntekijät 14 (12 kotihoidon lähihoitajaa, 2 kotihoidon sairaanhoitajaa).

Ostopalveluina hankittavien palveluiden työntekijäresurssi: etsivä nuorisotyöntekijä ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko, sosiaaliohjaaja (mielenterveys- ja päihdetyö) ostopalveluna Vesannon kunnalta 1 pv/vko sekä perheneuvolan sosiaalityöntekijä sekä sosiaalipsykologi Keiteleen kunnalta 1 pv/vko.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Sosiaalitoimen hallinnon tehtävänä on tuottaa hallintopalvelut sekä vastata sosiaalihuollon toiminnan kokonaissuunnittelusta ja -kehittämisestä. Toiminnoille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja seuranta toteutetaan yhteistyössä lautakunnan, esimiesten ja henkilöstön kanssa. Lisäksi palvelujen järjestämisessä pyritään eheisiin palvelukokonaisuuksiin ja vaikuttaviin toimintamalleihin yhteistyössä terveydenhuollon kanssa.

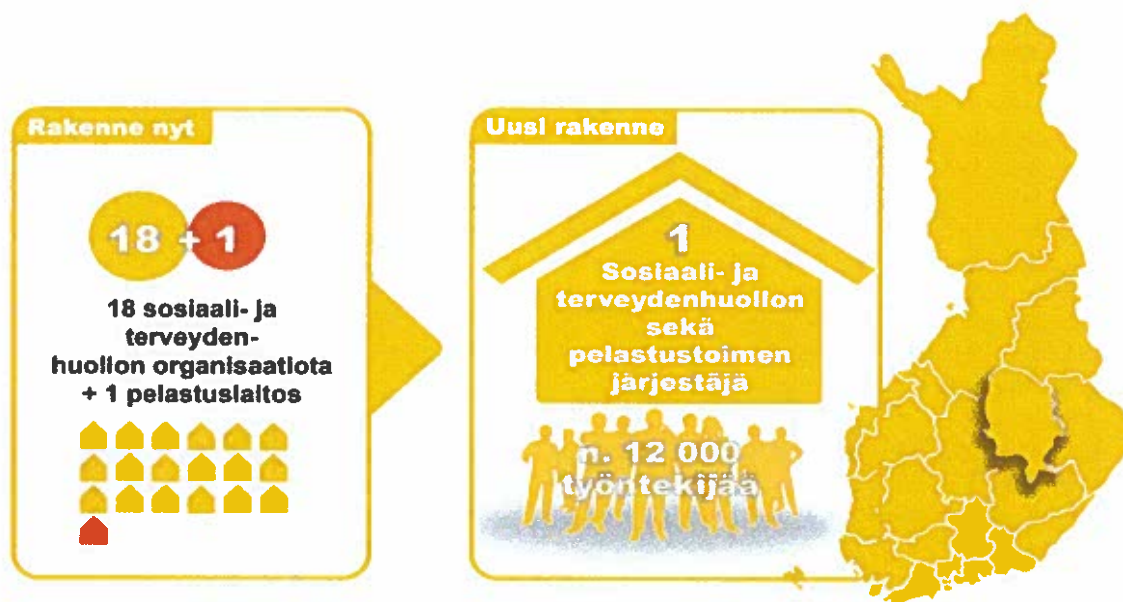
Sosiaalihuoltolain 1301/2014 mukaan kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä sosiaalityötä, sosiaaliohjausta, sosiaalista kuntoutusta, perhetyötä, kotipalvelua, kotihoitoa, asumispalveluja, laitospalveluja, liikkumista tukevia palveluja, päihdetyötä, mielenterveystyötä, kasvatus- ja perheneuvontaa, lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa, muita SHL:n 11 §:n mukaisesti tarpeisiin vastaavia asiakkaan hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalipalveluja.

Kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityishuollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, kuntouttavasta työtoiminnasta, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvista palveluista, omaishoidon tuen, lasten ja nuorten huollon, lastensuojelun, ottolapsineuvonnan, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalveluiden, isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien sekä opiskeluhuollon järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään.

Tulosalueen lähivuosien muutokset

Pohjois-Savon kuntien sosiaali- ja terveystoimen, pelastustoimen ja sairaanhoitopiirin palvelut siirtyvät hyvinvointialueen vastuulle 1.1.2023 alkaen. Pohjois-Savossa on sen jälkeen yksi järjestäjä, joka on vastuussa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista.

Vuoden 2023 alussa hyvinvointialueille siirtyvät sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoimen henkilöstö, tilat ja sopimukset. Hyvinvointialue saa alkuvaiheessa tarvittavan rahoituksen valtiolta lainsäädännössä määriteltujen perusteiden mukaisesti.

Hyvinvointialue vastaa vuodesta 2023 lähtien muun muassa seuraavista julkisista palveluista:

- Perusterveydenhuolto, esim. terveysasemien vastaanottotoiminta ja vuodeosastot
- Erikoissairaanhoito, esim. KYSin sairaalat
- Ensihoito, esim. ambulanssit
- Palo- ja pelastustoiminta

- Suun terveydenhuolto
- Mielenterveys- ja päihdepalvelut
- Äitiys- ja lastenneuvolat
- Aikuissosiaalityö
- Lastensuojelu
- Vammaispalvelut
- Ikääntyneiden asumispalvelut
- Kotihoito
- Kuntoutus
- Koulupsykologi- ja kuraattoripalvelut

Uudistuksen tavoitteena on järjestää kaikille alueen asukkaille laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja yhdenvertaisesti. Tavoitteena on myös kaventaa väestön hyvinvointi- ja terveyseroja.

Pohjois-Savossa, kuten kaikkialla Suomessa, väestö ikääntyy ja tarvitsee aiempaa enemmän palveluja. Samaan aikaan syntyvyys laskee ja huoltosuhde muuttuu. Hyvinvointialueiden perustamisella vastataan näihin yhteiskunnan muutoksiin. Suuremmalla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjällä on parempi mahdollisuus turvata sekä yhdenvertainen palvelujen saatavuus että toiminnan ja hallinnon tehokkuus.

Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpano käynnistyi syksyllä 2021 ja jatkui koko vuoden 2022. Valmistelu jakautui eri tehtäväkokonaisuuksiin, joiden alla käytännössä pystytettiin uutta organisaatiota. Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimeenpano-organisaatio noudattelee kansallisen toimeenpanon tiekarttaa, ja on jaettu seuraaviin tehtäväkokonaisuuksiin: Hallinto, talous ja tukipalvelut, johtaminen ja osaaminen, palveluiden järjestäminen, ICT, sekä yhdyspinnot.

Tervon kunnan perusturvan palvelualueella osallistuttiin aktiivisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen valmistelutyöhön. Valmistelutyöhön ei ollut varattuna erillistä resurssia vaan se tapahtui jokaisen oman perustehtävän ohella.

Tulosalueen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Sosiaali- ja terveystoimen hallinto		
Sosiaalihuollon palvelujen järjestämisen suunnittelu Pohjois-Savon Hyvinvointialueelle.	Osallistutaan Pohjois-Savon Hyvinvointialueen suunnittelutyöhön. Valmistaudutaan palveluiden ja henkilöstön osalta Pohjois-Savon Hyvinvointialueelle siirtymiseen 1.1.2023 alkaen.	Hyvinvointialueen suunnittelutyöhön on osallistuttu omien virkatehtävien osalta, mutta varsinaista valmistelutyöhön osoitettua työaikaa ei ole ollut käytössä. Palveluiden ja henkilöstön siirron osalta valmistelutyötä tehtiin aktiivisesti koko vuoden 2022 aikana ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisvastuu siirtyi 1.1.2023 Pohjois-Savon hyvinvointialueelle.
Lasten ja nuorten laitoshoidon ja muut lasten ja perheiden palvelut		
Sosiaalityön resurssin turvaaminen.	Sosiaalityön resurssin vakiinnuttaminen. Työparityöskentelyn turvaaminen vaativiin lastensuojelun tilanteisiin. Ostetaan työnohjausta sosiaalitoimen henkilökunnalle. Ennalta ehkäiseviin lasten ja perheiden palveluihin panostaminen.	Sosiaalityössä käytettävissä olevat resurssit ovat sosiaalityöntekijän (1 htv), sosiaaliohjaaja (1,6 htv), toimistos sihteeri (1 htv) sekä perusturvajohtaja (1 htv). Lastensuojelun työparityöskentely on saatu turvattua. Työnohjaus toteutunut tammi-kesäkuun aikana neljä kertaa.
Lapsiperheiden kotipalvelu	Lapsiperheiden kotipalvelu järjestetään sosiaaliohjaajan työpanoksella resurssien mukaan. Tarvittaessa kodinhoidolliset työt kotihoitopalveluiden tai ostopalvelun kautta.	Lapsiperheiden kotipalvelua järjestettiin syksyn 2022 aikana kotihoitopalveluiden toimesta. Sosiaalityön niukat resurssit keskittyivät perhetyön turvaamiseen ja sen rinnalla tarjottiin lapsiperheiden kotipalvelua.
Alueellisen lastensuojelutyön yhteistyön kehittäminen.	Osallistutaan Pohjois-Savon Hyvinvointialueen työhön. Käytetään tarvittaessa ostopalvelua yhteistyöhön.	Alueellista yhteistyötä toteutettu SavoGrown yhteisen kasvatus- ja perheneuvontahankkeen tiimoilta.
Perhetyön turvaaminen.	Tuotetaan omana tuotantona; tarvittaessa ostetaan ulkopuolelta asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti.	Perhetyö tuotettu oman sosiaaliohjaajan resurssin turvin. Ulkopuolista ostopalvelua ei ole käytetty.

Perheneuvolatoiminnan jatkuminen	Perheneuvolatoiminnan yhteistyökuvion käynnistäminen SavoGrown kuntien välillä	SavoGrow:n yhteinen Kasvatus- ja perheneuvolapalvelu on käynnistynyt osana POSOTE20-rakennuudistus- ja Tulevaisuuden sote-keskushankkeita.
Vanhusten laitoshoido, kotihoito ja muut vanhusten ja vammaisten palvelut		
Vanhusten laitoshoidoa järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville.	Laitoshoidoa tarvitsevat hoidetaan Keiteleen terveyskeskuksen vuodeosastolla. Tehostettua palveluasumista järjestetään yksityisiltä ostetuissa palveluissa, pääsääntöisesti Attendo Vuokossa Tervossa. Seurataan säännöllisesti palvelujen käyttöä. Kehitetään perhehoidon ja omaishoidon toimivuutta ja houkuttelevuutta.	Vanhusten laitoshoido järjestetty Pielaveden vuodeosastolla. Tehostettu palveluasuminen kokonaan ostopalveluina eri yksiköissä.
Kotipalvelun ja kotisairaanhoidon työn vakiinnuttaminen.	Sosiaalihuollon ja kotihoidon palvelurakenteiden tarkastelu ja valmistautuminen Pohjois-Savon Hyvinvointialueelle siirtymiseen. Koko kotihoidon henkilöstörakenteen tarkastelua jatketaan tehokkaan tuottavuuden näkökulmasta. Tehollisen työajan seuranta. Kotihoidon ja perusterveydenhuollon yhteistyötoimin toiminnan tarkoituksen mukainen jatkuminen. Kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeiden jatkuva arviointi 3-6 kk:n välein. Ostetaan työnohjausta kotihoitopalveluiden henkilökunnalle.	Henkilöstön saatavuudessa ollut ajoittain haasteita, ostotyövoiman käyttöön jouduttu resursoimaan. Tehollista työaikaa seurattu (Hilkka). Toteutunut. Toteutunut. Toteutunut
Sotaveteraanien kotiapu	Sotaveteraanien kotona asumista tuetaan valtiolta saamien määrärahojen puitteissa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.	Toteutunut suunnitellun mukaisesti.
Vammaishuollon laitospalvelut, suojatyö ja kehitysvammatoiminta		
Päivä- ja työtoiminnan järjestäminen.	Vaalijalan Savoset toimintakeskus tuottaa edelleen päivä- ja	Toteutunut suunnitellun mukaisesti.

	työtoimintaa kehitysvammaisille ja sosiaalihuollollisille asiakkaille.	
Avohuollon ohjaus	Sosiaalityöntekijä vastaa palvelusuunnitelmien teosta yhdessä sosiaaliohjaajan kanssa.	Toteutunut.
	Käytännön avohuollon ohjaus asiakkaiden kotona ostetaan kotipalveluyrittäjiltä tai tuotetaan omana työnä sosiaaliohjaajan toimesta.	Toteutunut.
Päihdehuollon palvelut		
Kiinnitetään huomiota päihdeongelmiin puuttumiseen ja kuntouttamiseen.	Päihdeongelmien ehkäisemiseksi järjestetään suunnitelmallisia kotiin vietäviä palveluita.	Toteutunut.
	Laitos- ja poliklinikkahoito järjestetään ostopalveluna palvelusuunnitelmien pohjalta.	Ei ole ollut käyttöä.

Toiminta- ja tunnuslukuja

LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT	TP 2020	TA 2021	TA 2022	1.1.-31.12. 2022
Vireille tulleiden, tai avoinna olevat lastensuojeluilmoitukset	42		0	11 + 1 ennakkollinen
Lastensuojelutarpeen arvioinnit/selvitykset	11		0	3
Perhehoito asiakkaat/vuosi	6	5	4	4
Perhehoitopäivät/vuosi	2065	1 825	1 315	1182
Perhehoito/€/pv	24,49-51,77	51,12	24,90-72,10	25,39 – 72,79
Lastensuojelulaitokset asiakkaat/vuosi	2	2	1	1
Lastensuojelulaitokset/päivät/vuosi	705	730	365	216
Lastensuojelulaitokset/€/pv	250-299	250-299	272	272
Lastensuojelun tukiperheet	1	1	0	0
Lastensuojelun tukihenkilöt	2	1	0	2
SHL:n mukaiset tukiperheet	10	9	16	9
SHL:n mukaiset tukihenkilöt	1	1	1	0
Perhetyöperheet/vuosi	1 (LS) 5 (SHL)	2 (LS) 2 (SHL)	3 (SHL)	3 (SHL)
Perhetyökäynnit/vuosi	127	100	75	-
Perheneuvolakäynnit/vuosi	93	80	80	-
VANHUSPALVELUT				-
Vanhusten laitoshoido	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Hoitopäivät/vuosi	1061	280 (pitkäaikainen) 1500 (lyhytaikainen)	280 (pitkäaikainen) 1500 (lyhytaikainen)	Lyhytaikainen 572 (30.6.22) Pitkäaikainen 0
Hoitopäivä €/vrk	259€	240 € (lyhytaikainen)	240 € (lyhytaikainen)	299 €

		180 € (pitkäaikainen)	180 € (pitkäaikainen)	185 €
Vanhusten kotihoito	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Säänn. kotihoitoa saavat (14 % 75 vuotta täyttäneistä = 35)	sään. kopa 34, joista yli 75 v. 33 tilap. 83 yht. 105 sään. ksh 50, joista yli 75 v. 39 tilap. 45 yht. 85	75	75	sään. kh 43 (30.6.22)
Kotipalvelutunnit/vuosi	6362,5 h	8000	8000	6470 h / 6kk
Kodinhuoltoapu/€/tunti				-
Tukipalveluasiakkaat	Ateria 22 vaate 6	100	80	54
Omaishoidontuen saajat (6 % 75 vuotta täyttäneistä = 15)	20	24	20	20
Päiväkeskuksen asiakkaat	6	6	6	-
Kotihoidon välitön asiakastyö %	43,2 % josta asiakkaan luona 25,3%	50	55	36
Kotisairaanhoidon välitön asiakastyö %	57,4 % josta asiakkaan luona 25,3%	35	35	24
Kotihoidon asiakaskäynnin pituus ka min	14 minuuttia	15	15	15
Vanhusten tehostettu palveluasuminen	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Ostettu tehostettu palveluasuminen	31	27	34	40
Ostettu tehostettu palveluasuminen/asumispäivät/vuosi	11315	10 950	12 410	13032
Ostettu tehostettu palveluasuminen €/pv	110-136,40	110,90-135	125-151,43	130,50 – 155,53
Vanhusten perhehoito	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asukkaita	6	4	2	3
Hoitopäivät/vuosi	1511	1 460	730	561
Perhehoito/€/pv.	51-54	51-54	52-61	62,10
VAMMAISPALVELUT				
Kehitysvammaisten laitoshoido	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Vaalijalan laitoshoido	3	2	1	1
Vaalijalan laitoshoido hoitopäivät/vuosi	866	730	365	365
Laitoshoido/€/pv	299-399	295	319	470
Kehitysvammaisten palveluasuminen, Vaalijala	TP 2020	TA 2021	TA 2022	

Palvelukoti Kanerva asiakkaat	3	3	3	3
Kanerva hoitopv:t/vuosi	1095	1 095	1 095	1095
Kanerva autettu asuminen €/pv	137	137	149	149
Kuutinharju	1	1	1	1
Autettu asuminen Kuutinharju hoitopv:t/vuosi	365	365	365	365
Autettu asuminen Kuutinharju/€/pv	109	131	156	181
Kehitysvammaisten palveluasuminen, muut palvelun tuottajat	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	6	6	6	6
Asumispäivät/vuosi	2190	2 190	2 190	2190
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	104,44-167,73	109,83-167,73	119,5 -167,73	120,95 – 179,30
Kehitysvammaisten perhehoito	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	2	2	2	2
Asumispäivät/vuosi	257	228	550	530
Hoitopäivähinta/€ keskim.	64,27-166	64,27-166	72,68-91	62,10 – 93,95
Kehitysvammaisten työtoiminta	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	6	6	4	4
Käyntipäivät/vuosi	704	1 200	1125	502
Toimintapäivä/€/vuosi	57-81,98	57	58	58
Vammaispalvelulain mukaiset palvelut	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Kuljetuspalveluasiakkaat	39 VPL	40	35	31 vpl +2 shl
Henkilökohtaisen avun asiakkaat	13	10	14	19
Asunnon muutostyöt	9	3	4	4
MUUT SHL:n MUKAISET PALVELUT				
Muiden perhehoito	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	4	4	3	2
Asumispäivät/vuosi	1125	1 125	1 095	607
Asumispäivä/€/pv.	53-59	54-60	62,15	62,10
Muiden työtoiminta	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	2	3	1	1
Käyntipäivät/vuosi		448	90	9
Toimintapäivä/€/vuosi		61	58	58
Muiden palveluasuminen ostopalveluna	TP2020	TA 2021	TA 2022	
Asiakkaat	9	9	8	12
Asumispäivät/vuosi	1920	3 285	2 920	3738
Asumispäivä/€/pv. alin-ylin	68,44-256,33	68,44-156,33	103,6 – 162,27	68,44 – 168,92
PÄIHDEHUOLTO	TP 2020	TA 2021	TA 2022	
Päihdehuollon laitospalvelut/pv/v	0	10	10	0
Päihdehuollon laitospalvelut/€/pv	0	205	150	0

Päihdehuollon avopalvelut/ asiakkaat/v	8	8	8	6
Päihdehuollon avopalvelut/ asiakaskäynnit/v	62 lähita- paamista 63 etäta- paamista	100	100	-

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 2022

Sosiaalipalveluissa palvelurakenteita ja palvelutarpeita on tarkasteltu kriittisesti turvaten kuitenkin jokaiselle asiakkaalle lakisääteiset, palvelutarpeiden mukaiset palvelut. Kulurakennetta on pyritty hillitsemään tehokkaalla palveluohjauksella sekä sosiaalitoimen yhteistyöskentelyllä.

Sosiaalipalveluiden asiakasmaksulakiuudistuksen (voimaan 1.7.2021) myötä kuntien sosiaalipalveluista perittävät asiakasmaksutuotot pienenivät merkittävästi. Siitä huolimatta vuoden 2022 sosiaalipalveluiden toimintatuotot ylittivät 113 781 eurolla (toteuma 121,4%).

Huolimatta pitkistä sijaisjärjestelyistä, sosiaalipalveluiden henkilöstökulujen toteuma oli 84,1 % (-184 499,27 euroa). Koko perusturvan toiminta-alueella henkilöstö työskenteli sitoutuneesti ja tehokkaasti niukoilla, mutta riittävillä resursseilla tuloksekkaasti.

Käyttötalouden toimintakulut ylittivät niille varatun määrärahan palveluiden ostojen osalta. Asiakaspalveluiden ostojen toteuma oli 101,5 % (+ 45 911 euroa). Palveluiden ostojen ylittyminen selittyy ennen kaikkea arvioitua suurempana ikäihmisten tehostetun palveluasumisen tarpeena. Kuitenkin käyttötalouden toimintakuluja saatiin muualta karsittua ja kokonaisuudessaan sosiaalipalveluiden toimintakulut alittivat budjetin käyttöprosentin ollessa 96,9 (-151 573,00 euroa).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen tammi-joulukuu 2022

SOSIAALIPALVELUT	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	531.910,00		531.910,00	645 771,00	-113 861,00	121,4
Toimintamenot	-4.958.180,00		-4.958.180,00	-4 806 607,00	-151 573,00	96,9
Toimintakate	-4.426.270,00		-4.426.270,00	-4 160 836,00	-265 434,00	94,0
Poistot ja arvonalentumiset	-4.850,00		-4.850,00	-13 041,00	8 191,00	268,9
Laskennalliset erät	-78.880,00		-78.880,00	-284 642,00	205 762,00	360,9

=valtuustoon nähden sitovat erät

Toimeentuloturva (Tulosalue)

Tulosalueen toiminnot

Tilivelvollinen

292 Muu sosiaali- ja terveystoimi	Perusturvajohtaja
-----------------------------------	-------------------

Tulosalueen henkilöstö

Toimistosihteeri ja sosiaalityöntekijä (osa työpanoksesta)

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Toimeentuloturvaan kuuluvat toimeentulotuki (perus-, täydentävä- ja ehkäisevä toimeentulotuki), kuntouttava työtoiminta ja työmarkkinatuen kuntaosuus.

Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi Kelalle 1.1.2017. Kunnat vastaavat edelleen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisestä.

Toimeentulotuen avulla turvataan vähintään perustuslaissa tarkoitettu välttämätön toimeentulo sekä edistetään henkilön tai perheen itsenäistä selviytymistä. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoite on avata pitkään työttöminä olleille väylä suoraan työhön tai ensiksi työvoimahallinnon ensisijaisiin työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin ja sen jälkeen työhön. Toinen kuntouttavan työtoiminnan tavoite on parantaa toimintaan osallistuvan asiakkaan elämänhallintakykyä.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset

Vuoden 2023 alusta alkaen ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen osalta vastuu siirtyi hyvinvointialueille. KELA vastaa edelleen perustoimeentulotuen myöntämisestä. Kunnille jää edelleen vastuu hyvinvointialueuudistuksen jälkeenkin työmarkkinatuen kuntaosuuksista, jolloin yhteistyö hyvinvointialueen ja TE-palveluiden kanssa korostuu työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun toteutumisessa.

Tulosalueen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Työmarkkinatuki		
Työmarkkinatuen saajien palveluohjauksen tehostaminen.	TYP-toiminnan jatkaminen suunnitellusti. Pitkäaikaistyöttömien ohjaaminen terveystarkastuksiin. Pitkäaikaistyöttömien etuuksien oikea-aikaisuuden tarkastelu.	TYP -toiminta toiminut tehokkaasti vuoden 2022 aikana yhteistyössä TE -toimiston kanssa. Pitkäaikaistyöttömien terveystarkastukset ja työkykyselvittelyt toteutuneet suunnitellusti yhteistyössä terveyskeskuksen kanssa. Asiakkaita ohjattu oikeiden etuuksien piiriin tehokkaasti.
Kuntouttava työtoiminta		
Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen sitä tarvitseville.	Varaudutaan talousarviossa kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen 8 henkilölle.	Kuntouttavassa työtoiminnassa ollut neljä asiakasta, joista

	Kuntouttava työtoiminta järjestetään pääsääntöisesti kunnan omissa yksiköissä.	kaksi kunnan omissa yksiköissä.
--	--	---------------------------------

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

	TP 2020	TA2021	TA 2022	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Perustoimeentulotukea saavat kotitaloudet	19 täydentävää 17 ehkäisevää	0	10	1 täydentävä 5 ehkäisevää
Työmarkkinatukea saavat henkilöt	23-27 hlö/kk	16	20	18-24 hlö/kk
Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaat / vuosi	3 (164 päivää)	6	8	4

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 2022

Huolimatta koko vuoden aikana tehostetusti toteutetusta pitkäaikaistyöttömien kanssa tehdystä työstä, toimintakulut ylittivät toimeentuloturvan osalta 3618 euroa (103 %). Silti työn tehokkuudesta kertoo lähes 20 000 euron lasku vuoden 2021 tilinpäätöstietoihin työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta (vuonna 2021 toteuma 143 377 euroa).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen tammi-joulukuu 2022

TOIMEENTULOTURVA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot				2 643,00	-2643,00	-100,0
Toimintakulut	-120.170,00		120.170,00	-123 788,00	3 618,00	103,0
Toimintakate	-120.170,00		120.170,00	-121 145,00	975,00	100,8
Poistot ja arvonalentumiset						
Laskennalliset erät				-6 397,00	6 397,00	-100,0

=valtuustoon nähden sitovat erät

Terveystoimi (Tulosalue)**Tulosalueen toiminnot****Tilivelvollinen**

296 Perusterveydenhuolto 297 Erikoissairaanhoido	Perusturvajohtaja
---	-------------------

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Perusterveydenhuollon liikelaitos Kysteri vastaa yhdessä Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin ja kuntien kanssa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä ja palvelujen järjestämisestä yhdenvertaisesti. Tavoitteena on, että palvelut järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaisiksi kuin kunta-laisten toimintakyky, terveydentila ja siihen vaikuttavat tekijät seurannan perusteella edellyttävät. Palvelujen tarpeen arviointi toteutuu lääketieteellisen, hammaslääketieteellisen tai muun hoidon ja hoivan tarpeen arvioinnin mukaisesti.

Erikoissairaanhoidon palvelut saadaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä, jonka jäsenkunta Tervo on. Sairaanhoitopiirien, terveyskeskusten ja kuntien hyväksymä sopimusohjausmalli erikoissairaanhoidon palvelujen tuottamisesta on ollut käytössä vuoden 1999 alusta alkaen.

Toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Terveydenhuolto		
Vanhusten laitoshoidon järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville.	Pitkäaikaishoitoa tarvitsevat hoidetaan Keiteleen terveyskeskuksen vuodeosastolla. Seurataan säännöllisesti palvelujen käyttöä. Valmistaudutaan Pohjois-Savon hyvinvointialueelle siirtymiseen.	Toteutunut

Terveydenhuollon osalta noudatetaan Liikelaitos Kysterin ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin laatimia talousarvioita sekä tavoitteita. Terveydenhuollon palveluiden käyttöä seurataan jatkuvasti. Vuodeosastohoidon järjestetään vain lääketieteellistä hoitoa tarvitseville ja asiakkaat kotiutetaan yhteistyössä terveydenhuollon kanssa mahdollisimman pian.

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 2022:

Perusterveydenhuollon toimintakulut toteutuivat Liikelaitos Kysterin ennalta laaditun talousarvion mukaisesti (toteuma 99,8%). Sen sijaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin tuottaman erikoissairaanhoidon toimintakulut jäivät -220 698 euroa arvioidusta (toteuma 91,4%).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen tammi-joulukuussa 2022

TERVEYSTOIMI	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot						
Toimintamenot	4.173.300,00		-4.173.300,00	-4 025 703,00	147 596,00	96,5
Toimintakate	4.173.300,00		-4.173.300,00	-4 025 703,00	147 596,00	96,5
Poistot ja arvonalentumiset						

Laskennalliset erät				-31 319,00	31 319,00	-100,0
---------------------	--	--	--	------------	-----------	--------

=valtuustoon nähden sitovat erät**2.6 Sivistyslautakunta (Toimielin 300)****Koulutustoiminta (Tulosalue)**

Tulosalueen toiminnot	Tilivelvollinen
310 Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
320 Peruskoulut	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
340 Musiikkikoulutus/Toisen asteen koulutus	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
350 Aikuiskoulutus	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
355 Muut peruskoulupalvelut	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava

Tulosalueen henkilöstö

Hallinto: Sivistystoimen johto osana varhaiskasvatuspalveluiden esimiehen virkaa (30%) ja toimistosihteeri.

Varhaiskasvatus: varhaiskasvatuspalveluiden esimies (60% varhaiskasvatus/sivistys 30%/HYTE 10%), 2 varhaiskasvatuksen opettajaa, 4 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja 1 laitoshuoltaja.

Esi- ja perusopetus: Tervon Yhtenäiskoulun rehtori, 1 esiluokanopettaja, 4 luokanopettajaa, 1 perusopetuksen erityisopettaja, erityisluokanopettaja, biologian/maantiedon ja opinto-ohjauksen lehtori, englannin/toisen kotimaisen kielen lehtori, matematiikan/fysiikan ja kemian lehtori (täytetty määräaikaista matemaattisten aineiden tuntiopettajuutena), kotitalouden/matematiikan lehtori (täytetty määräaikaista kotitalouden tuntiopettajuutena yhteistyössä Vesannon kanssa), musiikin päätoiminen tuntiopettaja yhdessä Vesannon kunnan kanssa. Kaksi osa-aikaista koulunkäynnin ohjaajaa (vakainainen ja määräaikainen) sekä 2 kokoaikaista koulukäynninohjaajaa (vakainainen ja määräaikainen).

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia; tukea lapsen oppimisen edellytyksiä; toteuttaa monipuolista pedagogista toimintaa; järjestää tukea varhaiskasvatuksessa; kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja; toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää yhteistyössä huoltajien kanssa lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla.

Perusopetuksen tehtävänä on oppilaiden oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin tukeminen yhteistyössä kotien kanssa. Perusopetus tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osaamisen monipuoliseen kehittämiseen. Se rakentaa oppilaiden myönteistä identiteettiä ihmisinä, oppijoina ja yhteisön jäseninä. Opetus edistää osallisuutta ja kestäväää elämäntapaa sekä kasvua demokraattisen yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetus kasvattaa oppilaita ihmisoikeuksien tuntemiseen, kunnioittamiseen ja puolustamiseen.

Kunta järjestää alueella asuville oppivelvollisuusikäisille esi- ja perusopetusta joko kunnan omina tai kuntien yhteisinä palveluina. Kunnan omana palveluna järjestetään esiopetus ja 1-9 vuosiluokkien perusopetus. Lisäopetusta järjestetään tarvittaessa. Suonenjoen kaupunki järjestää esi- ja perusopetuksen entisen Rieponlahden koulupiirin, Käpysaaren, Linnonsaaren ja Lieteniemen alueiden oppilaille. Tervon kunta vastaa kuljetus- ja muista erikseen sovituista kuluista. Oppilaalla, joka on siten vammautunut tai kehityksessään viivästynyt, ettei hän menesty peruskoulun muussa opetuksessa tai joka tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi ei sopeudu peruskoulun muuhun opetukseen, ja jolle ei voida järjestää opetusta omassa kunnassa, järjestetään tilaisuus käydä toisen kunnan tai valtion tai yksityistä erityiskoulua tai -luokkaa asianomaisen koulun ylläpitäjän kanssa sovittavalla tavalla.

Opetustoimen henkilöstön täydennyskoulutus järjestetään yhteistyössä 19 kunnan kanssa Kuopion kaupungin koulutuspalvelukeskuksen kanssa (OKKU-verkosto). Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän (Sakkyn) kanssa on tehty koko kunnan henkilöstöä koskeva koulutussopimus.

Musiikinopetus järjestetään pääsääntöisesti yhteistyössä Sisä-Savon kuntien kanssa Suonenjoen musiikkiopistossa Suonenjoen kaupungin 15.2.2006 tehdyn sopimuksen mukaisesti tai yksittäisten opiskelijoiden osalta muissa oppilaitoksissa asianomaisen oppilaitoksen ylläpitäjien kanssa sovittavalla tavalla. Tervon kunta maksaa tervolaisten opiskelijoiden lukuvuosimaksut.

Toisen asteen lukio- tai ammatillista koulutusta ei järjestetä Tervon kunnassa. Tervolaisten toisen asteen opiskelijoiden kustannukset sisältyvät valtionosuusjärjestelmässä kunnan laskennalliseen, asukasmääräperusteiseen omarahoitusosuuteen, joka vähennetään kunnalle maksettavasta valtionosuudesta.

280 €:n suuruinen avustus myönnetään Tervossa kotipaikkansa säilyttävälle yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskeleville tervolaisille opiskelijoille kunnanvaltuuston päätösten ja ohjeiden mukaisesti.

Aikuiskoulutusta järjestetään Sisä-Savon kansalaisopistossa. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille mahdollisuus yleissivistävään ja harrastuneisuuteen pohjautuvaan koulutukseen.

Tulosalueen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2022

Varhaiskasvatus

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
------------	---------------------------	---------------------------

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen	Kolmevuotisen liikuntahankkeen aikana kehitettyjä käytänteitä varhaiskasvatuksen arjessa jatketaan ja kehitetään edelleen	Arkiliikunnan käytänteitä kehitetty varhaiskasvatuksen arjessa, liikkumisen edellytyksiä lisätty toimintaympäristöihin
Pienten lasten pedagogiikan kehittäminen	Kouluttautuminen Arjen käytänteiden kehittäminen	Alle 3-vuotiaiden ryhmässä panostettu lasta kannattelevaan siirtymään varhaiskasvatukseen, kehitetty perushoidollisten tilanteiden pedagogiikkaa, ohjattua toimintaa sekä leikin tukemista.

Varhaiskasvatuksessa on panostettu kuluneena vuonna erityisesti liikunnan lisäämiseen jokapäiväisessä arjessa. Liikuntaa on jaettu useiksi lyhyemmiksi jaksoiksi päivän aikana. Liikunta on monipuolista, leikintä omaista ja iloa täynnä. Arkinen liikunta, kuten pihaleikit ja kävellen tehtävät siirtymät paikasta toiseen, on läsnä arjessa vahvasti. Tavoitteellinen työ huomioitiinkin Pohjois-Savon urheilugaalassa tammikuussa 2023, kun päiväkotit Kurrekumpu valittiin vuoden 2022 Tervon kunnan liikuttajapalkinnolla.

Varhaiskasvatuksessa toteutetaan lasten kehityksen ja kasvun tarpeita vastaavaa erityisen tuen toimintaa. Kurrekummun päiväkodissa työskentelee vakituisesti erityislastentarhanopettaja, joka pystyy kattavasti seuraamaan ja havainnoimaan toimintaa ja kehittämään tarvittavia erityisen tuen toimintamuotoja. Syksyllä 2022 erityisen tuen resurssia on saatu lisättyä entisestään Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksen avulla. Valtionavustuksen tavoitteena on parantaa lasten kehityksen ja oppimisen edistämistä sekä tuen toteutumista varhaiskasvatuslain ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Esi- ja perusopetus

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Arvioinnin kehittäminen	Oppimis- ja arviointikeskustelujen laajempi käyttöönotto kaikilla vuosiluokilla	Oppimis- ja arviointikeskustelut käytössä kaikilla vuosiluokilla, uudet lomakkeet ja aikataulutus
Oppilaanohjauksen kehittäminen	Luokanohjaajan roolin vahvistaminen oppilaanohjauksessa	Ohjauksella omalle polulle -hanke. Luokanohjaajan tunnit otetaan käyttöön syksystä 2022 lähtien.
Yhtenäisen opinpolun kehittäminen	Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen nivelvaiheen kehittäminen	Esiopetuksen ja 1.luokalle ilmoittautumisen lomakkeet ja ohjeistus huoltajille päivitetty. Nivelvaiheiden yhteistyötä kehitetty varhaiskasvatus – koulu ja esikoulu – peruskoulu.

Tervon yhtenäiskoulu on vuoden 2022 verkostoitunut entistä syvemmin naapurikuntien kanssa. Yhteistyötä on tehty SavoGrown alueella erilaisilla kokoonpanoilla erityisesti Ohjauksella omalle polulle -hankkeen ja Verkostoperuskouluhankkeen viitekehityksessä. Syksyllä 2022 starttasi SavoGrow -kuntien tutkiton valmentava (TUVA)-koulutus. Koulutuksen järjestämislupa on myönnetty Suonenjoen kaupungille.

Kaiken kaikkiaan, alueellinen yhteistyö nousee enenevässä määrin tärkeään rooliin perusopetuksen tulevaisuuden haasteiden lähestyessä.

Keiteleen kunnan hallinnoimat kuraattori- ja perheneuvolapalvelut tuotettiin yhteisesti Nilakan kuntien alueelle. Kuraattori työskenteli Tervon Yhtenäiskoulussa päivän viikossa. Koulupsykologin palvelut ostettiin ostopalveluina. Kouluterveydenhuollon palvelut on tuottanut liikelaitos Kysteri. Kaikki edellä mainitut oppilashuollon palvelut siirtyvät 1.1.2023 alkaen Pohjois-Savon hyvinvointialueen järjestämisvastuulle.

Koulutyöryhmä kokoontui kevään aikana useita kertoja palveluyhtiö Viisareiden johdolla valmistellen hankesuunnitelmaa sekä tilaohjelmaa. Kuitenkin loppukeväällä 2022 henkilöstömuutokset palveluyhtiö Viisareissa sekä Venäjän hyökkäys Ukrainaan ja sen johdosta merkittävästi nousseet rakentamiskustannukset aiheuttivat uuden koulun rakennushankkeen valmistelun keskeytymisen. Hankkeen valmistelu on silti edennyt hiljalleen taustalla muun muassa rahoitusvaihtoehtojen kartoittamisella.

Oppilasmääräennuste on säilynyt kutakuinkin samanlaisena, vaikka pientä tulo- ja lähtömuuttoa tapahtuu vuosittain.

Oppilasmääräennuste 2022 - 2028						
Yhtenäis-koulu	2022-2023	2023-2024	2024-2025	2025-2026	2026-2027	2027-2028
Esiopetus	9	10	7	11	5	13
1.-6. luokat	67	68	67	54	57	55
7.-9. luokat	19	20	25	39	39	35
yhteensä	95	98	99	104	101	103

Toiminta- ja tunnuslukuja

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	1.1.-31.12.22
Päivähoidon lasten määrä 31.12.	36	36	32	25
Läsnäolopäivät päiväkodissa	3770 läsnäolopäivää kokoaikaisilla lapsilla 469 läsnäolopäivää osa-aikaisilla lapsilla (huom. korona-vuosi!)	4600 kokoai-kaista 600 osa-ai-kaista		3818 kokoai-kaista 452 osa-ai-kaista
Ilta-, yö- ja viikonloppuhoitoa tarvitsevien lasten määrä	6/7	7	4	3
Lasten kotihoidon tukea saavat lapset	14/12	12	12	9
Yksityisen hoidon tukea saavat lapset	0/0	0	0	0

Kurrekummun päivähoi- don nettomenot/€/asu- kas/vuosi	397 600 € 264 €/asukas	415 500 272 (1530 asu- kasta 31.12.2019)	414 200 275	432 754 292
Aamu- ja iltapäivätoi- mintaan osallistuvien lasten määrä 20.9.	kevät 21 syksy 14	15	12	14
Koululaisten AP/IP -toi- minta	2 500 € 1,6 €/asukas	16 180 1080€/lapsi	24 360 2030€/lapsi	13 722 980 €/lapsi
Perusopetuksen oppi- lasmäärä 20.9	kevät 94 syksy 86	kevät 86 syksy 85	kevät 92 syksy 97	kevät 92 syksy 95
Peruskoulun tuntikehys vkt/vuosi	kevät 258 syksy 265,5	kevät 265,5 syksy 266,5	kevät 266,5 syksy 270	kevät 266,5 syksy 269,2
Kuljetusoppilaiden (0-9 lk/AP-IP) määrä	58	54	65	64
Kuljetuskustannukset €/kuljetusoppilas	131 500 € 1 460 €/oppilas (lu- vussa esi- ja perus- koulu sekä ap/ip. koronakevät selittää pieneksi jäävää lu- kua)	135 000 2 500	140 000 2 150	144 854 2 263
Perusopetuksen netto- menot €/oppilas/vuosi	1 271 500 € 14 130 €/oppilas	1 445 190 17 000	1 390 050 15 620	1 315 380 14 068
Perusopetuksen netto- menot €/asukas	844 € (1506 asukasta)	850	910 (31.12.2020 1506 asu- kasta)	889 €

Aikuiskoulutus

Sisä-Savon kansalaisopisto, joka tuottaa kansalaisopistopalvelut Suonenjoen, Leppävirran, Rautalammin, Tervon ja Vesannon asukkaille, on järjestänyt monipuolisesti alueen koulutus- ja kulttuuritarpeita tukevaa monipuolista ja hyvinvointia lisäävää yleissivistävää koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoimintaa sekä ammatillista lisäkoulutusta. Tervossa tarjottiin monipuolisesti kursseja muun muassa musiikin, liikunnan, näyttämötaiteiden, kädentaitojen, tanssin ja kielten opiskelun saralla. Suosituimpia kursseja olivat musiikki (n. 360 h), liikunta- ja tanssi (n. 260h) ja kädentaidot ja kuvataiteet (n. 340h). Enemmistö osallistujista (360/74) oli naisia.

Toiminta- ja tunnuslukuja

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	1.1.-31.12.2022
Kansalaisopiston ope- tustuntien määrä yh- teensä	Toteutuneet tunnit 1155, (suunnitellut tunnit 1455), 558 opiskelijaa (37 % kun- talaisista)	1230	1230	toteutuneet tunnit 1192 kursseja 62 osallistujia 343 netto-opiskelijamäärä 189
Kansalaisopiston netto- menot €/asukas	39 800 € 26 €/asukas	43 710 29	44 160 29	37 663 26,14 € / asukas
Konservatorio-opetuk- sen kustannukset/opis- kelijat	2 940 € 2 € / asukas	3 000	4 000	4 117,64 2,86 € / asukas

Koulutustoiminnan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen vuonna 2022

KOULUTUS-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	82.520,00		82.520,00	164 621,00	-82 102	199,3
Toimintamenot	-2.150.820,00		-2.150.820,00	-2.112 276,00	-38 543	98,2
Toimintakate	-2.068.300,00		2.068.300,00	-1 947 654,00	-120 645	94,2
Poistot ja arvonalentumiset	-22.000,00		-22.000,00	-22 000,00	-24	99,9
Laskennalliset erät	-87.450,00		-87.450,00	-199 681,00	112 231	228,3

=valuustoon nähden sitovat erät

Vapaa-aikatoiminta (Tulosalue)**Tulosalueeseen kuuluvat tulosityksiköt/toiminnot****Tilivelvollinen**

362 Kirjastotoiminta	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
370 Kulttuuritoimi	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
380 Nuorisotoimi	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava
390 Liikuntatoimi	Varhaiskasvatuspalveluiden esimies/sivistystoimen vastaava

Tulosalueen henkilöstö

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden esimies, kirjastovirkailija (80%), liikunta- ja nuorisopalveluiden esimies.

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Kirjasto- ja tietopalvelujen tavoitteena on edistää väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin; tiedon saatavuutta ja käyttöä; lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa; mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen; aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Tervon kunnankirjasto kuuluu Nilakan kuntien virtuaalikirjastojen verkkoon sekä Ylä-Savon kirjastoverkko Rutakkoon. Palvelut tuotetaan kirjaston aukioloaikoina entiseen tapaan asiakkaita henkilökohtaisesti palvellen. Aamuisin, iltaisin ja viikonloppuisin kirjasto toimii omatoimikirjastona.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja

harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä.

Kuntien nuorisotyötä säätelee *Laki nuorisotyöstä* (1285/2016).

Nuorisotyöllä tarkoitetaan nuorten kasvun, itsenäistymisen ja osallisuuden tukemista yhteiskunnassa; *nuorisopolitiikalla* tarkoitetaan nuorten kasvu- ja elinolojen sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen parantamista; *nuorisotoiminnalla* tarkoitetaan nuorten omaehtoista toimintaa.

Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Kunnan tulee olla tarpeen mukaan *yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten sekä nuorten, heidän perheidensä, nuorisoalan järjestöjen, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa.*

Nuorten parissa tehtävän työn lähtökohtana ovat nuorten osallisuus ja oikeudet. Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien tulee olla monipuolisia ja yhdenvertaisia. Nuorisotyö vahvistaa sosiaalisesti, edistää fyysisistä ja psyykkistä terveyttä sekä lisää hyvinvointia.

Liikuntatoimen tavoitteena on edistää eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa; väestön hyvinvointia ja terveyttä; fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista; lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä; liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; huippu-urheilua; liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita; sekä eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat tasa-arvo, yhdenvertaisuus, yhteisöllisyys, monikulttuurisuus, terveet elämäntavat sekä ympäristön kunnioittaminen ja kestävä kehitys.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle: järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen; tukemalla kansalais-toimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikunta- paikkoja.

Tehtävien toteuttamisen kunnassa tulee tapahtua eri toimialojen yhteistyönä sekä kehittämällä paikallista, kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä sekä huolehtimalla tarvittaessa muista paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivista toimintamuodoista. Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä.

Tulosalueen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen vuonna 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Kirjastopalvelut	Lähikirjastopalvelut, omatoimikirjasto, seutulainat ja kaukolainat. Kirjaston digituki säännöllisesti ja joustavasti Kirjaston kotipalvelua kehitetään, tiedotetaan asukkaille ja ikäihmisten läheisille Kirjastotoimintaa kehitetään kirjastoverkko Rutakossa ja osallistutaan aluekirjastoyhteistyöhön Asukkaita osallistetaan: kehittämisidea- ja palautekyselyt, tapahtumat, uuden kirjaston suunnittelu Tulevan kirjaston paikan selvittäminen ja suunnitteluun osallistuminen Kirjaston henkilökunta koulutautuu	Kirjastopalvelut toteutuivat suunnitellusti; Kirjasto tarjosi tärkeäksi koettua digitukea omana palveluna viikoittain. Lisäksi Savonetti on ollut pitämässä keväällä viisi kertaa digiopastusta ja tarjoten digitukea joka toinen viikko. Lukukoiratoiminta jatkui. Henkilökunta on koulutautunut, varsinkin kirjastovirkailija.. AVI myönsi Tervon kunnalle 8000€ valtionavustusta Osallistuminen vaikuttaa -hankkeeseen kirjastojen alueellisen ja paikallisen kokeilu- ja kehittämistoiminnan määrärahoista. Avustus on käytettävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Kulttuuripalvelut	Kuntalaisten ikärakenne huomioidaan kulttuuritapahtumien järjestämisessä Asukkaita osallistetaan tapahtumissa ja/tai niiden suunnittelussa (mm. puistokonsertti virastotalon pihalla) Palvelukotiin järjestetään kulttuuriohjelmaa Kesänäyttely tai -tapahtuma museoaitoissa yhteistyössä Tervo-seuran ja Eerikkalan kanssa Kirjastossa näyttelyjä, näyttelytilaa teki- jöille Kotiseutuarkiston paikan selvittäminen Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö Järjestöyhteistyön kehittäminen Pohjois-Savon alueellisen kulttuurin kehittämistoiminta	Kulttuuripalvelut ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti. Palvelukotiin on järjestetty ohjelmaa (palv.koti ja heidän sponsoringinsa maksoi osan toisen tapahtuman kustannuksista). Pohjois-Savon alueellisen kulttuurin kehittämisohjelman kokouksiin, kehittämiseen ja tapahtumiin osallistuttiin aina mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyössä hankkeen kanssa järjestettiin mm. konserttiin Keiteleelle ilmainen kuljetus. Kotiseutuarkiston paikkaa ei ole löytynyt vaan suunnittelu jatkuu. Museoaitoilla järjestettiin yhteistyössä Tervo-seuran kanssa Paikallismuseo-päivän etkot. Järjestöpalaveri pidettiin helmikuussa ja syyskuussa. Järjestösuunnitelman tekoa jatkettiin. Osallistuttiin MHAW-viikkoon useilla tapahtumilla toukokuussa.
Nuorisopalvelut	Nuorten illat Tapahtumat Kesäleirit Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö	Nuortenillat toteutuneet 3xvko. Yönuokkari järjestetty yhteistyössä kirjastopalveluiden ja etsivän nuorisotyön kanssa. Talvirieha peruttu koronan vuoksi. Lastenleiri järjestetty päiväleirinä yhteistyössä Niiniveden seurakunnan kanssa. Kesäkuussa kahden päivän taikurikurssi Mantulla (18 lasta). Joulukuussa nuorille järjestettiin omat pikkujoulut Mantulla.
Liikuntapalvelut	Liikunta- ja kuntosalin sekä liikunta-alueiden ylläpito ja kehittäminen Tapahtumat Järjestöjen tukeminen ja yhteistyö Ikäihmisten toimintaa ylläpitävä ja ennaltaehkäisevä työ Yhteistyö perusopetuksen sekä varhaiskasvatuksen kanssa	Liikunta- ja kuntosalivuorot toteutuneet normaaliin tapaan. Ikäihmisten virikepiirit toteutuneet kevätkaudella Mantulla ja Talluskylässä joka toinen viikko. Syyskaudella virikepiiri kokoon-tui vain Mantulla. 4-5 -vuotiaiden touhukerho kesäkuussa yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Uimakoulu toteutunut heinäkuussa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa jatkettiin ja kehitettiin eteenpäin yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Kirjaston ja koulun välinen yhteistyö syveni mm. kirjastonkäytön opetusten, kirjastoon tutustumisten, lukujuhlan ja satutuntien myötä. Kulttuuripalveluissa kehitettiin mm. järjestöyhteistyötä uudistamalla järjestöpalavereita. Lapsille ja nuorille tarjottiin erilaisia kulttuurielämyksiä elokuva- ja teatterinäytösten myötä.

Kirjaston tilastot osoittavat, että lähes kolmannes tervolaisista käyttää kirjastopalveluja. Kirjaston kokonaislainsuuntavut ovat hieman laskusuuntaisia, mutta kirjastossa käyntien määrä on noussut yli 20 %. Tämä selittyy pitkälti kirjastossa järjestetyillä tapahtumilla sekä koululaisten ahkeralla kirjastonkäytöllä. Vuonna 2022 kirjasto järjesti huomattavasti enemmän tapahtumia kuin edellisenä vuonna. Varsinkin kirjaston järjestämiin lapsille ja perheille suunnattuihin tapahtumiin osallistuttiin paljon, osallistujamäärä oli 231 henkilöä. Näitä pääasiassa lukemisen edistämiseen tähtääviä tapahtumia olivat esimerkiksi säännölliset lukukoirien vierailut, satutunnit ja kirjaston halloween tapahtuma.

Lukuharrastus tukee erityisesti lasten ja nuorten lukutaitoa ja kielellistä kehitystä. Lapselle lukemisella on merkittävä vaikutus tulevaan koulumenestykseen ja se tukee puheen- ja kielenkehittymisen lisäksi myös mielikuvitusta. Yhdessä lukemisesta hyötyy koko perhe: se tuo kokemuksen yhdessäolosta, luo vuorovaikutusta lapsen ja aikuisen välille ja auttaa oppimaan lapsen ja nuoren kiinnostuksen kohteista.

Kirjasto sai vuonna 2022 Avin hankerahaa 8000€ teemalla kirjasto oppimisympäristönä ja yhteisöllisenä toimijana. Hanke toteutetaan vuoden 2023 aikana.

Vuoden 2022 aikana nuorisotoimessa jatkettiin nuorien kanssa tehtävää työtä mm. nuorisotiloilla järjestettävien nuorisoiiltojen ja tapahtumien muodossa. Nuorisovaltuuston aktivointi kuului myös nuorisotoimen tehtäviin. Keväällä 2022 nuorille järjestetty ”yönuokkari” kokosi 15 nuorta valvomaan ja touhuilemaan yhdessä valvotusti läpi yön.

Liikuntatoimen liikuntapaikat ja liikuntatilat ovat Tervossa hyvällä tasolla. Talvella niin hiihtoalueet kuin myös luistelualueet tuovat lajin harrastajia myös kuntarajojen ulkopuolelta. Palveluyhtiö Viisareiden toimesta hyvin hoidetut ladut ja luistelualueet ovat kovalla käytöllä läpi talven ja ovat osaltaan luomassa hyvää kuntakuvaa myös Tervon ulkopuolelle. Myös kesällä harrastusmahdollisuudet ovat hyvät esim. urheilukentällä tapahtuviin harrastuksiin sekä täysimittainen frisbeegolfrata on kesällä kovalla käytöllä. Liikuntatoimen vakiotoinnoista ikäihmisten virikepiiri on säännöllisesti toiminnassa tuoden ikäihmisille arjen iloja erilaisten toimintojen parissa ja ennen kaikkea sosiaalista kanssakäymistä.

Toiminta- ja tunnuslukuja

	TP 2020	TA 2021		
Kirjaston lainat/asukas	Kevätkausi: Kokonaislainaus 5649, lainat/as. 6,3 Kirjalainaus 4716 eli 3 kirjalainaa / asukas. 31.12: Kokonaislainaus 13 118, joka sisältää myös 19 kaukolainaa. Kirjalainat 11931. E-aineistolainoista Tervon asukasluokerusteiset osuudet Rutakossa: E-kirjojen lainausmäärä 250 ja e-kirjahankinnat 209, Viddla-elokuvapalvelua käytettiin 79 kertaa, käyttäjiä 64. E-press- sanomalehtipalvelua käytettiin 736 kertaa, avattuja sivuja 11 115. Vuonna 2020 Naxos-musiikki-palveluun kirjauduttiin 12 kertaa ja kuunneltiin 46 teosta. Kirjalainat vähenivät ed. vuodesta 19,75% ja kaikki lainat 24%. E-aineistokulut kasvoivat 135%, koska niitä hankittiin Rutakkoon koronatilanteenkin takia tavallista enemmän.	7	7	Kokonaislainaus 16142 Kirjalainaus 13767 E-ainastolainaukset (koko Rutakko-verkon yhteiset): Naxos (musiikki) 491 Viddla (elokuvat) 2870 Biblio (e-kirjat, e-äänikirjat) 13266 e-lehdet 53767
Kirjaston käyttäjät/asukasluku	Kävijöitä 1.1.-17.3. 3064 ja kesäkuussa 856, yhteensä tammi-kesäkuussa 3920 (2,6 käyntiä / asukas). Fyysisiä asiakaskäyntejä vuoden aikana 8867 (joista heinä-joulukuussa 4947). 392 kirjastoasiakasta (26 % tervolaisista) käytti kirjastoa vuonna 2020.	27 %	27 %	27 % 11926 joista asiakaspalveluaikaan 8715 (73,1%) ja omatoimiaikaan 3211 (26,9%)
Kirjastotoimen nettomenot/asukas	140 900 € 94 €/asukas	154 610 101	151 620 100	138 629 93
Avustukset kulttuurijärjestöille	1 800 € jaettiin viidelle yhdistykselle, joista kaksi on kyläyhdistyksiä. Avustuksia maksettiin 1699 €.	1 500	1500	1500

Kulttuuritoimen nettomenot/asukas	21 200 € 14 €/asukas	40 260 26	46 420 30	29 927 20
7-29 vuotiaiden nuorten määrä		320	320	194
Nuorisotilan käyttäjien määrä/vuosi	Ennallaan	100 (kävijämäärä)	1800 (käyttökerrat)	1343 (käyttökerrat)
Avustukset nuoris- ja liikuntajärjestöille	Nuorisoavustukset: 1 800 € 3 järjestölle Liikunta-avustukset: 3 150 € 4 järjestölle	6 900	8400	Nuorisotoimen yleis- ja kohdeavustuksia jaettiin kahdelle järjestölle yhteensä 1950 € ja nuorisotilojen valvonnasta korvattiin 2340 e. Liikuntatoimen avustuksia jaettiin yht. 4800 € neljälle järjestölle.
Nuorisotoimen nettomenot/asukas	79 550 € 53 €/asukas	110 350 72	98 120 65	78 327 € 52 €
Liikuntasalivuorojen määrä	39	30	30	38
Kuntosalikorttien määrä	Henkilökunta 10 kpl, yli 70-v 38 kpl, muut 190 kpl, yht. 238 kpl	170	230	210 (henkilökunta 14, yli 70 -vuotiaat 27, uudet tervolaiset 20, muut 149)
Liikuntatoimen nettomenot €/asukas	178 340 € 118 €/asukas	211 620 138	187 550 124	183 235 € 123 €

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on toimintaa, jonka tavoitteena on lisätä väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä kaventaa terveyseroja. Monialainen, onnistunut hyvinvoinnin edistäminen edellyttää toimivia rakenteita, osaamista, riittäviä palveluja ja hyvinvoinnin edistämistyön resursointia. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on useiden eri toimijoiden yhteinen tehtävä.

Sosiaali- ja terveystalouden siirtyessä 1.1.2023 hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle, nousee kunnissa tehtävä hyte -työ entistä merkityksellisemmäksi. Tervon kunnassa on nimetty hyte -yhdyshenkilö, jonka työajasta on resursoitu 10 % koko kunnan hyte -työn koordinointiin ja johtamiseen. Resurssien riittävyyttä on tarpeen arvioida jatkossa, kun kuntien vastuut hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä kasvavat entisestään.

Vuonna 2022 valmistui valtuustokauden 2021-2025 laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, jossa on määritelty hyte -työn tavoitteet ja toimenpiteet tavoitteisiin pääsemiseksi. Toimenpiteitä arvioidaan vuosittain sekä tarvittaessa tarkennetaan tavoitteita tulevalle vuodelle.

Hyte -työ on vahvasti sidoksissa kunnan peruspalveluihin. Laadukkailla peruspalveluilla, joita sivistystoimi tuottaa, edistetään osaltaan kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi hyte -työssä merkittäviksi toimijoiksi nousevat myös kunnan alueella toimivat järjestöt, seurakunnat, yritykset ja vapaaehtoiset toimijat. Erilaista toimintaa järjestämällä kaikki nämä toimijat antavat kuntalaisille mahdollisuuden kuulua yhteisöön ja osallistua mielekkääseen toimintaan. Edellä mainitut tekijät lisäävät osaltaan mielen hyvinvointia sekä osallisuutta ja merkityksellisyyden kokemusta.

HYTE-työn tavoitteet vuonna 2022:

Tavoitteet	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyön seuranta	Mittareiden ja koetun hyvinvoinnin seuranta, raportointi	Laajan hyvinvointikertomus valtuustokaudelle 2021-2025 valmistui syksyn aikana. Esitely päätäjille sekä järjestötoimijoille.
Monialaisen hyte -työskentelyn vahvistaminen	Järjestöyhteistyö, kolmas sektori, poikkihallinnollinen työskentely, johtoryhmätyöskentely	Järjestöyhteistyön ja poikkihallinnollisen yhteistyön rakenteita saatu vahvistettua. Johtoryhmätyöskentely ei ole toteutunut.
Osallisuuden vahvistaminen	Osallisuudella uusia palveluratkaisuja -pilottikuntatyöskentely,	OSPA -pilottityöskentely toteutunut, osallistamistyötä tehty mm. uuden koulun suunnittelussa sekä

	kuntalaisten osallistaminen laajemmin	ikäihmisten palveluita uudelleen järjestettäessä. Kumppanuuspöytätyöskentelyt käynnistyivät syksyn 2022 aikana.
Mielen hyvinvoinnin ja terveyden vahvistaminen, päihteiden käytön vähentäminen	Hyvällä mielellä Pohjois-Savo kehittämisohjelma Ehkäisevä päihdetyö	Tervo mukana Mieliteko-ohjelmassa, keväälle suunniteltu Hyvän mielen viikon tapahtuma peruuntunut. EPT-työstä vastannut Nilakan kuntien yhteinen työntekijä irtisnoutunut 08/22.

Vapaa-aikatoiminnan tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen 2022

VAPAA-AIKA-TOIMINTA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	60.500,00		60.500,00	81 202,00	-20 702	134,2
Toimintamenot	-552.130,00		-552.130,00	- 516 648,00	-35 482	93,6
Toimintakate	-491.630,00		-491.630,00	- 435 446,00	- 56 184	88,6
Poistot ja arvonalentumiset	-27.280,00		-27.280,00	-26 038,00	-1 242	95,4
Laskennalliset erät	-24.630,00		-24.630,00	-92 544	67 914	375,7

=valtuustoon nähden sitova**2.7 Ympäristöterveyslautakunta (Toimielin 650)****Ympäristöterveydenhuolto (Tulosalue)****Tulosalueen toiminnot****Tilivelvollinen**

660 Hallinto	Ymp.terv.johtaja
670 Ympäristöterveysvalvonta	Ymp.terv.johtaja
680 Eläinlääkintähuolto	Ymp.terv.johtaja

Tulosalueen vakinainen henkilöstö

Hallinto: Ympäristöterveysjohtaja ja toimistosihteeri (osa-aikainen)
Ympäristöterveysvalvonta: Suonenjoki 3 ympäristöterveystarkastajaa, Pielavesi 1 ympäristöterveystarkastaja
Eläinlääkintähuolto: Keitele 1 kunnaneläinlääkäri, Pielavesi 3 kunnaneläinlääkäriä, Rautalampi 1 kunnaneläinlääkäri, Suonenjoki 2 kunnaneläinlääkäriä (toinen koko alueella muita sijaistava kunnaneläinlääkäri), Tervo 1 kunnaneläinlääkäri, Vesanto 1 kunnaneläinlääkäri (yhden kunnaneläinlääkärin virasta aiheutuva kustannus jätetään talousarviossa huomioimatta, koska virka on ollut

avoinna lähes kaksi vuotta ja siihen ei ole ollut hakijoita), Tervon yhteistoiminta-alue 1,4 valvonta-eläinlääkärinä 1 eläintenhoitaja

Tulosalueen toiminnan kuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike-, tupakka- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, zoonosien ja eläintautien ennaltaehkäisy sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraläimien hoidon järjestäminen. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomais tehtäviä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluu kansanterveyslaissa määriteltujen lakien (terveydensuojelulaki, elintarvikelaki sekä tupakkalaki) mukainen kunnille kuuluva valvonta. Lisäksi valvotaan lääkelain mukaista nikotiinikorvausvalmisteiden myyntiä.

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviä ovat mm. toiminnanharjoittajien ja kuntalaisten neuvonta ja ohjaus, valvontakohteiden toimintaa koskevien ilmoitusten tai hakemusten käsittely ja niistä annettavat todistukset tai tehtävät päätökset (ennakkovalvonta), luvanvaraisen toiminnan päättyessä perumispäätösten teko ja lopetusilmoitusten käsittelystä annettavat todistukset, valvontakohteisiin suoritettavat säännölliset, suunnitelman mukaiset tarkastukset sekä mahdollinen jälkivalvonta, näytteenotto tarvittaessa, lain-säädännön noudattamatta jättämisestä tai ilmeistä terveyshaittaa aiheuttavasta toiminnasta johtuvien määräysten, ja kieltojen sekä kieltopäätösten ja väliaikaisten toimenpidekieltojen antaminen, lausuntojen antaminen esimerkiksi kaavaehdotuksista, ympäristö- ja rakennusluvista sekä niihin läheisesti liittyvät selvitykset sekä varautuminen häiriötilanteisiin

Eläinlääkintähuollon tehtävänä on eläinlääkintähuoltolain mukaisten kunnan tehtävien hoitaminen ja kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien hoitaminen. Tehtävä kattaa peruseläinlääkäripalvelut, kiireellisen eläinlääkäriavun sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisen valvonnan, lausuntojen antamisen eläintenpitopaikkojen ja ympäristölupaprosessissa, eläinperäisten elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan, eläintenpidon terveydellisen valvonnan, eläintautien vastustamisen ja ennaltaehkäisemisen sekä eläinsuojelun. Peruseläinlääkäripalvelut ja kiireellisen eläinlääkäriavun saaminen toteutetaan ympärivuorokautisena koko alueella siten, että alue on jaettu kahteen päivystyspiiriin: Sisä-Savon alue (Rautalampi, Suonenjoki, Vesanto, Tervo ja ostopalveluna Kuopiolle Karttulan alueen suuroläimäpäivystys) sekä Keitele ja Pielaveden alue.

Tulosalueen lähivuosien palvelutarpeiden ja -rakenteiden muutokset**Yhteiset:**

Yhteistoiminta-alue aloitti toimintansa v. 2012 alusta. Palvelutuotantoa on uudelleenorganisoitu ja priorisoitu tarpeen mukaan sekä toimintaa pyritty kehittämään ja tehostamaan toteumien perusteella. Keiteleen ja Pielaveden alueella on edelleen resurssipula eläinlääkinnän puolella.

Vuoden 2022 yleisenä tavoitteena on edelleen toimintavalmiuden ylläpitäminen sekä parantaminen. Samalla kun valmistaudumme lisääntyvään yhteistyöhön alueellisten toimijoiden kanssa. Henkilöstölle varataan riittävästi tilaisuuksia osallistua mahdollisesti suurempien palveluyksiköiden suunnitteluun, valmisteluun ja täytäntöönpanoon, samalla toimintavalmius ja -kyky pyritään säilyttämään riittävän hyvällä tasolla. Mahdolliseen valmisteluun osallistuu koko henkilöstö mahdollisuuksien ja tarpeiden mukaan. Tämä edellyttää jatkossa myös mahdollisesti vapautuvien virkojen täyttämistä ja resurssien turvaamista.

Muilta osin tilannetta seurataan ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin palvelutarpeiden ja -rakenteiden uudelleenorganisointiseksi.

Hyödynnetään ICT-ratkaisuja palveluiden tuottamisessa.

Ympäristöterveysvalvonta:

Erityislainsäädännön ympäristöterveydenhuollon 2020-2024 valtakunnallisen valvontaohjelman pohjalta tehtävät valvontasuunnitelmat, joihin riskiperusteisesti toiminnalliset ja valvontakohteelliset valvontasuunnitelmat perustuvat, hyväksytään ympäristöterveyslautakunnassa. Mikäli monivuotisen suunnitelman muutokset eivät ole merkittäviä, riittää suunnitelman vieminen vuosittain tiedoksi toimielimelle. Suunnitelmallisen valvonnan tavoitteet tarkentuvat valvontasuunnitelman perusteella. Tavoitteena on korkealaatuinen suunnitelmallinen ja oikein kohdennettu valvonta, jota tehdään riittävin voimavaroin. Valvonnan tulee olla tehokasta sekä eri toimijoita tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti kohtelevaa. Suunnitelmallista valvontaa priorisoidaan tehtävien kiireellisyysjärjestyksessä. Valvontatyön suunnittelematon osuus mm. asumisterveys- ja sisäilma-asiat yksityisissä ja julkisissa kiinteistöissä, erilaiset erityistilanteet ja asiakasyhteydenotot ja lausuntopyynnöt vaativat usein kiireellisiä toimenpiteitä. Valvontasuunnitelmaa ei ole valtakunnallisten valvontaohjelmien puutteen vuoksi voitu valmistella ennen talousarviota.

Ympäristöterveydenhuollon voimassa oleva maksutaksa on päivitetty ja hyväksytty 3.9.2019. Uusi elintarvikelaki velvoittaa maksutaksan päivityksen ja voimaan tulon 1.1.2022 alkaen. Elintarvike- ja kontaktimateriaalitoimijoille tulee vuosittainen perusmaksu, lisäksi mahdollisesti TSL lakimuutoksen jälkeen tulee terveydensuojelulain mukaisiin kohteisiin vastaava perusmaksu. Tulkinat keskusvirastoilta näiden lakien maksuperusteisiin on vielä käsittelyssä, ja toteutuksen ohjeistus vielä kesken, tämän talousarvion valmistelun aikana, joten TA2022 on arvioitu ainoastaan 297/2021 EtL:n mukaiset perusmaksut. Resursseja tulee varata aiempaa enemmän alkutuotannon valvontaan. Alkutuotantokohteiden siirtyminen aktiivisen valvonnan piiriin on lisännyt valvontatyön vaatimaa resurssia n. 0,5 htv/v.

Ympäristöterveydenhuollon valvontatehtävien resurssien varmistamiseksi tulisi entistä tehokkaammin kohdistaa valvonnasta saadut tulot yhteistoimintasopimuksen mukaisesti lisätyövoiman palkkaamiseen ja valvonnan kehittämiseen. Vuosilomien sijaisuuksiin sekä suunnitelmalliselle valvonnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan jatkossakin lisätyövoimaa. Nykyisten tehtävien hoitamiseksi arvioidaan lisätyövoiman tarpeen olevan vähintään 0,5 htv. Resurssit pyritään turvaamaan vähintään nykyisellä tasolla. Avoimiin virkoihin haetaan täyttöluvat.

Yhteistyötä jäsenkuntien sekä niiden eri viranomaisten kanssa pyritään tiivistämään ja tehostamaan.

Eläinlääkintähuolto:

Valvontaa jatketaan alueellisen eläinlääkintähuoltosuunnitelman mukaisesti. Priorisointia joudutaan tekemään edelleen valvontatarpeen määrittelyssä, etenkin suunnittelemattomien eläinsuojelutehtävien osuuden ollessa suunniteltua suurempi. Valvontaeläinlääkärin resurssia on lisätty yhteisellä valvontaeläinlääkäriviralla (40% Tervo/60% Siilinjärvi) Siilinjärven kanssa, tämä sopimus on purettu vuoden vaihteessa Siilinjärven toimesta.

Tilayksiköiden kasvun myötä eläinlääkintähuollossa on edelleen aiempaa enemmän tarvetta suunnitelmalliselle ja ajanvarausperusteiselle palvelulle. Tilakäyntejä on tilojen vähenemisen myötä määrällisesti vähemmän, mutta ne vievät tilakoon kasvaessa enemmän aikaa. Työjärjestyksessä on edelleen otettava huomioon myös mahdollisuus jakaa viranhoidon kahdelle eri henkilölle, minkä ei kuitenkaan oleteta aiheuttavan korotuksia palkkamenoihin. Lisäksi tällä pyritään parantamaan henkilöstön työssä jaksamista, ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Jatkossa tulee ottaa huomioon eläinlääkäri-sopimuksessa oleva pakollinen viikoittainen lepopäivä, tämä vaikuttaa päivystys- ja läsnäololistojen laatimiseen ja siksi on ehdottoman tärkeää, että henkilöstömäärä on riittävä koko alueella.

Aiemmin toteutettua päivystysjärjestelmän uudelleenorganisointia jatketaan, sillä sen on havaittu parantavan tarjottavan palvelun laatua, henkilöstön työssä jaksamista, työn ennakoitavuutta sekä toiminnan suunniteltavuutta.

Eläinlääkintähuollon sähköisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käyttöä laajennetaan. Sähköisen, julkisen ja reaaliaikaisen ajanvarausjärjestelmän käytettävyyttä kehitetään.

Eläinlääkintähuollossa eläintenhoitajatoimen perustamista ja täyttölupaa on haettu, Pielaveden yhteisvastaanotolle. Talousarviossa tähän ei ole varattu erikseen määrärahaa. Toimen toteutuksessa haetaan tarvittaessa lisämäärärahaa. Tässä tilanteessa tulee huomioda Sisä-Savon alueelle vastaavalle toimelle rahoitus, siten että eläinlääkäriä kohden hänen työpanos olisi 34 h/kk. Eläintenhoitajan antama toiminnallinen apu kohdistui toimenpiteiden avustamiseen, välinehuoltoon, lääkevaraston ajan tasalla pitämiseen, toimistotyöhön ja yms. oheistoimintoihin. Eläintenhoitajan työpanoksen katsottiin edes auttavan työssä jaksamista ja lisäävän vastaanoton tehokkuutta ja toimintavarmuutta.

Tulosyksiköiden tavoitteet vuodelle 2022

Tavoite	Suunnitellut toimenpiteet	Toteutuma 1.1.–31.12.2022
Ympäristöterveysvalvonta		
Väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa Valvonnan vaikuttavuuden	Riskiperusteisen kohde kohtaisen valvontasuunnitelman laatiminen ja suunnitelman mukaiset valvontatoimet.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2022 hyväksyttiin ympäristöterveyslautakunnassa 16.12.2021. Sisäisistä sijaistusjärjestelyistä johtuen valvontaresurssia on suunniteltua vähemmän käytössä valvontasuunnitelman

edistäminen.		toteuttamiseen. Valvontasuunnitelmaa on toteutettu resurssien puitteissa, riskiperusteisuutta korostaen.
	Toiminnanharjoittajien neuvonta ja ohjaus.	Annettu elintarvike-, terveyden- ja tupakkalain mukaista neuvontaa ja ohjausta toimijoille.
	Suunnitelmallinen ja monipuolinen viestintä monikanavaisuutta hyödyntäen. Tiedotuksen ja yhteydenpidon parantaminen alueen väestöön.	Ajankohtaisista asioista on tiedotettu kunnan verkkosivuilla ja kuntatiedotteissa. Verkkosivujen sisältöä on päivitetty.
	Viranomaisyhteistyö	Eri viranomaisstahojen esittämiin lausuntopyyntöihin on vastattu ja neuvottelutilaisuuksiin osallistuttu. ELY-keskuksen kanssa yhteisvalvontakäynnit talousveden valvontakohteisiin.
Alan muuttuvan lainsäädännön vaatimusten huomioiminen valvon- nassa.	Valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmän (VATI) käyttö.	Vati-järjestelmän tietoja päivitetty runsaasti.
	Henkilöstön osaamisen ylläpito ja asiantuntijuuden lisääminen.	Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti aluehallintoviraston, Ruokaviraston ja Valviran järjestämiin koulutustilaisuuksiin pääsääntöisesti etäyhteyksien kautta.
Valvonnan tasapuolisuus.	Valvontakohtetietojärjestelmän tietojen päivittäminen.	Valvontakohtetietoja on ylläpidetty, etenkin alkutuotannon valvonnan osalta paljon lopettaneita/toimijan vaihdoksia.
	Riskiperusteisen valvonnan korostaminen.	Riskiperusteisuus on huomioitu valvonnan sisäisessä organisoinnissa ja toteutuksessa. Kohdekohtaisia riskinarvioita päivitetään tarpeen mukaan valtakunnallisen ohjeistuksen ja kohteiden tuntemuksen mukaisesti.
Toimiva työyhteisö.	Resurssien turvaaminen sijaisjärjestelyin ja lisätyövoiman tarpeen huomioon ottaminen.	Ympäristöterveysjohtaja on ollut virkavapaalla ja sijaistus on hoidettu olemassa olevalla henkilöstöllä. Ympäristöterveystarkastaja-harjoittelijat tekivät rekisteröityjen elintarvikehuoneistojen ja alkutuotannon kohteiden tarkastuksia.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaa- minen mahdollisesti tulevien palveluyksiköiden muodostumisen suunnitteluun.	Henkilöstö pidetään ajan tasalla ja heille annetaan mahdollisuus vaikuttaa tuleviin suunnitelmiin.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevien palveluyksiköiden muodostumisen yhteydessä.	Huolehditaan avoimien virkojen täytöstä ja sijaisten hankinnasta.

Eläinlääkintähuolto		
Alueen eläinlääkintähuollon, eläin- suojeluvalvonnan, zoonoosien, eläintautien vastustamisen, ja en- naltaehkäisemisen sekä alkutuotan- non terveydellisen ja elintarviketur- vallisuuden valvonnan toteuttami- nen.	Eläinlääkintähuoltosuunnitelman toteuttaminen.	Valvontasuunnitelma vuodelle 2022 hyväksyttiin ympäristöter- veyslautakunnassa 16.12.2021. Suunnitelmaa on toteutettu ole- massa olevien resurssien puit- teissa
	Ennaltaehkäisevä terveyden- huolto.	Toteutettu olemassa olevien re- surssien puitteissa.
Palveluiden parantaminen, työhy- vinvoinnin edistäminen, henkilöre- surssien ja ajankäytön tehostami- nen.	Sähköisen ajanvarausjärjestelmän hyödyntäminen.	Sähköinen ajanvarausjärjestelmä on käytössä.
	Julkisen ajanvarausjärjestelmän kehittäminen.	Julkinen ajanvaraus ei ole aktiivi- sessä käytössä.
	Valvontaeläinlääkäriyhteistyön ke- hittäminen ja jatkaminen Siilinjär- ven kanssa.	Toteutettu resurssien puitteissa.
Toimiva työyhteisö	Resurssien turvaaminen sijaisjär- jestelyin tarpeen mukaan. Myös valvonnan resurssit täytyy turvata.	Toiminnassa on ollut resurssipu- laa. Ympäristöterveysjohtaja on ol- lut virkavapaalla ja sijaistus on hoi- dettu olemassa olevalla henkilös- töllä. VELL palannut virkavapaalta 1.6.2022 60% työajalle
	Jatketaan selviytymistä päivystys- resurssivajeen kanssa Pielavesi- Keitele päivystysalueella.	Ajoittain saatu rekrytoitua riittä- västi ulkopuolisia sijaisia.
	Vaikutusmahdollisuuksien varaa- minen mahdollisesti tulevien pal- veluysiköiden muodostumisen suunnitteluun.	Osallistuttu aktiivisesti keskustelui- hin.
	Vähintäänkin nykyisten resurssien turvaaminen mahdollisesti tulevien palveluysiköiden muodostumisen yhteydessä.	Osallistuttu aktiivisesti keskustelui- hin.

Ympäristöterveysvalvonta	TP 2021	TA 2022(*)	TOTEUMA 1.1.-31.12.2022
Valvontasuunnitelman mukaiset ETL:n tarkastukset	58	160	96
Suunnitelman ulkopuoliset ETL:n tarkastukset	1	20	4
Muu ETL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tms.)**	400	120	400
Valvontasuunnitelman mukaiset EtL:n maitohygieniatarkastukset	1	20	4
Valvontasuunnitelman mukaiset TsL:n tarkastukset	38	70	34
Suunnitelman ulkopuoliset TsL:n tarkastukset	11	50	3
Muu TsL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tms.)**	500	200	500
Valvontasuunnitelman mukaiset TupakkaL:n tarkastukset	10	20	17
Suunnitelman ulkopuoliset TupakkaL:n tarkastukset	1	20	1
Muu TupakkaL:n toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tms.)**	12	30	10
Eläinlääkintähuolto			
Hyötyeläinkäynnit virka-aikana	1673	2300	1549
Ei-hyötyeläinkäynnit virka-aikana	4149	4300	4589
Hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	377	700	375
Ei-hyötyeläinkäynnit päivystysaikana	638	550	507
Eläintautivalvonta suoritteet	15	15	8
Eläinsuojeluvalvonta/ suunniteltu valvonta ilmoituksen varaisissa kohteissa	1	ELHS:n mukaan 39	0
Eläinsuojeluvalvonta/ suunnitelman ulkopuoliset tarkastukset (eläinsuojeluilmoitukset)	16	50	39
Vapaaehtoisin terveydenhuolto-ohjelmiin (naseva, sikava) liittyvien pyydettyjen käyntien toteutuminen. (%)	100	100	n. 95% Jonkin verran viivettä käyntien toteutumisessa resurssipulasta johtuen. Osa terveydenhuollon tilannekatsauksista jäänyt toteutumatta.

TOIMINTA- JA TUNNUSLUKUJA

Eläinlääkintähuollon hyötyeläin- sekä ei-hyötyeläinkäyntimäärät sekä arviot sisältävät myös Kuopion kaupungille Karttulassa tehdyt arki- ja päivystyskäynnit.

* Valvontasuunnitelmaa toimintavuodelle 2022 ei ole laadittu / hyväksytty talousarvion laatimiseen mennessä. Luvut perustuvat edellisen vuoden valvontasuunnitelmaan.

** Toimijoiden ohjaus ja neuvonta (Muu etl-, tsl- ja tupakkalaki toimenpide (ohjauskäynti, lausunto, neuvonta tms.) on arvioita, sillä kaikkea ohjausta ja neuvontaa ei kirjata Vati-tietojärjestelmään.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Analyysi toimintaympäristön muutoksista

Tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit

a) toiminnalliset riskit

- Talousarvio vaikuttaa muutosten jälkeenkin realistiselta, edellyttää entistä tiukempaa talouskuria ja seurantaa
- Osittainen resurssivaje terveysvalvonnassa sekä suuri resurssivaje eläinlääkinnässä
- Pätevien sijaisten saatavuus
- Toiminnan tulosten seuranta osittain mahdollista reaaliaikaisesti kohdetietojärjestelmän kautta, vaikutavuuden arviointi hankalampaa. Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmä (VATI) ei tue tällä hetkellä valvontatyön suoritteiden seurantaa.
- Tarvittaessa ryhdytään korjaaviin toimenpiteisiin tilanteen ja talouden vakauttamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi edelleen.
- Osaavan ja vastuullisen henkilöstön rekrytointiongelmien
- Elintarvike- ja kontaktimateriaalikohteiden perusmaksun laskutuksen aiheuttamat lisätyöt
- Terveystietojärjestelmän muutokset ja perusmaksujen aiheuttamat lisätyöt

b) johtamisjärjestelmän riskit

- Perehdyttämiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja sisäisen valvonnan ohjeet saatetaan henkilöstön tietoon
 - Päätöksenteko, dokumentointi sekä arkistointi järjestetään lainsäädännön mukaisella ja asiaan kuuluvalla tavalla
 - Delegointi pyritty järjestämään tarpeen mukaan, riskit huomioiden
 - Valmistelu ja esittely pyritään järjestämään mahdollisimman tehokkaasti, perusteellisesti ja laadukkaasti.
- Erilaisten valitus- ja oikeuskäsittelyjen lisääntyminen aiheuttaa ylimääräistä työtä.

c) tukitoimintojen riskit

- Sopimukset tehdään kirjallisina, pyritään hyvään dokumentointiin
- Lautakunta määritellyt tilivelvollisen viranhaltijan hankintarajan, muilta osin käsittely tarvittaessa lautakunnassa ja kunnanhallituksessa ja tarvittaessa pyydetty lausunto/kannanotto palveluyhteistyöjäsenkunnilta.
- ICT-järjestelmän haavoittuvuus ja inhimilliset virhetoinnot.

d) taloudelliset riskit

- Palveluiden ostojen osalta mahd. epidemioista ja erityistilanteista sekä niiden selvittämisestä syntyvät

kustannukset, ei voida varautua / ei varsinaista puskuria / ei "korvamerkittyä" määrärahaa.

e) omaisuusriskit

- Irtaimiston luettelointia suoritettu
- Vakuutukset tarkastettu ohjatusti
- Ei lukitus- ja hälytysjärjestelmiä vuokrakiinteistöissä
- Henkilöstö käyttää omia ajoneuvoja virkamatkoihin ja -tehtäviin
- ATK-järjestelmien tietoturva ohjeistuksen mukaisesti

f) toimintaympäristön muutoksista johtuvat riskit/mahdollisuudet

- Sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto tehostaa ja parantaa palveluita, edistää työhyvinvointia sekä tehostaa henkilöresurssien ja ajan käyttöä.
- Eläinlääkinnän päivystysjärjestelyjen muutosten laajentaminen koko yhteistoiminta-alueelle.

g) henkilöriskit

- Henkilöresurssien riittävyys - osaavan, vastuuntuntoisen ja ammattitaitoisen työvoiman saanti on osoittautunut hankalaksi.
- Johtamisen järjestelmää edelleen kehitetään. Tavoitteena on toiminnan resurssien hyödyntäminen mahdollisimman tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.
- Tehtäväkuvaukset päivitetään tarvittaessa, kehityskeskustelut pidetään vuosittain.
- Työhyvinvointiin ja jaksamiseen kiinnitetty huomiota (eläinlääkintä), työnkuvia selkiytetty eläinlääkinnässä.
- Mahdollistetaan kouluttautuminen ja osaamisen ylläpito koulutusmäärärahojen puitteissa.
- Pyritään tiivistämään ja tehostamaan toimiala- ja kuntarajat ylittävää yhteistyötä.

h) palveluiden tuottamisen riskit häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

- Normaaliolojen erityistilannesuunnitelma laadittu, päivitetään, hyväksytetään lautakunnassa ja toimitetaan asianmukaisesti eri viranomaisille ja yhteistyötahoille tiedoksi.

Riskien vaikutusten arviointi ja suunnitelma riskien hallitsemiseksi on ennakoiva asenne riskiarvioinnissa ja toiminnassamme (erityistilannesuunnitelma).

Tuloarvioiden ja määrärahojen toteutuminen tammi-joulukuussa 2022

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	%
Toimintatulot	1.343.550,00		1.343.550,00	1.453.101,33		108,2
Toimintamenot	-1.371.030,00		-1.371.030,00	-1.478.747,56		107,9
Toimintakate	-27.480,00		-27.480,00	-25.646,23		
Poistot ja arvonalentumiset	-750,00		-750,00	-734,12		
Laskennalliset erät	-68.070,00		-68.070,00	-142.794,78		209,8

=valuustoon nähden sitovat erät

2.8 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

TALOUSARVION TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022

TERVON KUNTA		Talousarvio 2022	TA- muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutuma 2022	Poikkeama	%
Sisäiset+ulkoiset							
Toimintatuotot							
Myyntituotot	+	1 673 580		1 673 580	1 779 705,66	106 125,66	106,3
Maksutuotot	+	456 490		456 490	581 449,62	124 959,62	127,4
Tuet ja avustukset	+	146 320		146 320	116 032,05	-30 287,95	79,3
Muut toimintatuotot	+	306 500		306 500	530 688,94	224 188,94	173,1
Toimintatuotot yht.		2 582 890		2 582 890	3 007 876,27	424 986,27	116,5
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-	4 416 540	73 900,00	4 490 440	4 366 039,36	-124 400,64	97,2
Palvelujen ostot	-	9 728 330	47 100,00	9 775 430	9 681 765,18	-93 664,82	99,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-	214 980	8 000,00	222 980	171 895,00	-51 085,00	77,1
Avustukset	-	445 150		445 150	400 074,22	-45 075,78	89,9
Muut toimintakulut	-	359 370	5 000,00	364 370	461 501,15	97 131,15	126,7
Toimintakulut yht.		15 164 370	134 000,00	15 298 370	15 081 274,91	-217 095,09	98,6
TOIMINTAKATE		-12 581 480	-134 000,00	-12 715 480	-12 073 399	642 081,36	95,0
* Verotulot	+	5 107 000		5 107 000	5 431 632,57	324 632,57	106,4
* Valtionosuudet	+	6 822 640		6 822 640	6 886 032,00	63 392,00	100,9
Rahoitustuotot ja -kulut							
* Korkotuotot	+	6 500		6 500	5 987,12	-512,88	92,1
Muut rahoitustuotot	+	224 700		224 700	533 276,43	308 576,43	237,3
* Korkokulut	-	30 500		30 500	40 753,95	10 253,95	133,6
Muut rahoituskulut	-	4 500		4 500	397 666,54	393 166,54	8837,0
Rahoitustuotot ja -kulut yht.		196 200		196 200	100 843,06	-95 356,94	51,4
		-455 640	-134 000	-589 640	345 109	934 748,99	-58,5
VUOSIKATE							
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-	319 270		319 270	330 860,66	11 590,66	103,6
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		319 270		319 270	330 860,66	11 590,66	103,6
Satunnaiset erät							
TILIKAUDEN TULOS	+/-	-774 910	-134 000	-908 910	14 248,33	923 158,33	-1,6
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	+/-	8 100		8 100	8 136,84	36,84	100,5
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-766 810	-134 000	-900 810	22 385,17	923 195,17	-2,5
* Sitovat määrärahat ja tuloarviot							

2.9 Investointiosan toteutumisvertailu

Investointien toteutuminen vuonna 2022 ei onnistunut täysimääräisenä. Tämä johtui siitä, että Palveluyhtiö Viisarit Oy ilmoitti, ettei pysty toteuttamaan tai edistämään vuonna 2022 investointeja. Näin ollen kunnan sisäisessä organisaatiossa ei ollut riittävää henkilöstöä investointien eteenpäinviemiseksi, koska investointien toteuttaminen on sopimuksen mukaisesti Palveluyhtiö Viisarit Oy:n vastuulla.

551 seututielle suunnitellun kevyen liikenteen väylän osalta kunnanhallitus teki päätöksen (7.6.2022 169 §) kustannusten hillitsemiseksi hankkeen muuttamisesta vaihtoehtoiseksi toteutusmalliksi kevyen liikenteen turvaamiseksi. Hankkeen toteuttaminen alkuperäisen suunnitelman mukaisesti olisi edellyttänyt 100.000 euron määrärahan lisäystä. Malli sisältää kolmen kevyen liikenteen saarekkeen rakentamisen tien levityksineen, uudet liikennemerkkit sekä tiemerkinnot.

Inspira laati kouluhankkeen rahoitus- ja toteutusmuotojen esiselvityksen syksyllä 2022. Tästä aiheutunut kustannus 10 000 euroa katettiin uuden kyläkoulun suunnittelu ja rakentamiseen varatusta määrärahasta.

KUNNANHALLITUS

Investointi		TA 2022	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Polkkeama € talousarvioon	Polkkeama % talousarvioon
Maa-alueiden hankinta	Menot				- 150 000,00	150 000,00	-100 %
	Tulot				197 212,01	- 197 212,01	-100 %
	Nettomeno				47 212,01	-47 212,01	-100 %
Sillankorva purkukustannukset	Menot	-70 000			-2850	2 850,00	-100 %
	Tulot				37 136,15	-37 136,15	-100 %
	Nettomeno	-70 000			34 286,15	-34 286,15	-100 %

TEKNISET PALVELUT

Investointi		TA 2022	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Polkkeama € talousarvioon	Polkkeama % talousarvioon
Uuden kyläkoulun suunnittelu ja rakentaminen	Menot	-10 000	10 000	0			
	Tulot						
	Nettomeno						
Uuden kyläkoulun suunnittelu ja rakentaminen	Menot	-100 000	90 000	-10 000	-7020	-2980	70,20 %
	Tulot						
	Nettomeno	-100 000	90 000	-10 000	-7020	-2980	70,20 %
Mantun katon peruskorjaus	Menot	-70 000		-70 000	0	-70 000	
	Tulot						
	Nettomeno	-70 000		-70 000	0	-70 000	
Caravan rakennuksen myynti	Menot						
	Tulot				49 488,29	49 488,29	
	Nettomeno						

JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS

Investointi		TA 2022	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Polkkeama € talousarvioon	Polkkeama % talousarvioon
Kevyeen liikenteen väylä 551 seututielle	Menot	-200 000	235 00	0	0		
	Tulot						
	Nettomeno						
Laiturien uusinta	Menot						
	Tulot	-35 000	-35 000	0	0		
	Nettomeno						

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Investointi		TA 2022	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Polkkeama € talousarvioon	Polkkeama % talousarvioon
Koneet ja kalusto, päiväkodin kalusteet	Menot	-20 000			-19 141,75	-858,25	95,70 %
	Tulot						
	Nettomeno	- 20 000			-19 141,75	-858,25	95,70 %

INVESTOINNIT YHTEENSÄ VUONNA 2022

Investointi		TA 2022	TA muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma 2022	Polkkeama € talousarvioon	Polkkeama % talousarvioon
Yhteensä	Menot	-505 000	335 000	- 170 000	- 208 953,75	38 953,75	122,90 %
	Tulot				283 836,45	- 283 836,45	-100 %
	Nettomeno	- 505 000	335 000	- 170 000	74 882,70	- 244 882,70	-44,00 %

2.10 Rahoitusosan toteutumisvertailu

7.4 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU							
TALOUSARVION RAHOITUSOSAN TOTEUTUMISVERTAILU 2022							
TERVON KUNTA		Talousarvio 2022	TA- muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutuma 2022	Poikkeama	%
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	+/-	-455 640	-134 000	-589 640	345 108,99	934 748,99	-58,5
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	0		0	-33 571,49	-33 571,49	0,0
Toiminnan rahavirta yhteensä		-455 640		-455 640	311 537,50	767 177,50	-68,4
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-	-505 000		-505 000	-208 953,75	296 046,25	41,4
* Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0		0	0,00	0,00	0,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	0		0	284 586,15	284 586,15	-100,0
Investointien rahavirta yhteensä		-505 000		-505 000	75 632,40	580 632,40	-15,0
Toiminnan ja investointien rahavirta yhteensä		-960 640		-960 640	387 169,90	1 347 809,90	-40,3
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset							
* Antolainasaamisten lisäys	-			0	30 000,00	30 000,00	100
* Antolainasaamisten vähennykset	+	30 000		30 000	60 000,00	30 000,00	200,0
Antolainauksen muutokset		30 000		30 000	30 000,00	0,00	100,0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	1 300 000		1 300 000	0,00	-1 300 000,00	0
*Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-366 666		-366 666	-416 666,00	-50 000,00	113,6
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-			0	0,00	0,00	0,0
Yhteensä		933 334		933 334	-416 666,00	-1 350 000,00	-44,6
Muut maksuvalmiuden muutokset				0	216 116,38	216 116,38	100,0
Rahoituksen rahavirta yhteensä		933 334		933 334	-170 549,62	-716 713,72	-18,3
Rahavarojen muutos		2 694		2 694	216 620,28	213 926,28	0,0

* Sitovat määrärahat ja tuloarviot

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Tuloslaskelma (ulkoinen)

TULOSLASKELMA (ulkoinen)			
TULOSLASKELMA (ulkoinen)		1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot			
Myyntituotot	+	1 779 705,66	1 733 925,50
Maksutuotot	+	581 449,62	664 057,89
Tuet ja avustukset	+	116 032,05	159 112,10
Muut toimintatuotot	+	530 688,94	365 064,18
Yhteensä		3 007 876,27	2 922 159,67
Valmistus omaan käyttöön	+		
Toimintakulut			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-	-3 354 510,61	-3 375 510,93
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	-	-917 255,82	-924 176,36
Muut henkilösivukulut	-	-94 272,93	-123 512,64
Palvelujen ostot	-	-9 681 765,18	-9 549 463,33
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-	-171 895,00	-202 202,20
Varastojen lisäys(+) tai vähennys(-)	+/-	0,00	0,00
Avustukset	-	-400 074,22	-405 111,12
Muut toimintakulut	-	-461 501,15	-402 737,77
Yhteensä		-15 081 274,91	-14 982 714,35
Toimintakate	-	-12 073 398,64	-12 060 554,68
Verotulot	+	5 431 632,57	5 432 736,34
Valtionosuudet	+	6 886 032,00	6 727 452,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	5 987,12	6 668,99
Muut rahoitustuotot	+	533 276,43	345 164,69
Korkokulut	-	-40 753,95	-17 736,31
Muut rahoituskulut	-	-397 666,54	-28 286,75
Vuosikate		345 108,99	405 444,28
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-330 860,66	-341 809,48
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	+/-	14 248,33	63 634,80
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	-/+	8 136,84	8 136,84
Rahastojen lisäys(-), vähennys(+)	-/+		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	22 385,17	71 771,64

3.2 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA		1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate		345 108,99	405 444,28
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-33 571,49	-91 486,81
	+/-	311 537,50	313 957,47
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-	-208 953,75	-62 649,65
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	0,00	7 726,80
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	284 586,15	39 771,07
	-/+	75 632,40	-15 151,78
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-	387 169,90	298 805,69
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäys		-30 000,00	0
Antolainasaamisten vähennykset	+	60 000,00	60 000,00
	+/-	30 000,00	60 000,00
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-416 666,00	-416 666,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	0,00	-150 000,00
	+/-	-416 666,00	-566 666,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	172 967,87	61 793,39
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	0,00	17 540,02
Saamisten muutos	+/-	-11 709,46	341 126,24
Korottomien velkojen muutos	+/-	54 857,97	-310 150,21
	+/-	216 116,38	110 309,44
Rahoituksen rahavirta		-170 549,62	-396 356,56
Rahavarojen muutos	+/-	216 620,28	-97 550,87
Rahavarojen muutos			
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.		3 411 329,98	3 194 709,70
Rahavarat 1.1.		3 194 709,70	3 292 260,57
	+/-	216 620,28	-97 550,87

3.3 Tase

TASE

VASTAAVAA		2022	2021
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	11 561 710,99	11 939 032,56
I	Aineettomat hyödykkeet	808 193,99	918 792,53
	Aineettomat oikeudet	53 476,04	96 831,98
	Muut pitkävaikutteiset menot	754 717,95	821 960,55
II	Aineelliset hyödykkeet	5 191 905,39	5 415 031,44
	Maa- ja vesialueet	1 974 967,24	1 984 446,63
	Rakennukset	2 177 307,48	2 314 806,31
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	973 311,46	1 100 455,36
	Koneet ja kalusto	29 357,21	15 323,14
	Keskeneräiset hankinnat	36 962,00	0,00
III	Sijoitukset	5 561 611,61	5 605 208,59
	Osakkeet ja osuudet	5 322 621,70	5 361 818,68
	Muut lainasaamiset	189 188,85	189 188,85
	Muut saamiset	49 801,06	54 201,06
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	15 517,04	15 278,62
	Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	15 517,04	15 278,62
C	VAHTUVAT VASTAAVAT	4 342 961,36	4 140 231,62
I	Valhto-omaisuus	0,00	0,00
	Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00
II	Saamiset	931 631,38	945 521,92
	Pitkäaikaiset saamiset	343 648,83	384 283,15
	Myyntisaamiset	22 968,00	23 925,00
	Lainasaamiset	150 000,00	180 000,00
	Muut saamiset	138 180,83	131 608,15
	Muut siirtosaamiset	32 500,00	48 750,00
	Lyhytaikaiset saamiset	587 982,55	561 238,77
	Myyntisaamiset	319 113,30	322 274,40
	Lainasaamiset	30 000,00	30 000,00
	Muut saamiset	48 915,69	110 887,68
	Siirtosaamiset	189 953,56	98 076,69
III	Rahoitusarvopaperit		
	Sijoitukset rahoitusinstrumentteihin	2 995 579,89	3 130 936,10
IV	Rahat ja pankkisaamiset	415 750,09	63 773,60
VASTAAVAA YHTEENSÄ		15 920 189,39	16 094 542,80
VASTATTAVAA		2022	2021
A	OMA PÄÄOMA	9 168 601,24	9 146 216,07
I	Peruspääoma	7 368 601,37	7 368 601,37
II	Arvonkorotusrahasto	900 113,67	900 113,67
IV	Muut omat rahastot	243 687,16	243 687,16
V	Ed. tilikauden yli / alijäämä	633 813,87	562 042,23
VI	Tilikauden yli / alijäämä	22 385,17	71 771,64
B	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	179 533,04	187 669,88
	Poistoero	179 533,04	187 669,88
C	PAKOLLISET VARAUKSET	0,00	0,00
	Muut pakolliset varaukset	0,00	0,00
D	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	335 890,19	162 683,90
	Lahjoitusrahastojen pääomat	15 517,04	15 278,62
	Muut toimeksiantojen pääomat	320 373,15	147 405,28
E	VIERAS PÄÄOMA	6 236 164,92	6 597 972,95
I	Pitkäaikainen vieraspääoma	2 179 039,00	2 595 705,00
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 178 339,00	2 595 005,00
	Muut velat	700,00	700,00
II	Lyhytaikainen vieraspääoma	4 057 125,92	4 002 267,95
	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	416 666,00	416 666,00
	Joukkovelkakirjalainat	2 250 000,00	2 250 000,00
	Saadut ennakot	0,00	100,00
	Ostovelat	487 752,23	497 834,01
	Muut velat	92 354,49	87 090,43
	Siirtovelat	810 353,20	750 577,51
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		15 920 189,39	16 094 542,80

3.4 Konsernilaskelmat

3.5 Konsernituloslaskelma Tervon kuntakonserni

**TERVON KUNTAKONSERNI
KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT**

Tilikausi 1.1.-31.12.2022

KONSERNITULOSLASKELMA		1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
		(1000 eur)	(1000 eur)
Toimintatuotot	+	10 963	10 670
Toimintakulut	-	-22 539	-22 066
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta(tappiosta)	+/-	19	-136
Toimintakate		-11 557	-11 532
Verotulot	+	5 431	5 433
Valtionosuudet	+	7 228	7 059
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	+	3	11
Muut rahoitustuotot	+	537	335
Korkokulut	-	-121	-96
Muut rahoituskulut	-	-419	-32
Vuosikate		1 102	1 178
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-	-1 157	-1 167
Omistuksen eliminointi	+/-	0	0
Arvonalentumiset	-	0	0
Satunnaiset erät	+/-	72	72
Tilikauden tulos		17	83
Tilinpäätössiirrot	+/-	0	2
Tilikauden verot		-13	-4
Laskennalliset verot		1	-1
Vähemmistöosuudet	+/-	-1	-3
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	+/-	4	77
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
		2022	2021
Toimintatuotot / Toimintakulut, %			
= 100 x Toimintatuotot / Toimintakulut		48,6	48,4
Vuosikate / Poistot			
= 100 x Vuosikate / Poistot		95,2	100,9
Vuosikate, eur / asukas		766	797
Asukasmäärä		1 439	1 478

TOIMINTATUOTOT/TOIMINTAKULUT %-tunnusluku osoittaa, että kuntakonsernin toiminnan kuluista katetaan palvelujen myynti- ja maksutuotoilla sekä avustuksilla 48,4 %.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTOISTA-tunnusluku osoittaa kuinka paljon kunnan tulo-rahoituksesta jää pitkävaikutteisten menojen rahoittamiseen.

3.6 Rahoituslaskelma Tervon kuntakonserni

TERVON KUNTAKONSERNI

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Tilikausi 1.1.-31.12.2022

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1.1.-31.12.2022
(1000 eur)1.1.-31.12.2021
(1000 eur)

Toiminnan rahavirta

Vuosikate	+/-	1 103		1 178	
Satunnaiset erät	+/-	72		72	
Tilikauden verot ja laskennalliset verot	-/+	-12		-4	
Tulorahoituksen korjauserät	+/-	-32	1 131	-142	1 104

Investointien rahavirta

Investointimenot	-	-1 239		-815	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+	4		10	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	+	309	-926	119	-686
Toiminnan ja investointien rahavirta	+/-		205		418

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten lisäys	-	0		0	
Antolainasaamisten vähennys	+	3	3	0	0

Lainakannan muutokset

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	1 210		420	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-1 056		-999	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+/-	-51	103	-84	-663

Oman pääoman muutokset

	+/-		1		199
--	-----	--	---	--	-----

Muut maksuvalmiuden muutokset

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	+/-	172		62	
Vaihto-omaisuuden muutos	+/-	-4		14	
Saamisten muutos	+/-	-378		543	
Korottomien velkojen muutos	+/-	328	118	-330	289

Rahoituksen rahavirta

	+/-		225		-175
--	-----	--	-----	--	------

Rahavarojen muutos

	+/-		430		243
--	-----	--	-----	--	-----

Rahavarojen muutos

Rahavarat 31.12.	+		4 877		4 449
Rahavarat 1.1.	-		4 447		4 206
	+/-		430		243

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

		2022		2021
Investointien tulorahoitus, %		89,3	0	146,3
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v:lta, 1000€		72		-1 431
Lainanhoitokate		1,0		1,2
Kassan riittävyys, pv		71		68

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**INVESTOINNIT**

INVESTOINTIEN TULORAHOITUS-% osoittaa kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella.

Investointien tulorahoitus, %

= 100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno	2022	2021
=	1 103	1 178
Omahankintameno=inv.menot - rah.osuudet	1 235	805
=	89,3	146,3

**TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA JA SEN KERTYMÄ
VIIDELTÄ VUODELTA, 2011-2022**

Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen.

	2022	2021
-1 705 394,57		
1 049 939,90		
-710 834,13		
-2 311 788,01		
-1 299 155,05		
-569,89		
-283 139,19		
-267 213,40		
418 583,86		
204 418,06		
-4 161 865,54 €	72 €	-1 431

LAINANHOITO

LAINANHOITOKATE kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai sitä suurempi.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

	2022	2021
- lainanlyhennykset	1 056	999
- vuosikate	1 103	1 178
- korkokulut	121	96
Vuosikate+korkokulut	1 224	1 274
Korkokulut+lainanlyhennykset	1 177	1 095
Lainanhoitokate 31.12.	= 1,0	1,2

MAKSUVALMIUS

Kassavarat 31.12.

= Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset

	2022	2021
Rahoitusarvopaperit	2 996	3 388
Rahat ja pankkisaamiset	1 881	1 061
Kassavarat 31.12.	4 877	4 449

Kassasta maksut

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön	-22 539	-22 066
Korkokulut	-121	-96
Muut rahoituskulut	-418	-32

Rahoituslaskelmasta:

Investointimenot	-1 099	-815
Antolainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys(lyhennys)	-1 056	-999

Kassasta maksut 31.12.	-25 233	-24 008
-------------------------------	----------------	----------------

Kassan riittävyys (pv):

= 365 x Kassavarat 31.12./ Kassasta maksut tilikaudella

= 365 x

	4 877	4 449
	25 233	24 008
=	71	68

3.7 Konsernitase Tervon kuntakonserni

TERVON KUNTAKONSERNI KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT					
	2022	2021	1000 eur	2022	2021
VASTAAVAA			VASTATTAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	20 188	20 389	OMA PÄÄOMA	10 135	10 145
Aineettomat hyödykkeet	1 240	1 391	Peruspääoma	7 369	7 369
Aineettomat oikeudet	463	554	Arvonkorotusrahasto	900	900
Muut pitkävaikutteiset menot	775	837	Muut omat rahastot	389	393
Ennakkomaksut	2	0	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	1 473	1 406
Aineelliset hyödykkeet	16 651	16 705	Tilikauden yli-/alijäämä	4	77
Maa- ja vesialueet	2 245	2 254			
Rakennukset	9 303	9 431			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 490	3 565	VÄHEMMISTÖOSUUDET	135	134
Koneet ja kalusto	589	584			
Muut aineelliset hyödykkeet	48	41			
Ennakkomaksut ja keskener.hankinnat	976	830	PAKOLLISET VARAUKSET	178	219
			Eläkevaraukset		
Sijoitukset	2 297	2 293	Muut pakolliset varaukset	178	219
Osakkuusyhteisöosuudet					
Muut osakkeet ja osuudet	2 188	2 178	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	405	222
Joukkovelkakirjalainasaamiset					
Muut lainasaamiset	37	38	VIERAS PÄÄOMA	16 374	15 845
Muut saamiset	72	77	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	9 416	9 151
			Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	511	508
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	82	72	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	3 462	3 544
			Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	2 985	2 642
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 957	6 104			
Vaihto-omaisuus	55	52	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	27 227	26 565
Saamiset	2 025	1 603			
Pitkäaikaiset saamiset	343	340			
Lyhytaikaiset saamiset	1 682	1 263			
Rahoitusarvopaperit	2 996	3 388			
Rahat ja pankkisaamiset	1 881	1 061			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	27 227	26 565			
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT				2022	2021
	2022	2021	Konsernin lainat, eur/asukas	8 949	8 589
Omavaraisuusaste, %	38	39	Konsernin lainakanta 31.12.,teur	12 878	12 695
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	69	68	Lainat ja vastuut, 1000€ 31.12.	14 310	14 426
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	1 477	1 483	Lainat ja vastuut, €/asukas	10 940	9 761
Kertynyt yli-/alijäämä, €/ asukas	1 026	1 003	Konsernin lainasaamiset, 1000€	37	38
			Kunnan asukasmäärä	1 439	1 478

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

KONSERNIN OMAVARAISUUS-% mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämäisten tulosten sietokykyä ja konsernin kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Konsernin omavaraisuus-%

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

	2022	2021		
+Oma pääoma	10 135	10 145		
+Vähemmistöosuus	135	134		
+Konsernireservi				
+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	0	0		
	10 270	10 279	2020 ennakot	2 021,00
			8 000	64 223,06
+Koko pääoma	27 227	26 565	53 653	10 144,62
-Saadut ennakot	-74	-74	20 318	100,00
	27 153	26 491	81 971	
= 100 x	10 270	10 279		74 467,68
	27 153	26 491	984 492	
=	37,8	38,8		

SUHTEELLINEN VELKAANTUNEISUUS % kertoo kuinka paljon kunnan käyttö-tuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisin maksuun (luku kuntasektorilla noin 30 %).

Suhteellinen velkaantuneisuus-%

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

	2022	2021		
Käyttötulot:				
Toimintatuotot	10 963	10 670		
Verotulot	5 431	5 433		
Valtionosuudet	7 228	7 059		
	23 622	23 162		
Vieraspääoma	16 374	15 845		
-Saadut ennakot	-74	-74		
	16 300	15 771		
= 100 x	16 300	15 771		
	23 622	23 162		
=	69,0 %	68,1 %		

KONSERNIN LAINAKANTA 31.12. osoittaa korollisen vieraan pääoma määrän.**Konsernin lainakanta 31.12., 1000 eur****= Vieraspääoma - (Lyhytaikainen koroton pääoma + pitkäaikainen koroton pääoma)**

	2022	2021
Vieraspääoma	16 374	15 845
-Pitkäaikainen koroton pääoma	-511	-508
-Lyhytaikainen koroton pääoma	-2 985	-2 642
Lainakanta 31.12.	12 878	12 695

LAINASAAMISET 31.12. ovat pysyviin vastaaviin merkityt antolainat.**Lainasaamiset 31.12.****= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset**

	2022	2021
Muut lainasaamiset	37	38

3.8 Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTIENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Sivonum.	Väärtehat	Tulosarvot					Tulosarvot				
	tuo N/B	Akkuperäinen takavariko	T.A:n muutokset	T.A muutosten jälkeen	Toteutusma	Poikkeama	Akkuperäinen takavariko	T.A:n muutokset	T.A muutosten jälkeen	Toteutusma	Poikkeama	
KÄYTTÖTALOUSOSA (B) - 001												
100 KESKI-SVAAILLAKANTANTA												
101 Vuodet	B	2920		5920	9447	3527	2900		2900	3553	653	
120 TARKASTUSLAUTAKUNTA												
121 Tilintarkastus	B	12660		12660	18513	5653	0		0		0	
130 KUUSANHAALLITUS												
131 Yleishallinto	B	795450	186100	571550	862930	-8620	136620		136620	140815	4195	
160 KHAALLIENKIRJASTO												
161 Eläkeläisohjelmat	B	148170	4400	152570	153156	586	0		0	1415	1415	
400 TEKNISET PALVELUT												
401 Tekniset palvelut	B	760090		760090	523341	61251	394350		394350	471565	77015	
600 VAPAA-ASETOIMII												
601 Vapaa-aseoiden	B	211950	13500	225450	203949	-21501	86240		86240	97516	11276	
190 PERUSTUOTOJA LAUTAKUNTA												
199 Sosiaalipalvelut	B	4953190		4959150	4506607	-151573	531910		531910	645771	113661	
240 Talousneuvottelu	B	120170		120170	121376	2616	0		0	2644	2644	
295 Terveyshoit	B	4173300		4173300	4025704	-147596	0		0	0	0	
300 SIIVESTYSLAUTAKUNTA												
301 Kiinteistöpalvelut	B	2180620		2150920	2112577	-38243	82520		82520	164621	82401	
361 Vapaa-aikatoiminta	B	552130		552130	516645	-35482	60500		60500	81202	20702	
650 VAPAA-ASETOIMII												
651 Vapaa-aikatoiminta	B	1371030		1371030	1478745	107715	1743550		1743550	1453104	109551	
YHTEENSÄ KÄYTTÖTALOUSA		15220070	134000	15354070	15135400	-218662	2638590	0	2638590	3062009	433419	
	Sivonum.	Väärtehat	Tulosarvot					Tulosarvot				
	tuo N/B	Akkuperäinen takavariko	T.A:n muutokset	T.A muutosten jälkeen	Toteutusma	Poikkeama	Akkuperäinen takavariko	T.A:n muutokset	T.A muutosten jälkeen	Toteutusma	Poikkeama	
TILOSIASKEINSAOSA		35008	0	35008	438419	403419	12160840	0	12160840	12856927	696087	
Venotukset	B						5107000		5107000	541632	324632	
Taloustoimintat	B						6822640		6822640	6536032	6392	
Korvaushoidot	B						6500		6500	5967	-513	
Muut rahastoitukset	B						224700		224700	533276	308576	
Korvaushoidot	B	30500		30500	40753	10253						
Muut rahastoitukset	B	4500		4500	397666	393166						
ENVISTOINTIOSA		585000	0	585000	603367	-346633	0	0	0	185969	185969	
901 KUUSANHAALLITUS												
902 Käsittelemätön	B			0		0			0	62373	62373	
903 Osaajat ja osuudet	B			0	0	0			0	43596	43596	
904 Muut pitkäaikaiset menot	B			0	0	0			0	0	0	
920 PERUSTUOTOJA LAUTAKUNTA				0		0			0	0	0	
921 Osaajat ja osuudet	B			0		0			0	0	0	
926 Kanteistojen peruskorjaukset		70000		70000	40905,2	-29091,8					0	
931 Korvaukset ja lahjoit	B	20000		20000	19425,5	-571,5				0	0	
940 TIHOINNEN LAUTAKUNTA				0		0					0	
944 Korvaukset ja lahjoit	B			0	0	0					0	
945 muut pitkäaikaiset menot	B	70000		70000		-70000					0	
955 kanteistojen peruskorjaukset	B	10000		10000	0	-10000				0	0	
965 julkisen käytönomistus	B	235000		235000	0	-235000			0	0	0	
997 Tien esilemmus	B	100000		100000								
RAHDEITUSOSA		366666	0	366666	450237	83571,49	1330000	0	1330000	60000	-106383,62	
Antolomakusten muutokset				0		0						
Antolomakusten v.ohennykset	B			0	0	0	30000		30000	60000	30000	
Talokannan muutokset				0		0			0		0	
Pohdakausten katojen kalyt	B			0		0	1300000		1300000	0	-1300000	
Pohdakausten katojen v.ohennykset	B	366666		366666	416666	50000			0		0	
Lyhytaikaisen katojen muutokset	N			0	0	0			0		0	
Tulokannan katojen												

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1 Tilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät (1)

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa "Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet".

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen hankintamenon tai sitä alemman todennäköisen hankintamenon tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus (2)

Tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase on laadittu kuntajaoston suositusten mukaisesti.

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat kulut (5)

Vuonna 2015 Edellisten tilikausien ylijäämäänsä on kirjattu Kysterin jäsenkuntalaskutuksen korjaus vv. 2013–2014, 87.223,17 €. Vuonna 2016 Edellisten tilikausien ylijäämäänsä on kirjattu kunnan maksuosuus Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin ky:n alijäämän kattamiseen 56.840,00 euroa, joka on oikaistu myös vuoden 2015 taseen vertailutietoon.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat tiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuistoa, jonka yhdistelemättä jättäminen ei vaaranna oikean ja riittävän kuvan antamista konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Omistus ko. yhtiössä on tarkoitettu lyhytaikaiseksi ja edelleen luovutettavaksi. Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset varaukset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistoja ei ole oikaistu konsernitilinpäätöksessä, koska tytäryhteisöt ovat tehneet poistot omien vahvistettujen poistosuunnitelmien mukaisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

4.3 Tuloslaskelman liitetiedot

4.3.1 Toimintatuotot tehtäväalueittain ulkoiset erät

Toimintatuotot tehtäväalueittain (6) ulkoiset erät				Kunta		Konserni	
Tulosalue				2022	2021	2022	2021
101	Vaalit			3 553,00	1 966,60	3 553,00	1 966,60
121	Tilintarkastus						
131	Yleishallinto			137 171,59	132 520,47	137 171,59	132 520,47
161	Elinkeino- ja ympäristötoiminta			1 418,06	25 296,49	1 418,06	25 296,49
480	Tekniset palvelut			460 266,90	433 410,84	1 762 286,96	1 719 596,62
601	Ympäristötoimi			97 401,81	63 529,75	97 401,81	63 529,75
199	Sosiaalipalvelut			646 063,79	756 445,68	6 695 915,60	6 616 102,83
291	Toimeentuloturva			2 643,58	3 853,90	2 643,58	3 853,90
295	Terveystoimi			0,00	1 739,00	0,00	1 739,00
301	Koulutustoiminta			164 621,70	123 105,83	767 698,97	725 183,10
361	Vapaa-aikatoiminta			41 634,51	26 322,31	41 634,51	26 322,31
651	Ympäristöterveydenhuolto			1 453 101,33	1 353 968,80	1 453 101,33	1 353 968,80
Toimintatuotot yhteensä				3 007 876,27	2 922 159,67	10 962 825,41	10 670 079,87

4.3.2 Verotulojen erittely

Verotulojen erittely (7)	2022	2021
Kunnan tulovero	4 106 885,82	4 133 899,03
Osuus yhteisöveron tuotosta	736 868,67	793 270,73
Kiinteistövero	587 878,08	505 566,58
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	5 431 632,57	5 432 736,34

4.3.3 Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely (8)	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 552 608,00	4 347 961,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 511 484,00	1 718 754,00
Veromenetysten kompensatio	1 144 392,00	1 052 591,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-322 452,00	-391 854,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	6 886 032,00	6 727 452,00

4.3.4 Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely (9)	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	7 227 979,13	7 192 231,27
Muiden palvelujen ostot	2 453 786,05	2 357 232,06
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	9 681 765,18	9 549 463,33

4.4 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (11)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. (Kvalt. 13.11.2012 § 50)

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan.

Arvioidut pitoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat 1.1.2013 alkaen:

Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	5-20 vuotta	Tasapoisto
Atk-ohjelmistot	4 vuotta	Tasapoisto
Laajakaista -hankkeet	20 vuotta	Tasapoisto
ICT-hanke 2015-2016	10 vuotta	Tasapoisto
Osakehuoneistojen peruskorjaus	10 vuotta	Tasapoisto
Rah.osuudet muiden yht. investointeihin	10 vuotta	Tasapoisto
Terveysaseman kattoremontti v. 2017	20 vuotta	Tasapoisto
Yrityspuisto Kiint. Oy peruskorjaus 2017-2019	20 vuotta	Tasapoisto
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoja	
Rakennukset		
Asuinrakennukset	30-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-50 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	47 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	40 vuotta	Tasapoisto
Puiset	35 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10-20 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	20 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	15 vuotta	Tasapoisto
Puiset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto
Kiviset	30 vuotta	Tasapoisto
Tiiliverhoillut	25 vuotta	Tasapoisto
Puiset	20 vuotta	Tasapoisto
Rakennusten arvonorotukset	ei poistoja	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Maa- ja vesirakenteet		
Kadut, tiet	17 vuotta	Tasapoisto
Torit, puistot, leikkikentät	20 vuotta	Tasapoisto
Urheilukentät ja kuntopolut	20 vuotta	Tasapoisto
Muut maarakenteet	25 vuotta	Tasapoisto
Sillat, laiturit ja uimalat	25 vuotta	Tasapoisto
Muut vesirakenteet (pienlaiturit, vesirak.)	10 vuotta	Tasapoisto
Johtoverkostot ja laitteet		
Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkko	35 vuotta	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	15 vuotta	Tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema, alakeskukset	10 vuotta	Tasapoisto
Maakaasuverkko	20 vuotta	Tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot	18 vuotta	Tasapoisto
Laitoskoneet- ja laitteet, sähkö-, vesi- yms.	18 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta	Tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	12 vuotta	Tasapoisto

Koneet ja kalusto

Kuljetusvälineet	8 - 15 vuotta	Tasapoisto
Muut koneet ja kalusto	4 - 10 vuotta	Tasapoisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluksi.

4.5 Pakollisten varausten muutokset

Pakollisten varausten muutokset (12)	2022	2021
<i>Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.</i>	0,00	92044,78
Lisäykset tilikaudella	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	0,00	-92044,78
<i>Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.</i>	0,00	0,00

4.6 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot (13)	2022	2021
<i>Muut toimintatuotot</i>		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	38482,32	117,47
Rakennusten luovutusvoitot		
Muut luovutusvoitot		
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	38482,32	117,47
<i>Muut toimintakulut</i>		
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		
Rakennusten luovutustappiot		
Muut luovutustappiot	4910,83	
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	4910,83	0,00

4.7 Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely (14)	2022	2021
Satunnaiset tuotot		
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	0,00	0,00
Satunnaiset kulut		
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	0,00	0,00

4.8 Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely (15)		
	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	247509,92	169 921,30
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	680,52	670,56
Yhteensä	248 190,44	170 591,86

4.9 Tasetta koskevat liitetiedot

4.10 Arvonkorotukset

Arvonkorotukset (18)		Kunta		Konserni	
		2022	2021	2022	2021
Osakkeet ja osuudet					
Arvo 1.1.		900 113,67	900 113,67	900 113,67	900 113,67
Arvonkorotukset					
Arvo 31.12. yhteensä		900 113,67	900 113,67	900 113,67	900 113,67

4.11 Pysyvät vastaavat

Pysyvät vastaavat (19)	Vuosi 2022						
Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
	Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet/muut pitkäv.menot	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	918 792,53	1 984 446,63	2 314 806,31	1 100 455,36	15 323,14	0,00	6 333 823,97
Lisäykset tilikaudella	0,00		3 117,20	287,50	19 141,75	36 962,00	59 508,45
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00						0,00
Vähennykset tilikaudella		9 479,39	22 991,47	29 901,52			62 372,38
Siirrot erien välillä							0,00
Tilikauden poisto	110 598,54		117 624,56	97 529,88	5 107,68		330 860,66
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	808 193,99	1 974 967,24	2 177 307,48	973 311,46	29 357,21	36 962,00	6 000 099,38
Arvonkorotukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	808 193,99	1 974 967,24	2 177 307,48	973 311,46	29 357,21	36 962,00	6 000 099,38
Olennaiset lisäpoistot							
Erittely olennaisista lisäpoistoista							
Sijoitukset							
	Osakkeet ja Osuudet		Jvk-,muut laina- ja muut saamiset				Yhteensä
	Osakkeet	Kunta-tytär-yhtymä-yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytär-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	
Hankintameno 1.1.	2 357 424,95	1 076 275,87	1 928 117,86	152 958,85	0,00	90 431,06	5 605 208,59
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	39 196,98	0,00	0,00	4 400,00	43 596,98
Hankintameno 31.12.	2 357 424,95	1 076 275,87	1 888 920,88	152 958,85	0,00	86 031,06	5 561 611,61
Arvonlennukset ja niiden palautukset		0,00					0,00
Arvonkorotukset			0,00				0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 357 424,95	1 076 275,87	1 888 920,88	152 958,85	0,00	86 031,06	5 561 611,61
Pysyvät vastaavat yhteensä							11 561 710,99
Poistamaton hankintameno 1.1.							11 939 032,56
Lisäykset tilikaudella							59 508,45
Rahoitusosuudet tilikaudella							0,00
Vähennykset tilikaudella							105 969,36
Siirrot erien välillä							0,00
Tilikauden poisto							330 860,66
Arvonlennukset ja niiden palautukset							0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.							11 561 710,99
Arvonkorotukset							900 113,67
Kirjanpitoarvo 31.12.							12 461 824,66

4.12 Omistukset muissa yhteisöissä

Omistukset muissa yhteisöissä (20-22)			vuosi 2022		
Konserniyhteisöt	Kotipaikka	Kuntakonsernin		tilikau- den voitosta/ tappiosta	1000 €
		omistus- osuus %	omasta pää- omasta 1000 €	vieraasta pää- omasta 1000 €	
Nimi					
<i>Tytäryhteisöt:</i>					
Kiint. Oy Tervon Vuokralatot	Tervo	100	217	658	4
As Oy Metsäparkki	Tervo	100	7	147	-5
Tervon Kehitys Oy	Tervo	100	1 758	4 255	43
<i>Osakkuusyhteisöt:</i>					
Kiinteistö Oy Tervon Yrityspuisto (ei yhd.)	Tervo	55,15			
Kiinteistö Oy Tervon Teollisuushalli	Tervo	72,12	2910	2	-4
Palveluyhtiö Viisarit Oy	Keitele	30			
<i>Kuntayhtymät:</i>					
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirin ky	Kuopio	0,9022	837	3 898	-77
Savon Koulutuskuntayhtymä	Kuopio	0,5406	356	157	5
Vaalijalan ky	Pieksämäki	1,62191	222	453	64
Pohjois-Savon Liitto	Kuopio	0,6429	6	37	0

4.13 Saamisten erittely

Saamisten erittely (23)				
	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaami- set		15 873,74		9465,91
Lainasaamiset	150000,00	30 000,00	180 000,00	30000
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	32500,00	16 512,21	48 750,00	16512,21
Saamiset kuntayhtymiltä, jossa kunta on jäsenenä				
Myyntisaami- set		0,00		4004,13
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		0,00		30709,23

4.14 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (24)	Kunta		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset:</i>				
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	32500,00	48750,00	0,00	0,00
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset:</i>				
<i>Tulojäämät:</i>				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	19 726,40	21 835,35	19 726,40	21 835,35
Perusterveydenhuollon tasaus Kysteri				
Ympäristöterv.huolto tasaus 2022	134 989,94	30 709,23	134 989,94	30 709,23
Kauppahintasaamisia tytäryhteisöiltä	16 250,00	16 250,00	0,00	0,00
Muut tulojäämät	18 987,22	29 282,11	18 725,01	29 282,11
KYS jäsenkuntaosuuden palautus	102 726,42			
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	<i>292 679,98</i>	<i>98 076,69</i>	<i>173 441,35</i>	<i>81 826,69</i>

4.15 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot**4.16 Oman pääoman erittely**

Oman pääoman erittely (25)	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	7 368 601,37	7 368 601,37
Peruspääoma 31.12.	7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.	900 113,67	900 113,67
Lisäykset	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot		
Elinkeinojen kehittämisrahaston pääoma 1.1.	243 687,16	243 687,16
Siirrot rahastoon tilikaudella		
Siirrot rahastosta tilikaudella		
Elinkeinojen kehittämisrahasto pääoma 31.12.	243 687,16	243 687,16
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	633 813,87	623 043,92
Siirto: ed. tk. ylijäämä/alijäämä	0,00	-61 001,69
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	633 813,87	562 042,23
Tilikauden alijäämä/ylijäämä	22 385,17	71 771,64
Oma pääoma yhteensä	9 168 601,24	9 146 216,07

4.17 Pitkäaikaiset velat

Pitkäaikaiset velat (27)			
Lainat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua, vuoden 2021 tilinpäätös=			
1.1.2027 tai sen jälkeen erääntyvät.		2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta			
Kotimaisilta talletuspankeilta		0,00	25 000,00
Kuntarahoitus Oy		793 675,00	1 160 341,00
Lainat julkisyhteisöiltä			
Valtiolta			
Muilta sos.turvarahastoilta			
Yhteensä		793 675,00	1 185 341,00

4.18 Vieras pääoma

Vieras pääoma (30)		2022	2021
<i>Lyhytaikainen vieraspääoma</i>			
Velat tytäryhteisöille			
Ostovelat		979,87	1 352,33
Siirtovelat			
Muut velat			
Velat kuntayhtymille			
Ostovelat		35 883,00	75 418,63
Siirtovelat		130 143,00	24 576,18
Vieras pääoma yhteensä		167 005,87	101 347,14

4.19 Sekkilimiitti

Sekkilimiitti (31)		2022	2021
	Limiitti	Käytetty	Käytetty
<i>Sekkilimiitti:</i>			
Tervon Osuuspankki	450 000,00	0,00	0,00
<i>Kuntatodistus:</i>			
Kuntarahoitus Oyj v. 2019	0,00	0,00	2 250 000,00
Kuntarahoitus Oyj v. 2020	3 000 000,00	750 000,00	

4.20 Erittely muista veloista

Erittely muista veloista (32)	Kunta		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Muut velat				
Jäähileaseman panttimaksut	700,00	700,00	700,00	700,00
Liittymismaksut ja muut			167 652,06	134 755,47
Yhteensä	700,00	700,00	168 352,06	135 455,47

4.21 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (33)	Kunta		Konserni	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat:				
Menojäämät:				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	434 437,97	542 827,00	434 437,97	542 827,00
Korkojaksotukset	7 157,07	4 462,35	7 157,07	4 462,35
Valtiokonttori rintamaveteraanit palautus	0,00	27 514,26	0,00	27 514,26
PSSHP lisäveloitus 2022	53 266,88	0,00	53 266,88	0,00
Kysterin lisäkanto	76 876,12	24 276,18	76 876,12	24 276,18
Ympäristöterveyshuolto tasaus	0,00	24 419,59	0,00	24 419,59
Itsenäistymisvarojen tilitys	53 293,07	0,00	53 293,07	0,00
Kuntakohtainen maksuerä PSVHA:lle	11 634,24	0,00	11 634,24	0,00
Pelastustoimen maksuosuuden tasaus 2022	13 882,78	0,00	13 882,78	0,00
Muut siirtovelat	159 805,07	127 078,13	939 429,07	875 167,28
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	810 353,20	750 577,51	1 589 977,20	1 498 666,66

4.22 Taseen ulkopuoliset erät

Taseen ulkopuoliset erät	2022	2021
Taseeseen sisältymättömät huollettavien varat		
Huollettavien varat ja pääomat	0,00	30 086,79
Luokkien tilit	0,00	1 401,13

5 VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

5.1 Vuokravastuut

Vuokravastuut (38)			
		2022	2021
Vuokravastuut			
Vuokravastuut yhteensä, vastuu voimassa 11.01.2026 asti		520264,07	765940,20
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		171045,72	135307,56
- sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet			
Leasingvastuut yhteensä		39420,97	14349,07
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus		15978,86	11649,07
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingv.			
Yhteensä		559685,04	780289,27
Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta.			

5.2 Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta (39)			
		2022	2021
Tytäryhteisöjen puolesta annetut takaukset			
Alkuperäinen pääoma		4 352 000,00	4 252 000,00
Jäljellä oleva pääoma		2 786 444,00	2 924 274,00

5.3 Muut vastuusitoumukset

Muut vastuusitoumukset (40)		2022	2021
Takaukset muiden puolesta			
Alkuperäinen pääoma		330 000,00	694 000,00
Jäljellä oleva pääoma		318 120,00	321 750,00
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.		2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen			
- takausvastuista 31.12.	11 196 944,00		10 626 540,00
- kattamattomista takausvastuista 31.12	0,00		0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus			
- takauskeskuksen rahastosta 31.12.	6 475,00		6 961,00
		2022	2021
Jätekkukko Oy:n keskinäinen sopimus takausvastuista			
Tervon kunnan osuus 1,4 %		37 296,00	42 424,00
Rakennusaikaiset ja takuuajaiset vakuudet			
		2022	2021
Rakennusaikaiset vakuudet			
Takuuajaiset vakuudet		0,00	6 845,16

5.4 Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt (41)			
Arvonlisäveron palautusvastuu *)		2022	2021
		132415,97	165318,54

*) palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonlisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen.

6 HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

6.1 Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain (42)			
		2022	2021
Yleishallinto		7	7
Sosiaali- ja terveystoimi		15,0	17,0
Opetus- ja kulttuuritoimi		18	23
Yhdyskuntapalvelut		2	2
Muut palvelut			
Ympäristöterveydenhuolto		14	14
Yhteensä		56	63

6.2 Henkilöstökulut

Henkilöstökulut (43)			2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan			4 366 039,36	4 423 199,93
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin			0,00	0,00
Yhteensä henkilöstökulut			4 366 039,36	4 423 199,93

6.3 Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkoista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut (44)			
Puolue		2022	2021
Keskusta		3 315,02	2 079,39
Kokoomus		642,50	412,00
Sosialidemokraatit		25,00	27,50
Kristillisdemokraatit		202,00	131,00
Perussuomalaiset		393,00	18,75
Sininen Tulevaisuus ry		15,00	32,50
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä		4 592,52	2 701,14

6.4 Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot (45)	2022	2021
Tilintarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	7 296,21	6 018,25
Tilintarkastajan lausunnot	1 036,50	200,01
Tarkastuslautakunnan avustaminen	5 331,12	4 785,24
Muut palkkiot		
<i>Tilintarkastuspalkkiot yhteensä</i>	13 663,83	11 003,50

6.5 Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kunnanjohtajan kanssa solmittu johtajasopimus maaliskuussa 2022.

Kirjaamatta perusterveydenhuollon ja vanhusten laitoshuollon liikelaitos Kysterin jäsenkuntaosuuden palautusta 102.726,42 euroa. (Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallituksen päätös jäsenkuntaosuuksista 29.3.2023 § 99.) Huomioidaan vuoden 2023 tilinpäätöksessä.

Annetut lainojen takaukset

ANNETUT TAKAUKSET 2022

	Alkupe- räinen takaus	Nostettu	Pääoma 31.12.2021	Lyhennys 2022	Pääoma 31.12.2022
Tytäryhteisöt					
<u>Kiinteistö Oy Tervon Vuokratalot</u>					
Kuntarahoitus 16437/13	300 000	300 000	130 000,00	20 000,00	110 000,00
Kuntarahoitus 18526/16	100 000	100 000	68 968,00	6 896,00	62 072,00
Kuntarahoitus 20977/22	100 000	100 000		95 000,00	95 000,00
<u>Tervon Kehitys Oy (Tervon Biolämpö ja Vesi Oy)</u>					
Danske Bank FI31 8431 8710 0143 53	500 000	500 000	412 500,00	25 000,00	387 500,00
Kuntarahoitus 17708/15	1 542 000	1 542 000	1 013 316,00	88 114,00	925 202,00
<u>Tervon Kehitys Oy</u>					
Kuntarahoitus 18115/15	<u>1 810 000</u>	<u>1 810 000</u>	<u>1 299 490,00</u>	<u>92 820,00</u>	<u>1 206 670,00</u>
	4 352 000		2 924 274,00	327 830,00	2 786 444
Muut yhteisöt					
Tervon Vanhusten ja Vamm. Kuntarahoitus 18063/15	330 000	330 000	320 250,00	2 130,00	318 120,00
Muut yhteisöt yhteensä	330 000	4 682 000	320 250,00	2 130,00	318 120,00
YHTEENSÄ	4 682 000	4 682 000	3 244 524,00	329 960,00	3 104 564,00

6.6 KONSERNIN LIITETIEDOT

Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset

Konsernituloslaskelman liitetiedot, ulkoiset

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Toimintatuotot	10. 962.825	10.670.080
Toimintakulut	22.539.166	22.065.827

Valtionosuus

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	4 894 609,37	4 679 450,92
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 511 484,00	1 718 754,00
Veromenetysten kompensatio	1 144 392,00	1 052 591,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-322 452,00	-391 854,00
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	7 228 033,37	7 058 941,92

Konsernissa lisäävät valtionosuutta ammattioppilaitosten saama yksikköhintarahoitukseen perustuva valtionosuus (Savon koulutuskuntayhtymä).

<u>2022</u>	<u>2021</u>
355.495,79	331.490,00€

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Pakollisten varausten muutokset		
Pakolliset varaukset 1.1.	219 244,26	
Pakollisten varausten muutos	-41 004,74	
Pakolliset varaukset 31.12.	178 239,52	219 244,26

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	38 482,32	117,47
Muut luovutusvoitot	7 245,87	32 145,50
Luovutusvoitot yhteensä	45 728,19	32 262,97
Muut toimintakulut		
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		
Muut luovutustappiot	4 910,83	0,00
Luovutustappiot yhteensä	4 910,83	0,00

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely

	<u>2022</u>	<u>2021</u>
Satunnaiset tuotot	78 469,95	71 661,84
Satunnaiset kulut	6 082,16	0,00

Oman pääoman erittely		2022	2021
Peruspääoma 1.1.		7 368 601,37	7 368 601,37
Peruspääoma 31.12.		7 368 601,37	7 368 601,37
Arvonkorotusrahasto 1.1.		900 113,67	900 113,67
Arvonkorotusrahasto 31.12.		900 113,67	900 113,67
Muut omat rahastot			
Muiden rahastojen pääoma 1.1.		392 904,73	394 340,38
Muutos tilikaudella		-3 174,28	-1 435,65
Muiden rahastojen pääoma 31.12.		389 730,45	392 904,73
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		1 406 292,70	1 099 791,41
		66 671,22	306 501,29
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.		1 472 963,92	1 406 292,70
Tilikauden alijäämä/ylijäämä		3 022,25	77 210,63
Oma pääoma yhteensä		10 134 431,66	10 145 123,10
Laskennalliset verovelat		2022	2021
Laskennalliset verovelat 1.1.		7 537	6 443
Lisäykset tilikaudella		864	1 094
Vähennykset tilikaudella			
Laskennalliset verovelat 31.12.		8 402	7 537

Vuokravastuut		2022	2021
Vuokra- ja leasingvastuut yhteensä		1 432 247,93	1 731 339,20

7 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tervossa 28.3.2023

TERVON KUNNANHALLITUS

Katja Oja
Jarmo Mäkelä
Ville Oja

Piia Hänninen
Jouko Pöyhönen
Jouko Pöyhönen

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tervossa 5 / 6 2023

BDO AUDIATOR OY, Tilintarkastusyhteisö

Jarmo Pöyhönen
Tilintarkastaja, HT, JHT
Jarmo Pöyhönen

7 ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

Tervossa 28.3.2023

TERVON KUNNANHALLITUS

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Tervossa / 2023

BDO AUDIATOR OY, Tilintarkastusyhteisö

Tilintarkastaja, HT, JHT

8 LUETTELOT JA SELVITYKSET

10.1. KIRJANPITOAINEISTO

	Säilyttämistapa			
Talousarvio	Atk-tuloste			
Talousarvion toteutumisvertailu	Atk-tuloste			
Pääkirja	Atk-tuloste	Sivut		
Päiväkirja	Atk-tuloste	Kaudet		
Tasekirja	Sidottu			
Tase-erittelyt	Atk-tuloste			
Liitetietositteet	Paperitosite	<u>Tos.laji</u>	<u>laskulaji</u>	<u>tositenrot</u>
Muistiotositteet	Paperitosite	001		1-330
Tiliotositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	010		10001-10424
Palkkatositteet	Paperitosite/Atk-tuloste	301		30001-30074
Ostoreskontra:				
Toimittajareskontra	Atk-tuloste			
Ostoreskontran suoritukset	Atk-tuloste	040		40001-40309
Kierrätettävät laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	491		500001-503800
Toimeentulotuki	Paperitosite/Atk-tuloste	500		50001-50055
Myyntireskontra:				
Asiakasreskontra	Atk-tuloste			
Myyntireskontran suoritukset	Paperitosite/Atk-tuloste	020		20001-20426
Päivähoito	Paperitosite/Atk-tuloste	545	545	73001-73223
Kotihoito	Paperitosite/Atk-tuloste	820	820	82001-83232
Yleislaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	600	600	60001-60274
Vuokralaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	610	610	61001-61356
Maa-alueiden vuokrat	Paperitosite/Atk-tuloste	620	620	62001-62027
Antolainalaskutus	Paperitosite/Atk-tuloste	630	630	63001-63022
Sähkölaskutus/tasauslaskut	Paperitosite/Atk-tuloste	650	650	65001-65006
Jäähileaseman laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	680	680	680001-68050
Venepaikkamaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	670	670	67001-67071
Avantouintipaikan laskut	Paperitosite/Atk-tuloste	690	690	69001-69021
Ympäristöterveydenhuolto	Paperitosite/Atk-tuloste	770	770	77000-77201
ETL perusmaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	780	780	78001-178126
TSL- perusmaksut	Paperitosite/Atk-tuloste	790	790	79001-79089
Käyttöomaisuuskirjanpito	Tositteet			
Visma Assets käyttöomaisuus	Atk-tuloste			
Konsernitilinpäätösaineistot	Tositteet/eliminoinnit	1		1-17
Excel-muodossa	Paperitosite/Atk-tuloste			
Irtaimistoluettelot	Atk-tuloste			
Lainakortisto				
Antolainat	Kortit			
Ottolainat	Kortit			